

KOCAELİ SANAYİ ODASI

MARKA/12-02/DFD-059

*KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR
DİŞ TİCARET PROJESİ*

2012

KOCAELİ SANAYİ ODASI

MARKA/12-02/DFD-059

*KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ
TİCARET PROJESİ*

*BÜLENT BALYEMEZ
İstanbul Üniversitesi
Dış Ticaret Bölümü Öğretim Görevlisi*

Eylül, 2012

T.C. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen Doğrudan Faliyet Desteği Programı/Faaliyeti kapsamında hayata geçirilen “MARKA/12-02/DFD-059 ” kodlu ve “KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ ”başlıklı proje çerçevesinde hazırlanan

BU RAPOR

Hazırlayan uzman

Bülent BALYEMEZ
İstanbul Üniversitesi,
Dış Ticaret Bölümü Öğretim Görevlisi
Ve

Bahar KARALAR
Dış Ticaret Uzmanı

İMZA

tarafından 14.09/2012 tarihinde KOCAELİ SANAYİ ODASI *adi*'na sunulmuş olup

İMZA

Kocaeli Sanayi Odası
Genel Sekter Yardımcısı
Elif BİLGİSU

Kocaeli Sanayi Odası tarafından uygun görülerek Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliğine nihai onay için sunulmaktadır.

14/09/2012

ONAY VERİLMİŞTİR.

Tolga ŞAHİN
Genel Sekreter V.

Bu raporda yer verilen bütün bilgilerin akademik ilkelere ve etik değerlere uygun olarak derlendiğini ve sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca, raporun özgün sonucu olmayan bütün bulgulara ve belgelere, bahse konu ilke ve değerlere uygun olarak atıfta bulunduğumu da beyan ederim.

Uzman Adı Soyadı : Bülent BALLYEMEZ
İstanbul Üniversitesi,
Dış Ticaret Bölümü Öğretim Görevlisi

İmzası :

SUNUŞ

Kocaeli Sanayi Odası tarafından KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET Projesi, Doğu Marmara Kalkınma Ajansının çağrısına istinaden ajansın onayını sunulmuş ve Doğu Marmara Kalkınma Ajansı tarafından onaylanarak desteklenmiştir. Projenin genel amacı, Doğu Marmara bölgesinin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli olan Demir Çelik sektörü ile ilgili fırsatlardan yararlanılması ve Demir-çelik sektörünün bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlerin alınmasına yönelik araştırma, planlama çalışmalarının yapılmasıdır.

Doğu Marmara Bölgesinin kalkınması ve rekabet gücünün artırılması doğrultusunda gerçekleştirilecek projenin özel amacı ise, Demir-Çelik sektörünün temel girdisi olan hurda ithalatının azaltılmasına yönelik detaylı sektör araştırmaları yapılarak ve strateji geliştirme toplantıları düzenlenerek, geliştirilen eylem planlarını içeren bir rapor hazırlanmasıdır.

Bu Proje kapsamında Kocaeli Sanayi Odası önderliğinde 80 firma ile Dış Ticaret üzerine anket çalışması yapılmıştır. 5 OSB Müdürlüğü, 6 Demir-Çelik sektörü Derneği, 1 İhracatçı Birlikleri ile görüşülmüştür. Ekonomi Bakanlığı Personelinde katıldığı GİTES GİRDİ TEDERİK STRATEJİSİ farkındalık toplantısı yapılmıştır. Ayrıca Kocaeli Demir-Çelik Sektörü Sürdürülebilir Dış Ticaret Projesi ile ilgili Çalıştay düzenlenerek katılımcıların görüşleri alınmıştır. Ara rapor ankete katılan firmalara dağıtılmıştır. Anket sonuçlarına göre Kocaeli'ndeki Demir Çelik sektörünün sorunları tespit edilmiş, sonuçlara odaklı sektörün GİTES kapsamında eylem planı hazırlanmıştır. Projede Kocaeli Sanayi Odası, Bahar KARALAR firması (kıdemli-kıdemsiz) uzmanları ve İstanbul Üniversitesi Dış Ticaret Bölümü Öğretim Görevlisi Bülent BALYEMEZ görev almıştır

ÖNSÖZ

Kocaeli Demir Çelik Sektöründe Sürdürülebilir Dış Ticaret Projesi ile Ekonomi Bakanlığı tarafından "Girdi tedarik Stratejisi" ile "ara malı ithalatını azaltacak" politikaların üretilmesine odaklanmıştır. Kocaeli Türkiye imalat sanayindeki %13'lük pay ile ülke ekonomisine yön veren bir İldir. Doğu Marmara Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Kocaeli gümrüklerinden 2011 yılında gerçekleştirilen ihracat 13,8 milyar dolar, ithalat ise 49 milyar dolar olarak gerçekleştirilmiştir. Kısaca 62,7 milyar dolarlık dış ticaret hacmi ile Türkiye dış ticaretinden aldığı pay; % 16,7 olmuştur. Bu oran Türkiye dış ticaretinin altıda biridir. Üst ölçekte Ekonomi Bakanlığı tarafından "Girdi tedarik Stratejisi" ile "ara malı ithalatını azaltacak" politikaların üretilmesi planlanmaktadır. GİTES Kapsamında incelenen sektörler demir-çelik ve madencilik, makine-otomotiv, kimya, tekstil ve tarımdır. Bu sektörlerin 2010 yılı ara malı ithalatından aldıkları pay sırasıyla %28,5, %19,2, %21,6, %9,9 ve %7,5 olmuştur.

GİTES raporunda belirtildiği üzere ara malı ithalatı payı en yüksek oranı demir-çelik sektöründedir. Demir-çelik sektörü Doğu Marmara Bölgesinde yoğunlukla faaliyet göstermektedir. "Yurt içi hurda arzının artırılmasına yönelik politikalar şimdilik üst ölçekte belirlenmiş olmakla birlikte bölgesel düzeyde henüz bir çalışma başlatılmamıştır. Kocaeli Sanayi Odası'nın sorumluluğu öncelikle Kocaeli sanayisi, bütünde tüm Türkiyedir. Kocaeli Sanayi Odası sorumluluk bilinci ile bu çalışmayı yürütmektir.

Projenin genel amacı; GİTES'in demir-çelik sektöründeki "Yurt içi hurda arzının artırılmasına yönelik eylem planlarının öncelikle Kocaeli'nde uygulanabilirliğine yönelik bir fizibilite çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda geliştirilen stratejilerle ara malı ithalatının azaltılması sağlanarak cari açığın ve dolayısıyla dış ticaret açığın azaltılması hedeflenmiştir. Projenin devamında ise tüm Türkiyeyi kapsayacak şekilde geliştirilecektir.

Sonuç olarak sektörün sorunlarının tespiti, eylem planlarının hazırlanması, Ekonomi bakanlığı GİTES projesi çerçevesinde Hurda ithalinin azaltılması için neler yapılabileceği, Sektörün İhracatı nasıl arttırılabileceği raporumuzun sonunda belirtilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL.....	iii
SUNUŞ.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLOLAR.....	x
KISALTMALAR.....	xi

BÖLÜM I

1. TÜRKİYE ve DÜNYADA DEMİR ÇELİK SANAYİİNİN GELİŞİMİ VE ÖNEMİ	1
1.1 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM	6
1.2 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE KATMA DEĞER	6
1.3 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE ENERJİ TÜKETİMİ	7
1.4 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE MALİYET GİRDİ UNSURLARI	7
1.5 DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜNÜN BÖLGELERE GÖRE DAĞILIMI.....	9
1.6 DEMİR ÇELİK ÜRETİMİ	10
1.7 TÜRKİYE'DE DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİNDE VE DIŞ TİCARETİNDE AKÇT ANLAŞMASININ ROLÜ VE ETKİSİ	18
1.8 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE HURDANIN YERİ VE ÖNEMİ	20
1.9 DÖKÜM SEKTÖRÜNDE HURDANIN YERİ ve ÖNEMİ	22
1.10 HURDA SINIFLANDIRMASI	24
1.10.1 KAYNAĞINA GÖRE SINIFLANDIRMA	24
1.10.1.1 ARAYIŞ HURDASI (İMALAT ATIĞI-DÖNEN HURDA).....	24
1.10.1.2 HADDE HURDASI	24
1.10.1.3 DEMİR ÇELİK ÜRETİMİ ARTIĞI	25
1.10.1.4 ÇELİKHANE HURDASI.....	25
1.10.2 SATIN ALINAN HURDA	25
1.10.2.1 ENDÜSTRİYEL İMALAT HURDASI	25
1.10.2.2 ESKİ HURDA	25
1.10.3 ÖZELLİĞİNE GÖRE SINIFLANDIRMA.....	25
1.10.3.1 FİZİKSEL ÖZELLİĞİNE GÖRE SINIFLANDIRMA	26
1.10.4 A.K.Ç.T YE GÖRE DEMİR ÇELİK HURDA	26
1.10.4.1 UZUN HURDA.....	26

1.10.4.2	KISA HURDA.....	27
1.10.4.3	KÜREKLENEBİLİR HURDA	27
1.10.4.4	AŞIRI HİDROLİK PRESLENMİŞ PAKETLENMİŞ HURDA.....	27
1.10.4.5	TALAŞLAR.....	28
1.10.5	ABD TARAFINDAN HAZIRLANAN HURDA SINIFLANDIRMASI.....	28
1.10.6	TÜRKİYE'DE KULLANILAN HURDA ÇEŞİTLERİ.....	28
1.10.6.1	HMS-I HURDA	29
1.10.6.2	HMS- II HURDA.....	29
1.10.6.3	DEĞİRMEN HURDA.....	29
1.10.6.4	PAKET HURDA.....	29

BÖLÜM II

2.	KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ GEREKÇELERİ.....	30
2.1	PROJE AŞAMALARI	32
2.2.	YERLİ MALI İHRAÇ MALI PROJESİ KAPSAMINDA 150 FİRMAYA SORULAN DIŞ TİCARET SORULARI ve HANGİ SONUÇLARA ULAŞILMAK İSTENDİĞİ	34
2.3	ANKET SONUÇLARI ve DEĞERLENDİRMELER	41

BÖLÜM III

3.	SONUÇ	59
3.1	ANKET VERİLERİNİN GENEL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	59
3.2	ANKET VERİLERİ VE FİRMALAR İLE YAPILAN İKİLİ GÖRÜŞME LERDE ORTAYA ÇIKAN SONUÇLAR.....	60
3.3	KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ ÇALIŞTAYI.....	66
3.4	DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ EYLEM PLANI HAZIRLANMASI.....	68
3.5	DEMİRÇELİK ve HURDA SEKTÖRÜNDE DIŞ TİCARET ALTYAPISININ .. OLUŞTURULMASI, GELİŞTİRİLMESİ VE İHRACAT ÇALIŞMALARI.....	70
3.5.1.	ÜRÜN VE ÜRETİM YÖNETEMLERİ HAKKINDA.....	70
3.5.2.	KURUMSALLAŞMA VE PAZARLAMA ALANINDA	70
3.5.3.	DIŞ TİCARET BİLİNCİNİN OLUŞTURULMASI	71
3.6.	KOCAELİ SANAYİ ODASI ile İLGİLİ KURUMLARA DÜŞEN GÖREVLER.....	71

KAYNAKÇA	73
EKLER	74
A. YAPILAN ANKETLER	
B. YAPILAN ÇALIŞTAYIN FOTOĞRAFLARI VE VİDEO GÖRÜNTÜLERİ	
C. FARKINDALIK SEMİNERİ VE ÇALIŞTAY KATILIMCILARIN LİSTESİ	
D. PROJE EKİBİNİN İSİM/UNVAN/KURUM/İLETİŞİM BİLGİLERİ	
E. RAPORU HAZIRLAYAN UZMAN(LAR)IN KISA ÖZGEÇMİŞİ	

TABLÖLAR

Tablo 1.1. Demir Çelik Sektöründeki Tesislerin Faaliyete Geçiş Tarihleri	1
Tablo 1.2. 2011 Yılı Dünya Ham Çelik Üretimi	2
Tablo 1.3 Son 5 Yılda Türkiye Ham Çelik Üretimi (Milyon Ton).....	3
Tablo 1.4 Dünya da üretim rakamlarına göre ilk 11 ülke.....	4
Tablo 1.5 Demir-Çelik Sektöründe Üretim Sistemine Göre Enerji Kullanımı...	6
Tablo 1.6 Demir-Çelik Sektöründe Girdi Tedarik Oranları.....	7
Tablo 1.7 Türkiye'nin Bölgelere Göre Hurda İthalatı	8
Tablo 1.8 Türkiyedeki Tesislerin Bölgelere Göre Dağılımı ve Kullandığı Üretim Yöntemleri	10
Tablo 1.9 Son 2 Yılda Türkiye Ham Çelik Ürünleri Üretimi (Bin Ton).....	11
Tablo 1.10 Son 2 yılda Ham çelik İthalat ve İhracat Rakamları	11
Tablo 1.11 2011- 2012 Mart Ayı Dünya Ham Çelik Üretim Sıralaması (1000 ton)	12
Tablo 1.12 Ham Çelik Üretimi Yöntemleri	14
Tablo 1.13 Uzun Mamül Üretim-Tüketim Değişim Tablo ve Grafik	15
Tablo 1.14 Yassı Mamül Üretim – Tüketim Değişim Tablo ve Grafik.....	16
Tablo 1.15 Demir Çelik Sektörünün Dış Ticaret Yapısı.....	16
Tablo 1.16 Türkiye Demir Çelik İhracatı.....	18
Tablo 1.17. Türkiyenin Demir Çelik İthalatı.....	18
Tablo 1.18 Hurdanın Geri Dönüşüm 4R Prensibi Tablosu	21

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AKÇT	Avrupa Kömür Çelik Topluluğu
DÇÜD	Demir Çelik Üreticileri Derneği
EAO	Elektirikli Ark Ocakları
ERDEMİR	Ereğli Demir Çelik İşletmesi
İSDEMİR	İskendurun Demir Çelik İşletmesi
EİO	Elektrikli Endüksiyon Ocağı
KARDEMİR	Karabük Demir Çelik İşletmesi
MKEK	Makine Kimya Endüstrisi Kurumu
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
REGA	Resmi Gazete
TSO	Ticaret ve Sanayi Odası
TUIK	Türkiye İstatistik Kurumu
TUBITAK	Türkiye Bilimsel Teknik Araştırma Kurumu
UR-GE	Ürün Geliştirme

BÖLÜM I

1. TÜRKİYE ve DÜNYADA DEMİR ÇELİK SANAYİİNİN GELİŞİMİ VE ÖNEMİ

Demir-Çelik sektörü 1928 yılında savunma sanayinin çelik ihtiyacını karşılamak amacıyla şimdiki adıyla Makine Kimya Endüstrisi Kurumu (MKEK) olarak bilinen tesiste, Kırıkkale’de başlamıştır. Demir-çelik sektörüne yatırımlarına 1930 yıllarında ağırlık verilmeye başlanmış ve Devlet elinde entegre tesisler olarak işletilmiştir. Türkiye’de Entegre Tesislerle üretim yapan üç işletmeden KARABÜK DEMİR ÇELİK (KARDEMİR) 1939 yılında yassı ürün talebini karşılamak için kurulan EREĞLİ DEMİR ÇELİK (ERDEMİR) 1965 yılında faaliyete geçmiştir. Üçüncü entegre tesisimiz ise uzun ve yarı ürün talebini karşılamak üzere İskenderun’da 1975 yılında İSKENDERUN DEMİR ÇELİK (İSDEMİR) işletmeye açılmıştır.

1960 yılından itibaren farklı özel sektör kuruluşları tarafından faaliyete sokulan Elektrikli Ark Ocaklı (EAO) tesisler ile Yüksek Fırın teknolojisi ile çalışan entegre tesislerin üretimleri ile birlikte Türkiye 1980’li yıllarda o dönem şartlarına göre ciddi tonajlarda sıvı çelik üretimi yapan bir ülke haline gelmiştir.

Aşağıda yer alan tabloda Türkiye’de yer alan Demir-Çelik Sektör kuruluşlarının faaliyete geçiş tarihlerini görebilirsiniz.

Tablo 1.1. Demir-çelik Sektöründeki Tesislerin Faaliyete Geçiş Tarihleri¹

MKEK	1928		Diler	1984		Sider	2006
Kardemir	1939		Habaş	1987		Platinum*	2008
Erdemir	1965		İDÇ	1987		Bilecik D.Ç.	2008
Çolakoğlu	1969		Çebitaş	1989		Tosçelik	2009
Kroman	1969		Ekinciler	1989		Mega	2009
İçdaş	1970		Sidemir	1992		Ede	2010
Çemtaş	1972		Yazıcı	1994		Özkan	2010
İsdemir	1975		Yeşilyurt	1997		Yolbulan-Baştuğ	2010
Asil Çelik	1979		Kaptan	2002		MMK-Atakaş	2011
Ege Çelik	1982		Nursan	2005			

¹ Demir Çelik Üreticileri Derneği.

Tablodan da anlaşılacağı üzere yoğunlukla 1980’li ve 2000’li yıllarda Demir-Çelik sektöründe faaliyet gösteren tesisler devreye girmiştir. 1980 yılı itibarı ile izlenen politikalar ile birlikte baş gösteren ekonomide liberalleşme girişimleri sadece ülkemizde değil, tüm dünyada Demir-Çelik Sektörünün endüstriyel anlamda hızlı bir şekilde gelişmesine ve büyümesine neden olmuştur. 1980’li yıllarda kurulan Elektrikli Ark Ocaklı tesislerinin artması ile birlikte Demir-çelik Sektörü ekonomik gelişmelere de paralel olarak oldukça hızlı bir ivme ile büyüme ve gelişme göstermiştir.

Tüm Dünyada 1894 yılında başlayan Demir-Çelik üretimi, 1940’lı yıllarda Türkiye’nin entegre tesislerinin devreye girmesi ile birlikte artışa geçmiş ve günümüzde Türkiye’nin 10. Sırada yer aldığı bir dünya endüstrisi haline gelmiştir. 1900’lü yılların başında dünyada ABD, Fransa, Almanya ve Rusya dışında demir-çelik üreten ülke yoktu ve ABD tüm dünya Demir-çelik üretiminin yarısını tek başına karşılamaktaydı. Buna İngiltere ve Rusya üretim kapasiteleri eklendiğinde sadece bu 3 ülke dünya demir-çelik ihtiyacının %75’ini karşılar durumdaydı. Ancak günümüzde bu sektöre ait üretim alanlarının gelişmiş, birçok ülke üretici pozisyona geçerek, dünya demir-çelik, ihtiyacı karşılama oranları ülke bazında da değişikliğe uğramıştır. Dünya demir-çelik üretimi ihtiyacı karşılayan ülkeler aşına Çin yerleşmiş, ABD üçüncü sırayı alırken, Rusya beş, Ukrayna sekiz ve Türkiye ise onuncu sıraya yerleşmiştir.

2011 yılı itibarı ile dünya üzerinde toplam 64 ülkede demir-çelik üretimi yapılmakta olup bölgeler bazında bakıldığında, en yüksek kapasitenin Asya kıtasında olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 1.2. 2011 Yılı Dünya Ham Çelik Üretimi²

	2010 (Bin ton)	2011 (Bin Ton)	% değişim (10/11)
AB (27 ülke)	172.630	177.443	2,79
Diğer Avrupa Ülk.	33.595	37.181	10,67
C.I.S.	108.200	112.434	3,91
Kuzey Amerika	111.406	118.927	6,75
Güney Amerika	43.873	48.357	10,22
Afrika	16.621	13.966	-15,97
Orta Doğu	19.590	20.325	3,75
Asya	903.201	954.190	5,65
Okyanusya	8.149	7.248	-11,06
Dünya (64 ülke)	1.417.264	1.490.060	5,14

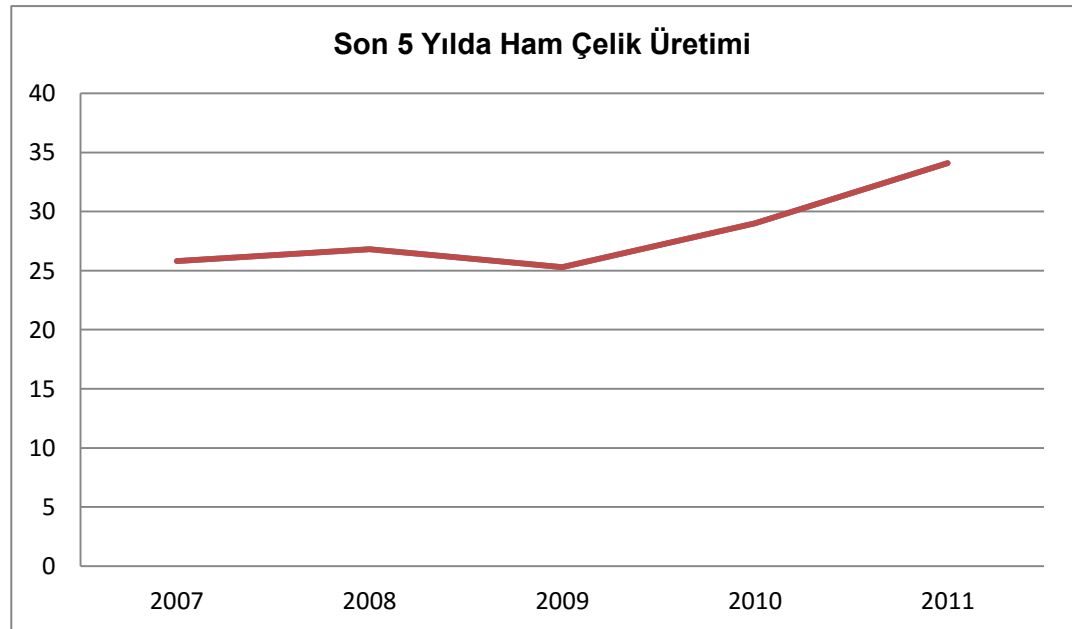
² Demir Çelik Üreticileri Derneği Verileri

Son 20 yılın istatistiki verilerine bakıldığında gelişmiş ülkelerin kapasitelerinde düşmeler yaşanırken, Çin'in başı çektiği gelişme yolundaki ülkelerin kapasitelerinde ve üretimlerinde hızlı bir ivme ile artışların meydana geldiği gözlemlenmiştir. Doğu Blok ülkelerinin ticaretinin azalması Doğu Blokunun çökmesi ile doğru orantılıdır. Bu ülkeler bu sektördeki yerlerini korumak amacı ile yeni pazarlar arayışına girmişlerdir. Çelik ticaretinin artmasında ve gelişmesinde sadece yeni yatırımlar ve kapasitelerin artması değil, Rusya ve Ukrayna gibi düşük maliyetler ile üretim yapan üreticilerin dünya pazarında yer almasının, çelik firmalarının sektöründe uzmanlaşmasının buna bağlı olarak da sınırlarını genişleterek farklı piyasalara ve müşteri kitlelerine hitap edecek konuma gelmelerinin büyük katkısı vardır.

Türkiye'de son 5 yılda Ham Çelik Üretimi devamlı artış göstererek 2011 yılında 34,1 Milyon Ton'a ulaşmıştır.

Tablo 1.3 Son 5 Yılda Türkiye Ham Çelik Üretimi (Milyon Ton)³

2007	2008	2009	2010	2011
25,8	26,8	25,3	29	34,1

³ Demir Çelik Üreticileri Derneği 2011 yıl sonu raporu

Türkiye Demir-Çelik Sektörü kapasite kullanım oranı 2011 yılında %76 oranına gelerek 47 Milyon ton'a ulaşmıştır.

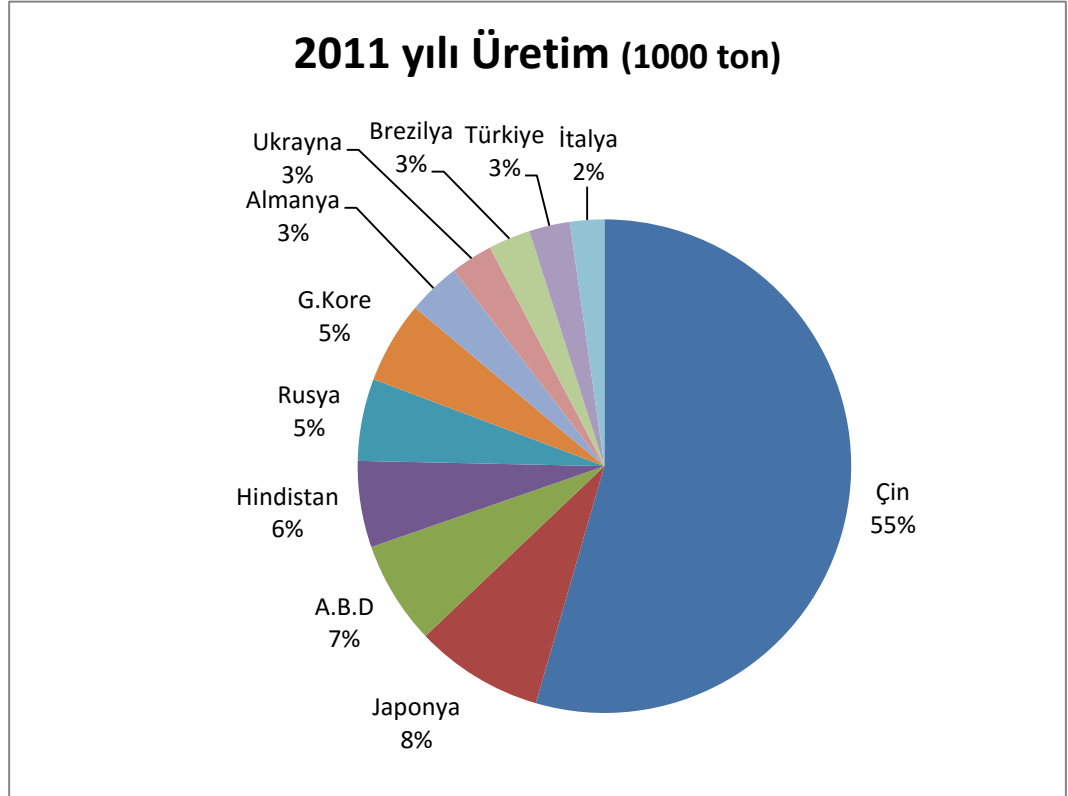
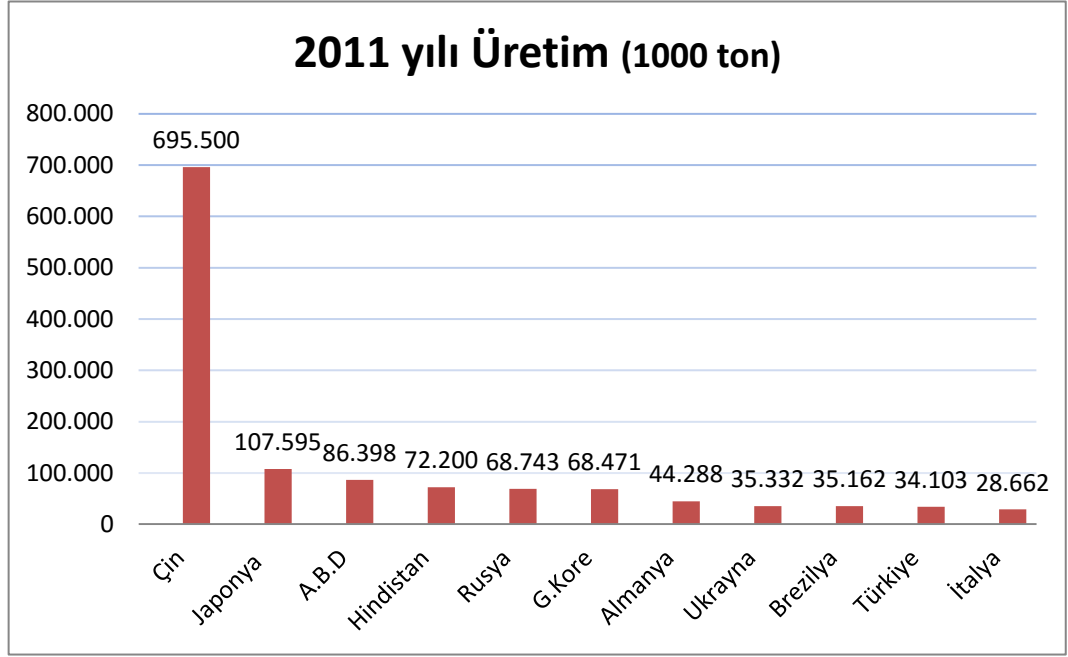
Türkiye'nin özellikle 2010 yılına oranla üretiminde gösterdiği %17'lik artış, Dünya piyasasında ilk 10'a girmesini sağlamıştır.

Tablo 1.4 Dünya da üretim rakamlarına göre ilk 11 ülke⁴

Sıra	Ülke	2011 yılı Üretim (1000 ton)	EAO (%)	BOF (%)	Yassı Mamul Üretimi	Uzun Mamul Üretimi (%)
1	Çin	695.500	9	91	47,00%	53,00%
2	Japonya	107.595	25	75	63,00%	37,00%
3	A.B.D	86.398	58	42	76,00%	24,00%
4	Hindistan	72.200	58	42	40,00%	60,00%
5	Rusya	68.743	29	71	62,00%	38,00%
6	G.Kore	68.471	44	56	62,00%	38,00%
7	Almanya	44.288	32	68	60,00%	40,00%
8	Ukrayna	35.332	30	70	56,00%	44,00%
9	Brezilya	35.162	24	77	44,00%	56,00%
10	Türkiye	34.103	74	26	24,00%	76,00%
11	İtalya	28.662	64	36	54,00%	46,00%

⁴ Demirçelik Üreticileri Derneği

Tablo 1.4 Dünya da üretim rakamlarına göre ilk 11 ülke⁵

⁵ Demirçelik Üreticileri Derneği

Demir-çelik Sektörü sermaye yoğun, hacimde ağır, istihdam yaratan, ülke ekonomisinin gelişiminde ve sanayileşmede lokomotif görevini üstlenen sektördür. Demir-Çelik sektöründe süregelen gelişmeler ile kalkınma ve refah düzeyindeki gelişmeler izlendiğinde, ekonominin demir-çelik ile ilgili alt sektörlerle de oldukça önemli bir kaynak ve girdi tedarikçisi olduğu açıkça görülmektedir. Bu sayede endüstriyel dallardaki sektörlerin gelişiminde önemli rol üstlenmiştir. Demir-Çelik sektörü, başta inşaat, otomotiv olmak üzere beyaz eşya, elektronik, demiryolu, makine imalat, yakıt araç ve gereçleri imalatı, savunma sanayi, tarım araçları imalatı, teneke üreticileri, gemi inşa sanayi ve tüm cihaz ve eşya üretimine ara malı tedarik eden bir konumdadır. Sıvı çelik üretiminden ham çelik üretimine geçişte elde edilen nihai ürün birçok sanayide ara mamul özelliğini taşıyarak kullanıldığı sektörlerde nihai ürüne dönüştürülmektedir. Bu nedenledir ki Demir-Çelik Sektörü, katma değeri yüksek bir sanayi kolu olarak nitelendirilmelidir.

1.1 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM

Demir-çelik Sektörü yaklaşık 35.000 kişiye istihdam imkânı sağlamaktadır. Diğer çelik kuruluşları ve dolaylı istihdam ile birlikte bu rakamın 200.000 bin civarında olduğu belirtilmektedir⁶. Elektrikli Ark Ocaklarında sağlanan istihdam entegre tesislere nazaran fazla olup her geçen yıl artış göstermektedir. 1990'lı yıllarda EAO tesislerin azlığı nedeni ile istihdamda en yüksek pay Entegre tesislere ait iken, 2000'li yıllarda Entegre tesislerde istihdam oranları seneden seneye dalgalanmalar göstermiş EAO tesislerindeki istihdam gücü özellikle 2005 yılından itibaren 2009 yılında yaşanan ekonomik kriz süreci haricinde devamlı artan bir grafik çizmiştir.

1.2 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE KATMA DEĞER

Dünya genelinde gelişmiş ülkeler fazla miktarda üretim yapmaktansa, yassı, paslanmaz ve vasıflı çelik üretimine katma değer yüksek olması sebebi ile önem vermektedir. Bu aynı zamanda teknolojik gelişmenin de bir göstergesidir. Ancak buna karşın, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler miktar olarak fazla üretim yapmaya devam etmektedirler. Demir-Çelik sektörünün ülke toplam ihracatı içerisindeki payını göz önünde bulunduracak olursak, var olan bu ihracat potansiyelini ülke ekonomisi açısından katma değer kazandıran ve beraberinde gelişmişliği getiren vasıflı, yassı çelik üretimlerine önem verilmesi gerçeği ortaya çıkmaktadır.

⁶ İstanbul Sanayi Odası

1.3 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE ENERJİ TÜKETİMİ

Enerji kullanımı yoğun bir sektör olan Demir-çelik sektörü Türkiye toplam enerji tüketiminde %5 sanayinin enerji kullanımında ise toplam %22' oranında kullanım paya sahiptir. Bu oran oldukça yüksek bir orandır. Demir-çelik Sektöründe sarf edilen enerjinin üretim yöntemlerine ve enerji türlerine göre Türkiye Enerji tüketimindeki payı aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Enerji, Demir-çelik sektörünün en önemli maliyet unsurlarından biridir. Kullanılan teknolojiye göre maliyetler içerisinde %20'lere varan bir orana sahiptir.

Tablo 1.5 Demir-Çelik Sektöründe Üretim Sistemine Göre Enerji Kullanımı⁷

ÜRETİM SİSTEMİ	Elektrik	Doğal Gaz	Kömür	Motorin	Petrol
ARK OCAK	65%	30%		5%	
ENTEĞRE TESİS	5%	15%	75%		5%

1.4 DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE GİRDİ MALİYET UNSURLARI

Sektörde ağırlıklı olarak ithal hammadde kullanılmaktadır. EAO hammaddesi olan hurda %70'lik bir oranla ithalat yolu ile temin edilmektedir. Entegre tesislerde ise demir cevheri tedariğinin %60'ı ithalata dayalıdır.

Tablo 1.6. Demir-Çelik Sektöründe Girdi Tedarik Oranları⁸

GİRDİLER	ELEKTRİKLİ ARK OCAKLAR		ENTEĞRE (BOF)	TESİSLER
	Yerli (%)	İthal (%)	Yerli (%)	İthal (%)
Hammadde olarak				
Hurda	30	70	-	-
Demir Cevheri	-	-	40	60
Taş Kömürü	-	-	10	90

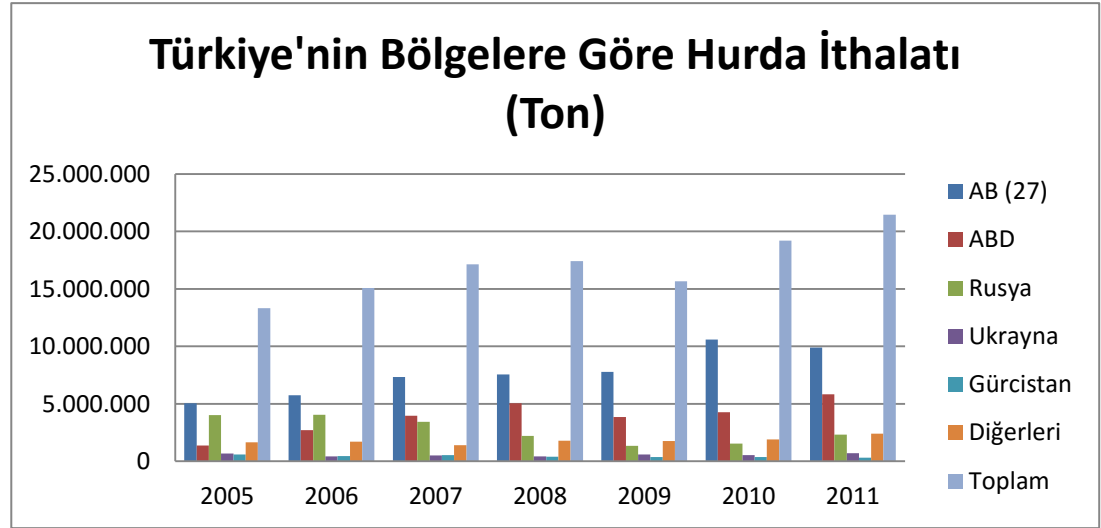
2011 yılsonu itibarı ile 9,8 Milyon Dolar 21,5 Milyon Ton Hurda ithalatı yapılmış olup, AB (27 ülke), ABD, Rusya, Ukrayna ithalatı yapılan ülkeler arasında tonaj olarak ilk sıralarda yer almaktadırlar.

⁷ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Verileri

⁸ Demir Çelik Üreticileri Derneği 2011 yıl sonu raporu

Tablo 1.7. Türkiye'nin Bölgelere Göre Hurda İthalatı⁹

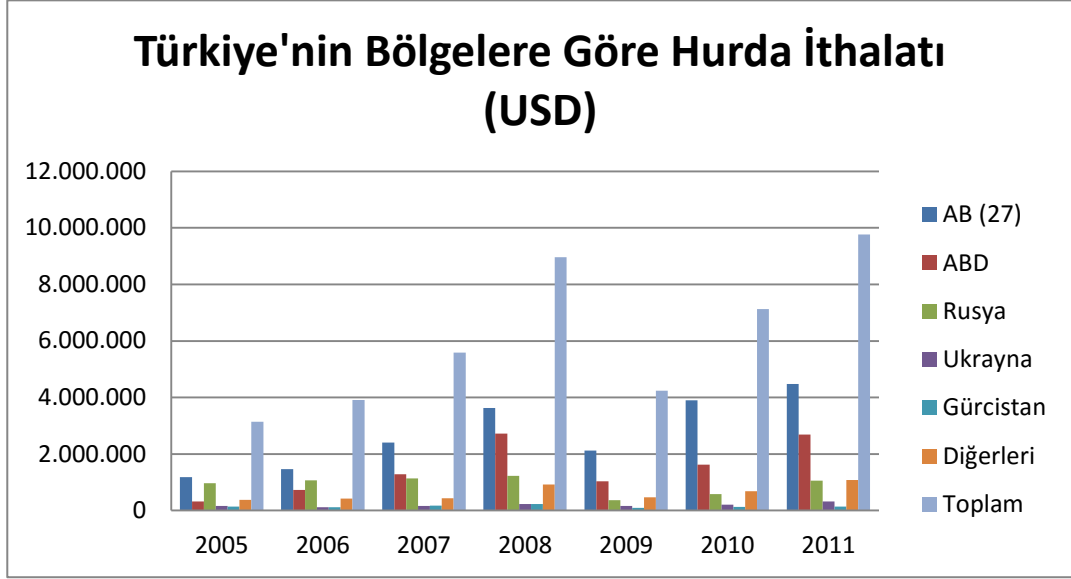
	2007		2008		2009		2010		2011	
	Ton	1000\$	Ton	1000\$	ton	1000\$	ton	1000\$	Ton	1000\$
AB (27)	7.318. 934	2.409. 080	7.560. 649	3.629. 133	7.766. 376	2.120. 248	10.580 .627	3.902. 460	9.903. 001	4.482 .886
ABD	3.949. 644	1.279. 883	5.044. 516	2.718. 525	3.848. 973	1.034. 699	4.265. 890	1.618. 124	5.817. 542	2.691 .981
Rusya	3.443. 898	1.132. 476	2.205. 628	1.227. 001	1.347. 159	367 .325	1.540. 651	577.2 07	2.328. 836	1.058 .135
Ukrayna	503.06 3	160.4 68	423.35 9	233.6 43	583.86 0	160.4 46	542.00 0	208.0 09	691.61 2	317.2 42
Gürcistan	529.05 3	170.3 89	403.41 9	227.5 77	362.81 9	95.20 5	357.81 5	132.8 92	311.87 8	142.3 37
Diğerleri	1.396. 263	439.5 85	1.777. 412	925.3 30	1.756. 132	462.4 54	1.905. 367	683.7 41	2.407. 510	1.074 .722
Toplam	17.140 .855	5.591. 881	17.414 .983	8.961. 209	15.665 .319	4.240. 377	19.192 .350	7.122. 433	21.460 .379	9.767 .303

Tablo 1.7. Türkiye'nin Bölgelere Göre Hurda İthalatı¹⁰

⁹ Demir Çelik Üreticileri Derneği

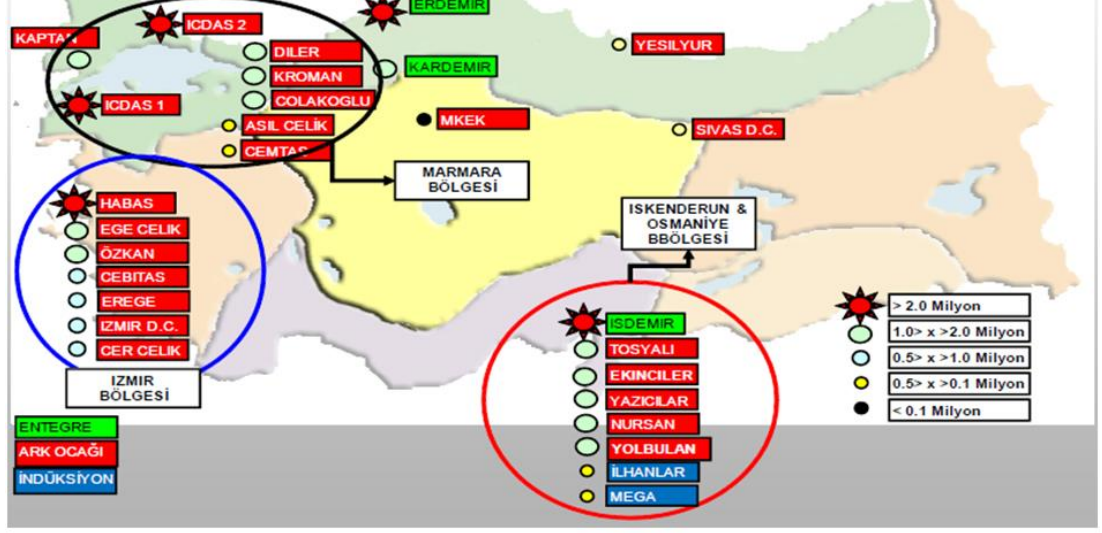
¹⁰ Demir Çelik Üreticileri Derneği

1.5 DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜNÜN BÖLGELERE GÖRE DAĞILIMI

Ham Çelikten nihai ürün üreten tesisler Türkiye'nin Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinde faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu tesislerin merkezleri üretim yapılan tesisin içinde veya bağlı bulundukları ilde veya İstanbul'da yer aldığı gözlemlenmektedir. Demir-çelik Sektöründe toplam olarak bakıldığında Türkiye genelinde 150'ye yakın firma faaliyet göstermektedir. Bu firmalar, kapasiteleri 8.500.000 tona ulaşan entegre tesislere sahip, kapasiteleri 50.000 ile 3.500.000 ton arasında değişen Elektrikli Ark Ocağı yatırımı olan tesisler ve dışarıdan satın aldıkları kütük ile filmaşın, profil, nervürlü ve yumuşak inşaat demiri üreten haddehane kimliğine sahip firmalardır.

Tablo 1,8 Türkiye'deki Tesislerin Bölgelere Göre Dağılımı ve Kullandığı Üretim Yöntemleri¹¹

1.6 DEMİR ÇELİK ÜRETİMİ:

Türkiye’de Ham Çelik Ürün grupları ve bu ürün gruplarından elde edilen nihai ürünler ve ara mamul olarak kullanıldığı sektörleri ele alacak olursak sıvı çelikten elde edilen Kütük Uzun Ürün ve Slab ise Yassı Ürün üretiminde kullanılmaktadır. Uzun ürünler daha çok inşaat sektörü tarafından tüketilen nihai ürünlerin ara mamullerine dönüşürken, yassı ürünler ise beyaz eşya, otomotiv ve makine sektörlerine üretilen nihai ürünlerin ara mamulü olarak değerlendirilmekte ve kullanılmaktadır.

Aşağıda yer alan tabloda son 2 yılda Türkiye Ham Çelik üretiminin ürünlere göre üretim miktarları yer almaktadır.

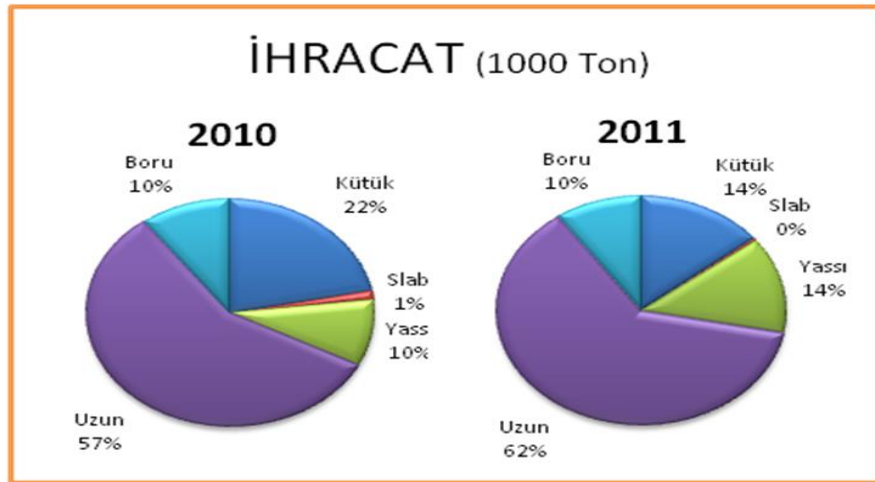
¹¹ Demir Çelik Üreticileri Derneği

Tablo 1.9 Son 2 Yılda Türkiye Ham Çelik Ürünleri Üretimi (Bin Ton)¹²

	2010 (Bin Ton)	2011 (Bin Ton)	% Değişim (11/10)
Kütük	21.827	24.400	11,8
Slab	7.316	9.707	32,7
TOPLAM	29.143	34.107	17

Tablo 1.10 Son 2 yılda Ham çelik İthalat ve İhracat Rakamları¹³

	İhracat (1000 ton)		İthalat(1000 ton)	
	2010	2011	2010	2011
Kütük	3.523	2.393	2.350	2.005
Slab	212	60	56	153
Yassı	1.520	2.298	6.834	6.433
Uzun	9.211	10.515	1.200	1.358
Boru	1.648	1.629	303	366
Toplam	18.124	18.906	12.753	12.326

¹² Demir-Çelik Üreticileri Derneği 2011 Faaliyet Raporu

¹³ Demir-Çelik Üreticileri Derneği 2011 Faaliyet Raporu

Tablo 1.11 2011- 2012 Mart Ayı Dünya Ham Çelik Üretim Sıralaması (1000 ton)¹⁴

		2012	2011	% değişim
1.	China	61.581	59.279	3,9
2.	Japan	9.324	9.113	2,3
3.	United States	7.764	7.368	5,4
4.	Russia	6.400	6.014	6,4
5.	India	6.200	6.124	1,2
6.	South Korea	6.019	5.834	3,2
7.	Germany	3.900	4.026	-3,1
8.	Türkiye	3.128	2.733	14,5
9.	Brazil	3.105	3.038	2,2
10.	Ukraine	2.700	3.154	-14,4
11.	Italy	2.691	2.575	4,5
12.	Taiwan, China	2.050	2.023	1,3
13.	Mexico	1.500	1.571	-4,5
14.	France	1.480	1.425	3,8
15.	Spain	1.326	1.646	-19,5
16.	Canada	1.200	1.200	0,0
17.	Iran	1.163	1.080	7,7
18.	Poland	795	717	10,8
19.	Austria	693	714	-3,0
20.	United Kingdom	669	789	-15,3
21.	Belgium	640	806	-20,6
22.	Netherlands	593	599	-1,0
23.	Egypt	589	564	4,4
24.	South Africa	580	758	-23,4
25.	Argentina	497	471	5,4
26.	Australia	490	658	-25,5
27.	Czech Republic	477	483	-1,3
28.	Saudi Arabia	462	470	-1,7
29.	Sweden	450	497	-9,4
30.	Slovakia	441	398	10,7
31.	Finland	387	399	-3,0
32.	Romania	330	359	-8,0

¹⁴ Demir Çelik Üreticileri Derneği

KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ

33.	Kazakhstan	320	442	-27,5
34.	Venezuela	245	327	-25,1
35.	Byelorussia	215	228	-5,6
36.	Luxembourg	185	240	-22,9
37.	Hungary	146	136	7,6
38.	Greece	145	174	-16,7
39.	Colombia	115	119	-3,4
40.	Chile	110	151	-27,2
41.	Portugal (e)	100	100	0,0
42.	Peru	100	67	49,3
43.	Latvia (e)	86	80	7,5
44.	New Zealand	85	67	26,9
45.	Algeria	70	46	52,5
46.	Norway	65	54	19,7
47.	Bosnia-Herzegovina	64	60	7,9
48.	Bulgaria	64	79	-18,1
49.	Slovenia	62	57	9,0
50.	Uzbekistan	60	62	-3,2
51.	Morocco	60	58	4,0
52.	Guatemala	55	31	77,4
53.	Ecuador	55	40	37,5
54.	Serbia	52	160	-67,8
55.	Macedonia	35	33	5,3
56.	Trinidad and Tobago	35	53	-34,2
57.	Cuba	20	27	-25,9
58.	El Salvador	10	8	25,0
59.	Uruguay	10	8	25,0
60.	Paraguay	5	2	150,0
	Toplam	132.198	129.809	1,8

Tablo 1.12 Ham Çelik Üretimi Yöntemleri¹⁵

Dünya Ham Çelik Üretiminin %66 sı Entegre, %31'i ise Elektirikli Ark Ocaklı tesisler tarafından üretilmektedir.

- Demir Cevherini yüksek fırınlarda ergitme yöntemi

Demir Çelik Cevheri -> Yüksek Fırın -> Konvertör -> Pota Ocağı -> Kütük Döküm Makinesi – Ham Çelik

- Hurdanın Ark Ocaklarda ergitme yöntemi

Hurda -> Ark Ocağı -> Pota Ocağı -> Kütük Dökümhanesi – Ham Çelik

Dünya Ticaretinde ilk sırayı alan Çin, Demir cevheri girdi kullanarak üretimini gerçekleştirmektedir. Girdi Tedarik Stratejisini küresel anlamda geliştirerek Dünya ekonomisine yön veren devletlerin başında gelmektedir. Çin ile birlikte AB, A.B.D., Japonya, Kore geliştirdikleri küresel GİTES ile birlikte Çin ile beraber ekonomiye yön veren devletler arasında yer almaktadırlar.

1980 yılı sonrası İnşaat sektörü yatırımlarına verilen teşviklerle, uzun ürün üretim kapasitesinden yüksek talep oluşmuş ve buna bağlı olarak uzun ürünlerde kullanılan Kütük üretimini arttıran yatırımlar yapılarak bu ihtiyaç karşılanmaya çalışılmıştır. Bu nedenle ki Uzun ürünün üretiminde kullanılan kütük üretimi yassı ürünlerde kullanılan Slab üretiminin çok gerisinde kalmıştır. Bu iki ürün arasındaki arz-talep dengesizliği özellikle yassı ürün kullanan sektörlerin ihtiyacını karşılayamamaları nedeni ile dış kaynaklardan tedarik yoluna gitmelerine teşvik etmektedir.

Şu an itibarı ile Türkiye'nin toplam Demir –Çelik Üretimi kapasitesinin %80'in üstünde bir oranla uzun ürünlerin imalatı yapılmaktadır. Üretilen ürünlerin %15 civarı yassı üründür. Kalan küçük bir kısım ise, vasıflı çelik üretimidir. Gelişmiş Ülkelerin Demir-çelik sektörü toplam üretim kapasitelerinin %60 civarı yassı ürüne, %40 civarlarında ise uzun ürüne yönelik olduğu göze çarpmaktadır. Ülkemizde ise oranlar uzun üründe %84, yassı üründe ise %14 seviyelerindedir.

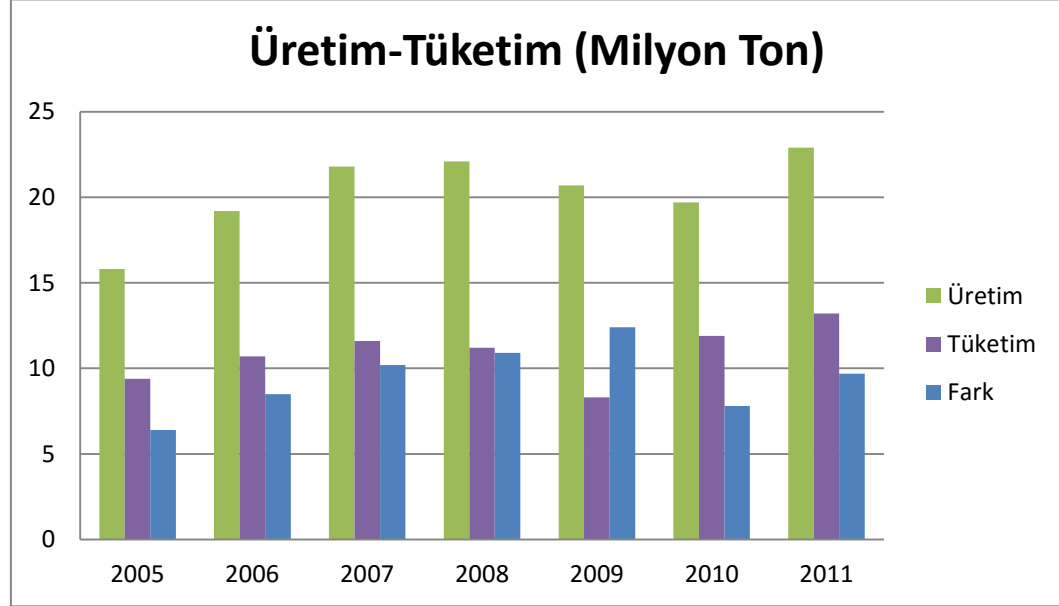
Ülkemizde yassı ürün üretimine yönelik yatırımlar 2005 yılı itibarı ile arttırılarak 2015 yılı itibarı ile bu talep dengesizliğinin ortadan kaldırılması ve beraberinde dış

¹⁵ Demir Çelik Üreticileri Derneği İstatistikleri

ticaret açığının da azaltılması planlanmaktadır. Bu yatırımların tamamlanması ve üretime geçilmesi halinde yassı ürün üretiminin 15 milyon ton üzerine çıkması beklenmektedir. Bu da 16 milyon ton olması beklenen talebin önemli bir bölümünü karşılayacak olup yassı ürün kullanıcısı sektörlerin ara mamulde dışa bağımlılığı ciddi oranda azaltacaktır.

Tablo 1.13 Uzun Mamül Üretim-Tüketim Değişim Tablo ve Grafik¹⁶

Milyon ton	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Üretim	15,8	19,2	21,8	22,1	20,7	19,7	22,9
Tüketim	9,4	10,7	11,6	11,2	8,3	11,9	13,2
Fark	6,4	8,5	10,2	10,9	12,4	7,8	9,7

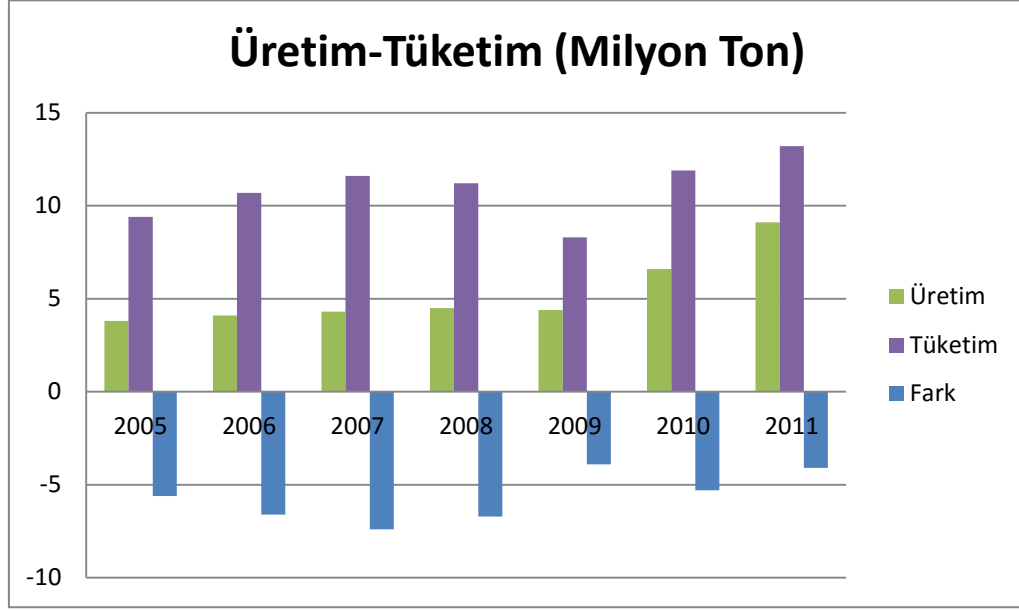

Tablo 1.14 Yassı Mamül Üretim – Tüketim Değişim Tablo ve Grafik¹⁷

Milyon ton	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Üretim	3,8	4,1	4,3	4,5	4,4	6,6	9,1
Tüketim	9,4	10,7	11,6	11,2	8,3	11,9	13,2
Fark	-5,6	-6,6	-7,4	-6,7	-3,9	-5,3	-4,1

¹⁶ Demir Çelik Üreticileri Derneği İstatistikleri

¹⁷ Demir Çelik Üreticileri Derneği İstatistikleri

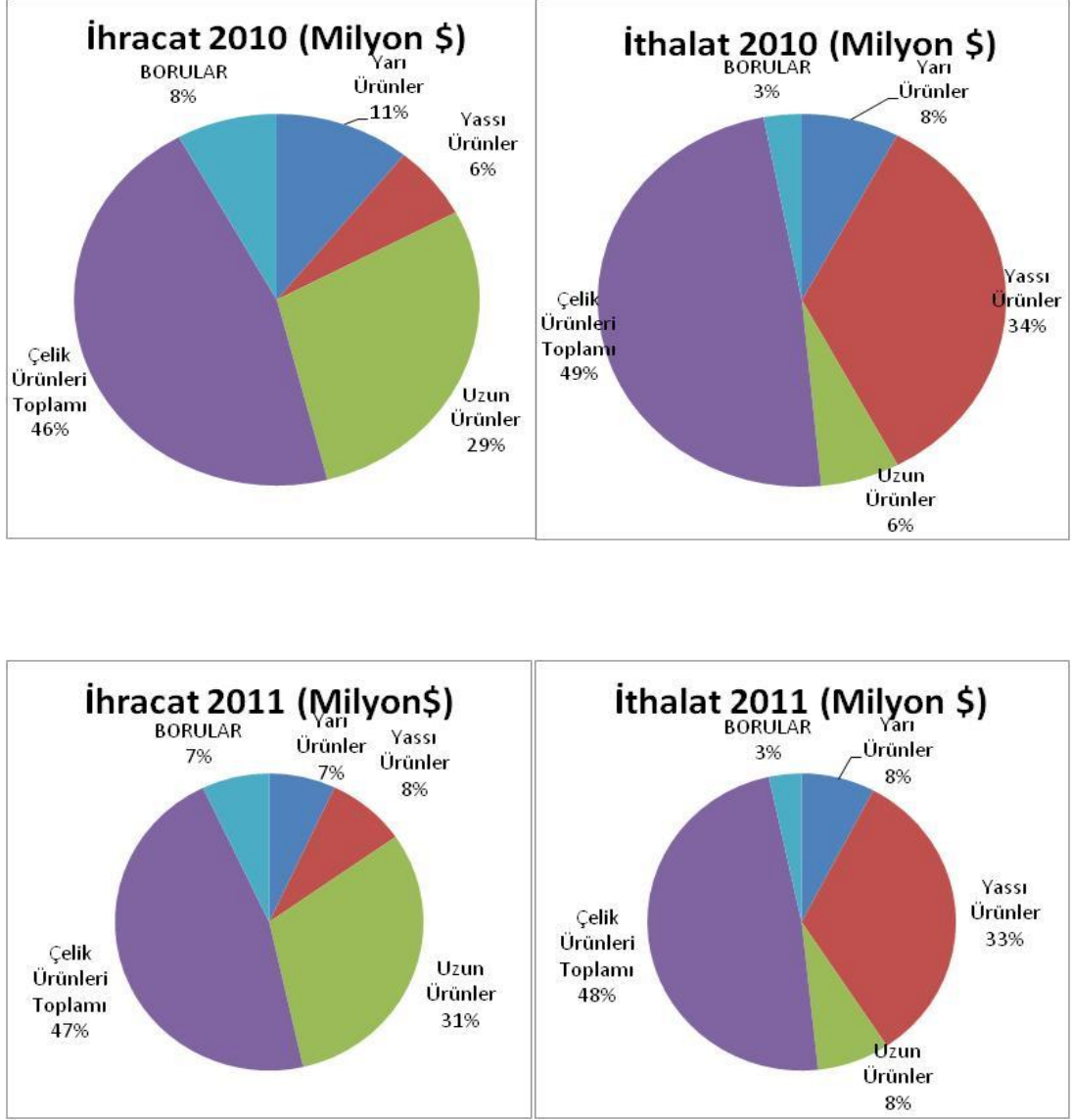

Görüldüğü üzere, tüketim artışı üretim artışının önünde bir grafik sergilemektedir. Ancak yukarıda da bahsedildiği gibi, 2005 yılı itibarı ile yassı ürün yatırımlarının artması ile 2008 krizi sonrası seneler geçtikçe üretim-tüketim arasındaki fark kapanmaya başlamıştır.

Tablo 1.15 Demir-çelik Sektörünün Dış Ticaret Yapısı¹⁸

MAMUL GRUPLARI	İHRACAT (Milyon Dolar)			İTHALAT (Milyon Dolar)		
	2010	2011	Değişim %	2010	2011	Değişim %
Yarı Ürünler	1.981	1.624	-18,32	1.280	1.476	15,31
Yassı Ürünler	1.176	1.944	65,36	5.690	6.364	11,83
Uzun Ürünler	5.283	7.307	38,30	1.037	1.462	40,98
Çelik Ürünleri Top.	8.440	10.875	28,85	8.007	9.302	16,16
BORULAR	1.472	1.647	11,84	500	655	31,00

¹⁸ Türkiye İstatistik Kurumu

Tablodan da anlaşılacağı üzere, yassı çelik ihracatı yukarıda bahsedilen 2005 yılı sonrası yassı çelik üretimine ait yapılan yatırımların artması ile artışını devam ettirmekte ve buna karşın ithalata bağımlılık oranını aza indirmeye yoluna girmiştir.

Aşağıda yer alan tablodan da anlaşılacağı üzere, 2011 yılında Demir-çelik ürünlerinin ihracatında ülkelere göre dağılımına bakıldığında ihracat geliri bakımından en yüksek payı Ortadoğu Ülkeleri, Mısır ve İtalya'nın aldığı görülmektedir.

Tablo 1.16 Türkiye Demir-Çelik İhracatı¹⁹

2005		2006		2007		2008		2009	
Ton	1000\$	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Ton	1000\$
13.331.037	7.600.204	15.352.717	9.406.315	16.695.807	12.239.191	19.955.871	20.455.847	18.736.330	12.007.132

2010		2011		% değişim (11/10)	
Ton	1000\$	Ton	1000\$	Miktar	Değer
17.605.944	13.285.623	18.542.567	16.632.008	5,3	25,2

Tablo 1.17. Türkiye'nin Demir-çelik İthalatı²⁰

2005		2006		2007		2008		2009	
Ton	1000\$	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Ton	1000\$
10.097.817	7.039.042	12.313.264	8.615.674	13.945.796	11.480.893	13.587.357	15.013.489	10.460.376	7.951.624

2010		2011		% değişim (11/10)	
Ton	1000\$	Ton	1000\$	Miktar	Değer
11.050.967	9.972.343	10.684.314	11.820.363	-3,3	18,5

1.7 TÜRKİYE'DE DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİNDE VE DIŞ TİCARETİNDE AKÇT SERBEST TİCARET ANLAŞMASININ ROLÜ VE ETKİSİ

25 Temmuz 1996 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Arasında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu Kuran Anlaşmanın Yetki Alanına Giren Ürünlerin Ticareti ile ilgili bu anlaşma ile Türkiye ve Avrupa menşeli listelerle belirlenen kömür çelik ürünleri için vergi istisnası ve bazı ürünler

¹⁹ Demir Çelik Üreticileri Derneği

²⁰ Türkiye İstatistik Kurumu Verileri

için ise 3 yıllık süreçte kademeli olarak indirim yapılarak kaldırılması planlanmıştır. Bu anlaşma çerçevesinde demir-çelik sektör yatırımlarının devlet desteklerinden faydalanması yasaklanırken, 8. Maddesi kapsamında, sektörün sıcak hadde kapasitesini arttırmadan sadece yeniden yapılanmaya ve geri dönüşüme yönelik projelere 5 yıllık süre ile Devlet Yardımlarından faydalanılması yönünde karara bağlanmıştır.

Ülkemizde uzun ürünlerdeki kapasite fazlalığı ve yassı ürün kapasitesi ile arasında oluşan bu dengesizlik AKÇT 'ye kadar yassı ürüne yönelik yatırımların yapılamaması ve özellikle 1990'lı yıllarda ithalata ağırlık verilmesi ile Demir-çelik sektöründe oluşan dış ticaret dengesizliği AKÇT Anlaşmasına temel teşkil etmiştir. AKÇT anlaşmasının 8. Maddesinde yer alan şartlar ile sağlanan 5 yıllık istisnai süreç içerisinde yatırımlar hızlanmakla beraber, sektördeki geri dönüşüm projeleri tamamlanamamıştır. Sırf yassı ürün dengesizliğini gidermek amacıyla projelendirilen İSDEMİR'in yassı ürün üretme amaçlı ERDEMİR'e satılması, bu 5 yıllık sürenin bitiminden 5 ay sonra 1 Şubat 2002 yılında gerçekleşmiştir. 5 yıllık süre içerisinde yatırımların ve projelerin tamamlanamaması üzerine Türkiye Dış Ticaret Müsteşarlığı kanalı ile Avrupa Birliği Komisyonundan ek süre talep etmiş ancak bu talebimizin yalnızca yeniden yapılanma projeleri için değerlendirmeye alınacağını belirtmiş ve DTM 2003 yılında " Ulusa Yeniden Yapılandırma Planı " çalışmalarına başlamıştır. Diğer taraftan komisyon, talep edilen ilave sürenin onaylanabilmesi için, Yeniden Yapılandırma Planında kapasite düşürülmesi yönünde çalışma yapılmasını şart koşmuştur. Ancak konan bu şart, AB komisyonu ile aramızda tartışmalara neden olmuş ve bu yüzden anlaşma kilitlenme noktasına gelmiştir.

AKÇT ile birlikte ithalat ve ihracat esnasında Demir-çelik sektörüne yönelik vergi istisnaları getirirken, sektörün Türkiye'de modernizasyon dahil yapılacak yeni yatırımlara da sekte vurarak, dış ticaret açığının artmasına da etken olmuştur. Demir-çelik sektörüne yapılacak yatırımların ciddi maliyete sahip olduğu düşünülecek olunursa, bu sektöre yatırım yapan firmaların katlandıkları maliyetleri indirgeyecek bazı Devlet Yardımları tedbirlerinden faydalanmaması olumsuz etkiler bırakmaktadır.

Haziran 2012'de yayımlanan yeni Yatırım Teşvik Kanunu ile getirilen Stratejik Yatırımlar Demir-çelik Sektörünü de kapsamaktadır. Demir-çelik sektöründe ara malı üreten yatırımları stratejik yatırımdan sayılarak, 50 Milyon TL üstünde üretilecek olan ara mamulün ithalatının müracaat tarihi öncesi 1 yıllık dönem içerisinde 50 Milyon Doların üstünde olması, Ülkedeki üretim kapasitesinin ithalat miktarından az

olması ve en az %40 oranında katma değer kazandırması şartları ile Yatırım Teşvik kapsamına alınması yer almaktadır.

1.8 DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜNDE HURDANIN YERİ VE ÖNEMİ

Demir Hurdası, Elektrikli Ark Ocağı kullanılan tesislerin hammadde olarak kullandığı ve geri dönüşüme soktuğu ve bu sektörün Girdi Tedarik sistemi için önemli bir paya sahip olan girdidir. Hurda alımına yönelmesinde, Yüksek Fırın teknolojisi kullanılan Entegre tesislerinin sadece 3 adet ile sınırlı kalmasının yanı sıra Türkiye'nin sahip olduğu zengin demir cevheri yataklarının değerlendirilememesidir Değerlendirilmesi halinde bile elde edilen cevherlerin üretim için gerekli vasfa, zenginliğe sahip olmaması veya bu cevheri işleyecek ve zenginleştirecek tesislerin bulunmaması önemli bir sorundur. Demir cevherine yönelik Demir-Çelik üretimini kısıtlı miktarda tutmakta ve bu nedenle demir cevherinden üretim yapan tesislerin de aynı zamanda Elektrikli Ark Ocak ile üretim yapan yatırımlarının bulunduğu görülmektedir.

Hurda kullanımı demir cevheri kullanımına oranla sarf edilen enerjide de tasarruf sağlamaktadır. Hurdanın ergitilerek sıvı çeliğe dönüştürülmesi sırasında harcanan enerji sarfı, demir cevherinden elde edilmesi esnasında sarf edilen enerjiden %74 oranında tasarruf sağlamaktadır. Demir-çelik üretiminde cevher yerine hurda kullanılmasında %74 oranında enerji kullanımında tasarruf, %95 oranında maden atıklarında, %86 oranında hava kirliliğinde, su kullanımında %40 oranında, su kirliliğinde %76 oranında azalma hurdanın hammadde olarak geri dönüşüme sokulması enerji ve çevre boyutunda sorunların oldukça dikkat çekici oranlarda azalmasını sağlamaktadır. Demir çeliğin dünyada birçok sektörde kullanılan kıymetli ve kimyasal bileşimi çok olan bir metal olduğu düşünüldüğünde, içeriğinde Demir-çelik barındıran nihai ürünlerin atık konuma geçmesi halinde, belli bir süre içerisinde kimyasal reaksiyonlara neden olmakta ve doğada çözülmeye başlayarak çevreye ve sağlığa zararlı hale gelmektedir. Bu atıkların manevi anlamda yarattığı bu zararın yanı sıra ekonomik kayba neden olması nedeni ile de maddi anlamda da ciddi zararlara yol açmaktadır. Evrensel dengeyi korumak adına, atık malzemelerin tekrar ülke ekonomisine katkı sağlayacak yöntemlerle yani geri dönüşüm prensibiyle kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda hurda, Demir-çelik sektörünün baş aktörü olarak da nitelendirilebilir.

Tablo 1.18 Hurdanın Geri Dönüşüm 4R Prensibi ²¹

Geri Dönüşüm Prensibi 4R:

Reduce (Atık Kazanım)

Reuse (Yeniden Kullanım)

Recovery (Geri Kazanım)

Recycle (Geri Dönüşüm) şeklinde yer almaktadır.

Yukarıda da bahsedildiği üzere demir hurdası, Elektrikli Ark Ocakları kullanılan bir tesiste çelik üretiminde %75'lere varan oranlarda maliyet unsuru olarak yer almaktadır. Hurdanın Demir – Çelik sektöründe entegre tesislerde üretim yapılması esnasında sıvı metale karıştırılması ile aşırı ısınma önlenmekte ve böylelikle nihai ürünlerin analizlerine katkı sağlamaktadır.

Hurda kullanımı cevhere oranla lojistik anlamda da tesislere rahatlık getirmektedir. Hurda naklinin kolay oluşu büyük etkindir. Türkiye’de Demir – Çelik sektörünün bölgesel olarak dağılımına bakıldığında MKEK, Sivas Demir-Çelik, Bilecik Demir-çelik ve KARDEMİR haricindeki 25 kuruluş, deniz kıyısı ve limanı olan şehirlerde konuşlanmıştır.

Hurdaya dayalı Elektrik Ark Ocaklı üretim tesislerinin kurulmasında önemli olan bir diğer etken yatırım maliyetlerinin demir cevherine dayalı üretim yapan tesislere oranla daha düşük olmasıdır. EAO ve BOF maliyet yapıları bakımından birbirinden belirgin farklılıklar göstermekte ve hatta EAO ile üretim yapan tesisler kendi aralarında bile, kurulduğu bölgelerin lojistik anlamda girdi kaynaklarına ulaşımı, yakınlığı ve finansal durumuna göre farklılıklar arz etmesi karlılığını ve maliyetleri doğrudan etkilemektedir. Demir-çelik Sektöründe RECYCLE (Geri Dönüşüm) Geri Dönüşüm Prensibi geçerlidir. Üretim Metodu olarak kullanılan EAO’lar ayrıştırılmış demir hurdasını ergitmek ve sıvı çelik haline getirmek sureti ile geri dönüşüme sokmaktadır. Ardından elde edilecek ürüne göre Ferro Alyaj malzemeleri kullanılmaktadır. Bu malzemeler, ürünü vasıflandırmak ve zenginleştirmek amacıyla kullanılmakta olup, bu ara malzemelerin tedarikinin hemen hemen tamamı yurt dışından sağlanmaktadır.

²¹ <http://www.eaqd.org/>

1.9 DÖKÜM SEKTÖRÜNDE HURDA'NIN YERİ VE ÖNEMİ:

Döküm teknolojisi, metalleri işlemek ve şekillendirmek konusunda, en önemli endüstri dallarından biridir. Kuyumculuktan, ağır sanayi tezgâhlarına, tarım makinelerden gemi makinelerine, otomotiv sanayine kadar çok değişik alanlarda döküm yöntemi ile üretilen malzemeler kullanılmaktadır.

Köklü tarihsel geçmişe sahip döküm sektörü ve zanaatı ile beraber Türkiye'de sanayileşme döneminde özel girişimci yatırımları ile gelişmiştir. Türk Döküm Sektörünün gerek Avrupa'da, gerekse dünyada önemli bir yeri vardır. Türk Döküm Sektörü 2010 Dünya üretim rakamları itibarıyla Almanya, Fransa ve İtalya'yı takiben Avrupa'da 4. sıraya yerleşmiş ve 2008 yılında 5. sıradayken, 2009 ve 2010 yıllarında üretimi ile İspanya'yı geride bırakarak dünyanın önde gelen döküm üreticileri arasında yükselmeye devam etmiştir. Sektör, 2010 yılında dünya sıralamasında ise 12. sıradadır. 2011 yılında döküm sektöründe faaliyet gösteren 1.070 firma, toplam 2,58 milyar Euro kıymetinde 1.433.050 ton üretim yapmış, 1,84 milyar Euro'nun üzerinde ihracat gerçekleştirmiş ve 33.000 kişiyi istihdam etmiştir.

Türkiye'de değişik yapıdaki döküm işletmeleri, 2011 yılında ortalama %78 kapasite ile çalışmışlardır. Kapasite kullanımı, demir döküm sanayinde %80, çelik dökümde %65, demir dışında ise %80 olarak gerçekleşmiştir. Sektörün temel müşterisi ana üretim sanayidir ve sektör ancak ana sanayinin kuvvetli olduğu ülkelerde pazar bulabilmektedir. Döküm, diğer üretim metotlarına göre üstünlükleri ve gelişen modern teknolojileri ile hem Dünyada hem de Türkiye'de uzun yıllar önemini koruyacaktır. Döküm üretimi temel metalürjik özelliklerine göre demir(pik, sfero, temper), çelik, bakır alaşımları ve alüminyum alaşımları dökümü olmak üzere dört ana grupta incelenebilir. Yatırım sahasına bağlı olarak değerlendirilirse, otomotiv dökümhaneleri yüksek miktarda seri üretim yapmak üzere, makine ve diğer alanlarda daha düşük serilerde üretim yapacak işletmeler ise daha farklı teknolojilerle kurulmuşlardır. Çelik dökümhanelerimizin çoğunluğu çimento ve altyapı sanayide aşınma parçaları üretmekte olup, beş tane firmamız büyük çelik parça(15 ton ve üstü) dökümü konusunda uzmanlaşmıştır.

Döküm Sektörü 'nün de ana girdisi hurdadır. Demir-Çelik Döküm Sanayi elektrik endüksiyon, ark ve kupol ocaklarında çeşitli pik demiri, metal hurdaları ve frer alaşımların ergitilerek kalıplama tesislerinde hazırlanmış kum, seramik veya metal kalıplar içerisinde şekillendirir. Özel ısı işlemler ile değişik mekanik özellikler kazandırılması sureti ile pik döküm, çelik döküm, safer döküm ve teper döküm

türündeki ürünleri ham döküm, işlenmiş döküm ve mamul olarak üreten bir sektördür. Döküm sektöründe kullanılan üretim yöntemlerini, metal ergitme, kum hazırlama, maça imali, kalıplama, temizleme, ısıl işlem, taşlama ve kaplama prosesleri olarak özetlemek mümkündür. Döküm üretim yöntemi sanayi üretiminin temel unsurlarındandır ve bu teknik ile üretim yapan kuruluşlar ikiye ayrılır. Bunlardan birinci bölüm tamamen müşteri talepleri doğrultusunda döküm mamulleri üreten kuruluşlar, diğerleri ise, bitmiş ürünlerinde kullandıkları malzemeler için döküm yöntemi ile üretim yapanlardır (örneğin kilit ve fermuar üreticilerinin zamak dökümhaneleri, elektrik motoru üreticilerinin alüminyum dökümhaneleri mevcuttur). Bazı tesisler ise döküm tekniği ile ürettiklerini son işlemlerden geçirdikten sonra nihai ürün olarak son kullanıcıya ulaştırmaktadırlar. Bunlara örnek olarak radyatörler, alaşımlı otomobil jantları, kapı kolları gibi ürünler gösterilebilir.

Dökümhanelerin en önemli özelliklerinden birisi de pazar taleplerine göre üretimlerini modifiye edebilmeleridir. Örnek olarak döküm küvet üretip satan bir tesisimiz bu pazarın daralması ile üretim hattını soba ve şömine parçaları dökümüne yöneltebilir, bu pazar da daralırsa, otomotiv parça dökümüne yönelebilmektedir. Döküm Sektöründe hurda kullanımında Demir-Çelik sektörüne göre farklı yaklaşım bulunmaktadır. Döküm Sektörünün kullandığı geri dönüşüm prensibi RECOVERY (Geri Kazanım) yöntemidir. Atık olarak kullandığı hurdanın niteliğini ve özelliğini değiştirmeden yine ürünü vasıflandırmak ve zenginleştirmek adına katkı yaptıkları Alyaj kimyasalları ile üreteceği ürünün hammaddesini elde etmektedirler. Dökümhanelerin üretim yöntemde İndüksiyon Ocakları kullanılmaktadır. İndüksiyon Ocaklarının da özelliği gereği, hangi Demir-Çelik türünden döküm eşyası üretecek ise içeriği aynı olan hurdayı kullanmak durumundadırlar. Dökümhanelerin kullandıkları hurda, Demir-Çelik sektörünün kullandığı hurdaya göre daha vasıflı ve temiz hurdalardır. Ayrıştırma işlemine tabi tutmadan direk olarak üretime sokulabilirler. Dökümhaneler hurda tedarikini, otomotiv, makine, paslanmaz çelik eşya imalatçıları ve/veya yan sanayicilerinden karşılamakta olup genellikle yurt içinden temin yoluna gitmektedirler,

Döküm sektörü, hurdanın geri kazanıma sokulup istenilen döküm eşyanın üretilmesi için, elde edilen sıvının içersine yine kullanılan hurdanın metal cinsi ile aynı ferro alyaj malzemeleri katılarak kalite artırımına gidilmekte ve kalıplara dökülen sıvı daha sonra kumlama işlemine tabi tutularak temizlenmesi, kesimi, taşlaması yapılarak ısıl işlem uygulaması ile sertleştirilmektedir. Bu üretim süreci oldukça emekte yoğun bir süreç olup, demir-çelik sektörüne nazaran volümde aynı

ancak pahada ağır bir karaktere sahiptir. Bu nedenle Döküm sektörü katma değeri yüksek bir sektördür.

1.10 HURDA SINIFLANDIRMASI

Hurdalar elde edildikleri kaynağa ve kimyasal-fiziksel özelliklerine göre gruplandırılırlar.

1.10.1 KAYNAĞINA GÖRE SINIFLANDIRMA

1.10.1.1. ARAYIŞ HURDASI (İMALAT ATIĞI-DÖNEN HURDA)

Demir-Çelik üretimi ve döküm sırasında zorunlu olarak ortaya çıkan hurdalar Arayış Hurdası olarak adlandırılır. Üretim sırasında, istenilen kalitede olmayan, bozuk ve kimyasal bileşenleri uygun olmaması nedeni ile kenara ayrılan imalat atıkları da bu gruba dâhil edilmektedir. Bu tip hurdalar yine aynı dökümhane veya Demir-çelik üretimi yapan fabrikalarda hammadde olarak kullanılmaktadırlar. Bu tip hurdaların miktarı, mamul maddeye dönüşüm sırasında üretim sürecindeki verime bağlıdır. Günümüz itibarı ile teknolojinin gelişmiş olması sebebi ile ham çelik başına çıkan bu hurda miktarı azalma eğilimi göstermektedir.

1.10.1.2 HADDE HURDASI

Soğuk-sıcak hadde, soğuk çekme gibi yöntemlerle metali şekillendirme esnasında ortaya çıkan fire, kalite dışı, kusurlu olarak adlandırılan malzemelerdir.

1.10.1.3 DEMİR ÇELİK ÜRETİMİ ARTIĞI

Demir dışı metal sanayinde üretim sürecinde Mamulün elde edilmesi sırasında zorunlu olarak ortaya çıkan hurdalardır. Bu hurdalara proses hurdası da denir. Ancak ülkemizde çelik endüstrisinde proses hurda arzı yeteri kadar yoktur. Ağır sanayinin ülkemizde yoğunluğunun olmaması sebebi ile bu hurdalar daha çok gelişmiş ülkelerde çıkmaktadır.

Aynı zamanda ülkemizde presleme, kesim, talaşlı imalat esnasında çıkan artıklardan oluşan işlem (proses) hurdaları da vardır. Yassı ürün, soğuk çekme ve haddeleme, boru üretim oranlarının artan eğilimde olması dönen hurda arzını da artırmaktadır.

1.10.1.4 ÇELİKHANE HURDASI

Fabrika Firesi olarak adlandırılan kaliteli hurdadır.

1.10.2. SATIN ALINAN HURDA

Hurda kullanıcıların piyasadan ve sanayi kuruluşlarından satın aldıkları hurdalar bu gruba dahil edilmektedir.

1.10.2.1 ENDÜSTRİYEL İMALAT HURDASI

Mamulün elde edilmesi sırasında zorunlu olarak ortaya çıkan hurdalardır. Hatalı, bozuk, düşük kaliteli olması sebebi ile ıskartaya ayrılan hurdalar da bu gruba dahil edilebilir. Otomotiv, gemi, vagon, makine, lokomotif yapım sanayi bu hurdanın elde edildiği sektörlerdir.

1.10.2.2 ESKİ HURDA

Yeniden hammadde olarak kullanılabilen, eski, yıpranmış, kullanımı mümkün olmayan veya kullanılmayan bütün demir-çelik ürünlerinden oluşan ve atığa ayrılan hurda grubudur. Bu hurdaların tek ve önemli özelliği parçaların eski ve kirli metal olmasıdır. Hurdaya ayrılmış otomobiller, gemiler, demiryolu malzemeleri, eski tarım aletleri, eski aletler, evsel atıklar, askeri hurda, döküm hurdası ve yapı hurdası bu hurda tipine girmektedirler.

1.10.3 ÖZELLİĞİNE GÖRE SINIFLANDIRMA

Bu tip sınıflandırmanın dünyada kabul görmüş standartlaşmış bir şekli olmamakla beraber, zaman içinde kabul gören bazı ortak özellikler mevcuttur. Özellikle ithalat ve ihracat hacmi bakımından en yüksek değerlere sahip olan Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.), Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ve Avrupa Birliği (AB)'nin bu konuda “ Hurda Sınıflandırma Sistemi” uygulanmaktadır.

1.10.3.1 FİZİKSEL ÖZELLİĞİNE GÖRE SINIFLANDIRMA

Bu sınıflandırmada en önemli kriter, yoğunluk ve boyuttur. EAO'da büyük hurdaların ergitilmesi esnasında, ocak kapaklarının kırılması gibi aksilikler yaşanırken, Bazik Oksijen Fırınlarında (BOF) ise bu hurdaların erimesi yavaş olmakta ve bu nedenle enerji sarfiyatının artmasına da sebep olmaktadır. Hafif hurdaların kullanımı ise EAO'da oksitlenme oluşma ihtimali nedeni ile ara ve/veya nihai ürün kalitesini düşürmekte, BOF'larda ise metal kayıpların oluşmasına yol açmaktadır. Gerek EAO'larda düşen kaliteyi arttırmak gerekse BOF'larda oluşan bu kayıpları bertaraf etmek için alyaj malzemeleri kullanılmaktadır.

Üretim aşamasında istenilen özellikte mamul elde edebilmek için, fiziksel ve kimyasal açıdan çeşitli özellikteki hurdalar karıştırılır. Burada, kullanılan hurda parçalarının değil, üretim aşamasında ihtiyaç olunan karışımın bütünlüğüdür. Kaliteli mamul elde edilmesinde, hammadde olarak kullanılan hurdanın kimyasal bileşenleri büyük önem arz etmektedir. Hurda bileşenlerinin içinde krom, bakır, nikel, kalay gibi elementlerin düşük seviyede olması istenir. Ancak mevcut hurdalarda istenilen kaliteye ulaşılamadığından, hurda kalitesinin artırılması ve hurdanın tasnif edilmesi yöntemleri ile ilgili çalışmalar yapılmakta olup; hurdaya nazaran daha kaliteli ve kararlı bir bileşene sahip olan sünger demir yani direkt indirgenmiş demir kullanımı da tercih edilebilmektedir. Hurda arzının yetersiz olması halinde sünger demirinin kullanımının uzun vadede artış göstermesi beklenen bir sonuçtur.

1.10.4. A.K.Ç.T YE GÖRE HAZIRLANAN DEMİR ÇELİK HURDA SINIFLANDIRMASI

Aşağıda yer alan sınıflandırma tüm AKÇT üye ülkeler arasında kabul görmüş, adi karbon çelik hurdalarına aittir

1.10.4.1 UZUN HURDA

Sökülmüş Metal Hurdaları: 9 mm den kalın olan, düz ve pürüzsüz formda, uniform olarak sökülen metal hurdalarıdır. Hiç oksitlenmemiş veya az oksitlenmiş olmalıdır. Alaşımlı çelik, sökülmüş taşıt motor ve kaplamalarından ayrıştırılmış olmalıdır. 5 mm'den fazla az oksitli veya hiç oksitlenmemiş, düz ve pürüzsüz formda yeni makine-atölye hurdalarıdır. Alaşımlı çelik, sökülmüş taşıt motor ve kaplamalarından ayrıştırılmış olmalıdır.

Tasnifli Toplama Hurda, 6 mm et kalınlığından fazla maksimum 150x50x50 ebatlarında alaşımlı çelik, sökülmüş taşıt motor ve kaplamalarından ayrıştırılmış, anormal oksitlenmemiş hurdadır.

Toplama Hurda, 3 mm ve üstü et kalınlığında, anormal oksitlenmemiş, alaşımlı hurdadan ayrıştırılmış ancak taşıt motor hurdası dahil edilmiş hurdadır.

1.10.4.2 KISA HURDA

9 mm den kalın olan maksimum 60 cm boyunda, düz ve pürüzsüz formda, uniform olarak sökülen metal hurdalarıdır. Hiç oksitlenmemiş veya az oksitlenmiş olmalıdır. Alaşımlı çelik, sökülmüş taşıt motor ve kaplamalarından ayrıştırılmış olmalıdır. 5 mm'den fazla az maksimum 60 cm boyunda, oksitli veya hiç oksitlenmemiş, düz ve pürüzsüz formda yeni makine-atölye hurdalarıdır. Alaşımlı

çelik, sökülmüş taşıt motor ve kaplamalarından ayrıştırılmış olmalıdır. 5 mm et kalınlığından fazla maksimum 150x50x50 ebatlarında ve maksimum 60 cm boyunda, alaşımlı çelik, sökülmüş taşıt motor ve kaplamalarından ayrıştırılmış, anormal oksitlenmemiş hurdadır. 3 mm ve üstü et kalınlığında ve maksimum 60 cm boyunda, anormal oksitlenmemiş, alaşımlı hurdadan ayrıştırılmış ancak taşıt motor hurdası eklenmiş hurdadır. Elektrik Sacı Hurda, Yeni, hafif, kaplamasız maksimum 40 cm boyunda hurdadır.

1.10.4.3

KÜREKLENEBİLİR HURDA

Elektrik saclarından ayrılmış, yeni, hafif, kaplamasız ve 40 cm den fazla boyda olan hurdalardır.

1.10.4.4 AŞIRI HİDROLİK PRESLENMİŞ PAKETLENMİŞ HURDA

Min.60x540x40 cm ebatlarında elektrik saclarından ayrılmış, hafif, kaplamasız hurdadan paketlenmiş haldedir. Minimum 60x540x40 cm ebatlarında çelik fabrikaları tarafından kullanılan, eski toplama hurdalardır.

1.10.4.5 TALAŞLAR

Yeni Çelik Talaşı, Ezilmiş, tabii kurutulmuş, küreklenebilir, alaşımlı çelik ve demir dışı metallerden, cüruf oksitlenmiş talaşlardan, diğer kimya endüstrisinden gelen demir dışı metal hurdalarından ayrıştırılmış hurdalardır.

Uzun Çelik Talaşı, Küreklenemeyen az oksitlenmiş veya hiç oksitlenmemiş, alaşımlı çelik ve demir dışı metallerden, cüruf oksitlenmiş talaşlardan, diğer kimya endüstrisinden gelen demir dışı metal hurdalarından ayrıştırılmış hurdalardır.

1.10.5.

ABD TARAFINDAN HAZIRLANAN HURDA SINIFLANDIRMASI

Hurda'da Temizlik, Bütün sınıflarda yer alan hurdalar, her türlü yabancı maddelerden, pas ve oksitten, demir dışı metallerden ayrıştırılmış olması halinde temiz hurda olarak nitelendirilebilir. Hurda da "pis, pas ve oksit " tanımı; hurdanın stoklanması ve/veya nakliyesi, hurdanın hazırlanması sırasında oluşması durumları için geçerli olmadığı gibi, hurdanın bileşeninde elde olmayan nedenlerden dolayı bulunan, sonradan katılmayan veya ayrıştırılması mümkün olmayan ve tabii ki kabul edilebilir oranda karışmış olan kimyasalların bulunması hali için geçerli değildir.

Kalite dışı hurda, Belirli bir sınıf hurdanın hazırlanmasında elde olmayan nedenlerle bulunabilen, sonradan katılmayan veya ayrıştırılması mümkün olmayan ve tabii ki kabul edilebilir oranda karışmış olan kimyasalların bulunması hali hurda kitlesini değiştirmez. Ancak, yabancı maddelerin sınırlı olması ve yukarıda belirtilen nedenler dolayısıyla bulunduğu ispatlanabilir olması gerekmektedir. Kalıntı Alaşım Elemanları “Alaşım-sız Hurda” deyiminden anlaşılan, hurdanın kimyasal bileşeni içindeki alaşım elemanlarının en az değerlerde bulunması ve alaşımlı çelik yapımı amacıyla kullanılmayacak hurda olmasıdır. Hurda alaşım elemanları aşağıda belirtilen üst sınırları aşmadığı hallerde, “alaşım-sız hurda” olarak kabul edilecektir.

Ni: % 0.45, Cr: % 0.20, Mo: % 0.10, Mn: % 1.65 ve bunlara ek olarak, Manganez dışında kalan Ni, Cr ve Mo toplamı % 0.60’ı geçmeyecektir. Tanım Dışı Hurda, Hurdanın bu sınıflandırmadan sapması, satıcı ve alıcı arasında yapılacak özel anlaşma ile belirlenecektir.

1.10.6 TÜRKİYE’DE KULLANILAN HURDA ÇEŞİTLERİ:

Dünya genelinde en fazla hurda arzının olduğu ülkenin A.B.D olması sebebi ile hemen hemen bütün ülkelerde A.B.D.’nin hurda sınıflandırma kriterleri esas alınmaktadır. Türkiye’de bu sınıflandırmayı kabul eden ülkeler arasında yer almaktadır. A.B.D. kriterlerine göre Türkiye’de kullanılan hurda tipleri ve tanımlamalar aşağıda verilmiştir.

1.10.6.1 HMS-I HURDA

Et kalınlığı 6,35mm üzerinde olan, her bir parçası 1524x610mm büyüklüğün altında olan işlenmiş demir ve çelik hurdalarıdır. Ağır izabe hurdası olarak da adlandırılan bu cins hurdaların yoğunluğu 0,8 m3, verimi %89 civarındadır.

1.10.6.2 HMS- II HURDA

Maksimum parça büyüklüğü 915x475 mm, yoğunluğu 0,7 ton/m 3 kara, galvanizli, işlenmiş Demir-çelik hurdalarıdır. Bu tür hurdalar da ağır izabe hurdası olarak anılırlar.

1.10.6.3 DEĞİRMEN HURDA

Otomobil, işlenmemiş HMS I+II, paket ve saç orijinli, kırılmış, manyetik olarak ayrıştırılmış hurda cinsidir. Yoğunluğu 1-1,1ton/m3, verimi de EAO'larda yaklaşık %91 civarındadır.

1.10.6.4 PAKET HURDA

Galvanizlenmemiş Demir-çelik hurdalarının, hidrolik olarak sıkıştırılıp, paket haline getirilmesi ile elde edilen hurdalardır. Hurda olarak nitelendirilen parçalar, içinde kısmen demir-çelik parçalar bulunan, eskimiş, yıpranmış, ekonomik olmayan makine parçaları, ekipman, kamyon, otomobil, gemi, demiryolu malzemeleri, her türlü üretim sürecinde elde edilen ve atığa ayrılmış imalat artığı ürünler Demir-çelik hurdası olarak karşımıza çıkmaktadır. Hurda partisinin bileşeni Demir-çelik parçalarının tanınması, bu parçaların nereden geldiği, hangi alanda ve ne amaçla kullanıldığının bilinmesi hurda kalitesinin doğru tespit edilmesi açısından önem teşkil etmektedir. Demir-çelik Hurda Armonize Sitem Nomanklatörü esas alınarak hazırlanan Gümrük Tarife İstatistik pozisyon Cetvelinde 7204 pozisyonunda yer almaktadır.

BOLUM II

2. KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ GEREKÇELERİ

Kocaeli Sanayi Odası tarafından Kocelindeki DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDEKİ SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET projesinin hazırlanmasında en önemli etken, Kocaeli Türkiye imalat sanayindeki %13'lük pay ile ülke ekonomisine yön veren bir il olmasıdır. Doğu Marmara Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Kocaeli gümrüklerinden 2011 yılında gerçekleştirilen ihracat 13,8 milyar dolar, ithalat ise 49 milyar dolar olarak gerçekleştirilmiştir. Kısaca 62,7 milyar dolarlık dış ticaret hacmi ile Türkiye dış ticaretinden aldığı pay; % 16,7 olmuştur. Bu oran Türkiye dış ticaretinin altıda biridir.

Ekonomi Bakanlığı tarafından Üst ölçekte "Girdi tedarik Stratejisi" ile "ara malı ithalatını azaltacak" politikaların üretilmesi planlanmaktadır. GİTES Kapsamında incelenen sektörlerin(demir-çelik ve madencilik, makine-otomotiv, kimya, tekstil ve tarım) Bu sektörlerin 2010 yılı ara malı ithalatından aldıkları pay sırasıyla %28,5, %19,2, %21,6, %9,9 ve %7,5 olmuştur. GİTES raporunda belirtildiği üzere ara malı ithalatı payı demir-çelik sektöründe en fazladır ve bu sektörün ağırlığı Kocaelinde oldukça fazladır. "Yurt içi hurda arzının artırılması"na yönelik politikalar şimdilik üst ölçekte belirlenmiş olmakla birlikte bölgesel düzeyde henüz bir çalışma başlatılmamıştır. Kocaeli Sanayi Odası'nın sorumluluğu Kocaeli sanayisi olduğundan odamızın amacı bu kapsamda bir çalışma yürütmektir. Projenin genel amacı; GİTES'in demir-çelik sektöründeki "Yurt içi hurda arzının artırılmasına yönelik eylem planlarının Kocaeli'nde uygulanabilirliğine yönelik bir fizibilite çalışması yapılması ve çalışma sonucunda geliştirilen stratejilerle ara malı ithalatının azaltılması sağlanarak cari açığın ve dolayısıyla dış ticaret açığının azaltılmasıdır.

Bölgenin kalkınması ve rekabet gücünün artırılması temel amaçtır. Projenin özel amacı ise Demir-çelik sektörünün temel girdisi olan hurda ithalatının azaltılmasına yönelik detaylı sektör araştırmaları yapılması ve strateji geliştirilerek neler yapılabileceği tespit edilmiştir. Sektör ile gerekli toplantılar düzenlenecektir. Oluşturulan eylem planlarını içeren bir rapor hazırlanmıştır. Kocaeli ve civar illerde

demir-çelik sektöründe aktif 80 firma yer almaktadır. Firmaların dışa bağımlılık ve Demir-çelik piyasalarındaki olumsuz etkilerden soyutlanması veya etkilerin azaltılması konularına ilişkin daha önce yapılmış kapsamlı bir çalışma mevcut değildi. Kocaeli Sanayi Odası üyelerinin ve bölgenin ekonomik ve sosyal gelişimlerini desteklemek amacı ile Demir-çelik sektöründeki projeyi hazırlamıştır. Proje kapsamında yürüteceği faaliyetler neticesinde Ortaya çıkartılacak somut ve güncel bilgilerle desteklenmiş bölgesel ve sektöre özgün hedefleri, bu hedeflere ulaşılması için gerekli strateji ve metotları, sanayicilerimizin yaşadıkları problemleri ve çözüm önerilerini derleyerek sektördeki aktörler ile paylaşacaktır.

Bu nedenle proje ayrı bir önem taşımakta; proje kapsamında yapılacak saha çalışmaları ve masabaşı çalışmaları sektöre yön verecek stratejilerin oluşturulması ve GİTES'in başarı ile bölgemizde anlaşılmasını ve özümsemesini sağlayacaktır. Fizibilite çalışmasının karar mercii bürokrat ve kanun yapıcılar ile paylaşımı neticesinde ortaya çıkacak sektöre ve bölgemize özgü kararların alınmasında önemli bir kaynak teşkil edecektir. Yapılacak çalışma ile Kocaeli'nde kritik öneme sahip Demir-Çelik Sektörü için girdi tedarikinde ithalata olan bağımlılığın azaltılması, tedarik sürekliliği ve güvenliğinin sağlanarak dış ticarete sürdürülebilir rekabet gücü artırılması hedeflenmektedir.

Beklenen Sonuçlar ise,

GİTES in bölgesel farkındalığının artırılması sağlanacaktır. Farkındalık toplantısı ile GİTES kapsamında demir-çelik sektöründe belirlenen stratejik hedeflere odaklanılarak GİTES ile ilgili farkındalık oluşturulacaktır. Proje ile kapsamlı bir bilinçlendirme de birlikte sağlanacak ve sanayicilerin GİTES hakkında detaylara ve kavramlara net yaklaşımları desteklenecektir.

Detaylı sektör araştırmalarının yapılması ile GİTES in demir-çelik sektöründeki yurt içi hurda arzının artırılmasına yönelik eylem planlarının Kocaeli'nde uygulanabilirliğine yönelik yol haritası sonuç bölümünde verilmiştir.

Fizibilite raporunun üst makamlara sunulması ile ülke çapında makroekonomik değerler açısından olumlu etkiler sağlanacaktır. Hazırlanan ara rapora strateji geliştirme toplantılarında geliştirilen stratejilerin eklenmesi ile fizibilite raporu hazırlanarak üst makamlara sunulacaktır. Çelik İhracatçıları Birliği (ÇİB) Başkanı Namık Ekinci tarafından dile getirilen, Türkiye nine 2010 da 29,1 milyon ton olan çelik üretiminin, 2013 te 41 milyon tona, 2015 te ise 45,5 milyon tona çıkarmayı

hedeflenmektedir. 500 milyar dolarlık 2023 ihracat hedefi için de çelik ihracatını 55 milyar dolara çıkacağı öngörülmektedir. 2008 in son çeyreğinde dünyada yaşanan küresel krize ve maliyetlerdeki artışlardan kaynaklı satış fiyatlarının yükselmiştir. Bu duruma bağlı olarak, ihracatın yüzde 6,5 düşmesine karşın, gelir bazında yüzde 11 lik artış elde edildiği bunun da Demir-çelik sektörü ile ilişkili diğer sektörlerle olumlu yansıtacağı düşünüldüğünde projenin ülke ekonomisine katma değer etkisi olacağı beklenmektedir.

2.1. PROJE AŞAMALARI

Farkındalık Toplantısı Düzenlenmesi, Faaliyet Proje Koordinatörü tarafından Kocaeli Sanayi Odası Tarafından Ekonomi Bakanlığı GİTES Personeli katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyet ile Demir-çelik sektöründe faaliyet gösteren firmalara, STK lara ve ilgili taraflara yönelik bir farkındalık toplantısı düzenlenmiştir. Düzenlenecek toplantıda Ekonomi Bakanlığı yetkilisi tarafından GİTES anlatılıp sektör ile ilgili farkındalık sağlanmıştır.

Proje kapsamında 4 kısa dönem uzman ve 1 üniversite hocası görev almıştır. Kısa dönemli uzmanlar danışmanlık sektöründe faaliyet gösteren benzer iş deneyimine sahiplerdir.

Masa Başı Araştırmalarının Yapılarak; il çapında Demir-Çelik sektörü ile ilgili yapılmış araştırmaların analizi, GİTES in demir-çelik sektörü ile ilgili eylem planlarının detaylı incelenmesi yapılmıştır. .Demir-Çelik sektörü ile ilgili yapılmış araştırmalar incelenip sektör hakkında detaylı bilgi edinilmiştir. GİTES in demir-çelik sektörü ile ilgili eylem planlarının detaylı incelenip saha çalışmalarında firmalardan ve sektörle ilgili kurum ve kuruluşlardan ne tür veriler ve bilgiler toplanması gerektiğine karar verilmiştir. Saha çalışmaları için anket hazırlanması ve mevzuatın araştırılmasıdır. Anket hazırlanması ile GİTES kapsamında belirlenen eylem planlarının bölgede uygulanabilirliğine yönelik sorular sorularak, firmaların GİTES e bakış açıları ve GİTES ile ilgili fikirleri öğrenilmiştir.

Masa başı araştırmaları kapsamında mevzuat (OSB kanunu ve Serbest Bölgeler kanunu) araştırması yapıp sektörün ihtiyaçları analiz edilmiştir. Kanun kapsamında Kocaelindeki mevcut OSB lerde ve /veya serbest bölgede hurdacıların konuşlanabileceği, hurda alım-toplama merkezleri oluşturulabilecek ve içerisinde

ayırıştırma tesislerinin de yer alabileceği alanlar araştırılacak ve mevzuatla uyumuna bakılacak ve yeni teşvik sisteminde kapsamı belirlenmiştir.

Firmalar ve sektörle ilgili kurumlarla ilgili randevuların alınıp firma ziyaretleri yapılmıştır. Bu faaliyet ile firma ziyaretleri yapılarak Kocaelindeki firmaların sektörde yaşadığı sorunların belirlenmesi, sektörel olarak her bir firmanın sayısal verilerinin alınması, hazırlanan anketin uygulanmasıdır. İşletme ziyaretleri sırasında firmalara tedarikçileri sorulacak ve hurda kapasiteleri öğrenilecektir. Edinilen bilgiler doğrultusunda tedarikçiler yerel ve yabancı tedarikçiler olarak gruplandırılacak ve böylece Kocaeli’nde yerel hurda tedariki sağlayan firmalar ve hurda ithalatı yapan firmaların sayıları ve miktarları belirlenmiştir. Kocaeli’nin hurda kapasitesi ve hurda tedarikçileri ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca firmalardan alınan bilgiler ışığında Kocaeli’ndeki firmaların hurda ithalatı sürecindeki lojistik maliyetleri ve sorunları tespit edilmiştir. Firmaların GİTES e bakış açıları ve GİTES ile ilgili fikirleri öğrenilmiştir.

Çelik ihracatçıları birliği, döküm sanayicileri derneği (diğer varsa dernekler araştırılacak) ile görüşerek bölgenin gerçek hurda temini ile ilgili kapasitesi öğrenilip ve nazım imar planı incelenerek hurdacıların konuşlandırılabilceği sanayi alanları araştırılmıştır. KBB, OSB ler ve KOSBAŞ ile görüşülerek bölgemizde hurda toplama işlemlerinin daha organize ve sistematik hale getirileceği ve stoklanabileceği yapı araştırılacak olup bölgede hurda sanayi sitesi kurulup kurulamayacağına yönelik araştırma yapılmıştır.

Strateji Geliştirme Çalıştayının Düzenlenmiştir. Kocaeli Sanayi Odası önderliğinde GİTES Demir-Çelik Sektörü eylem planlarının Kocaeli’nde uygulanabilirliğine yönelik hazırlanan farkındalık yaratacak raporun paylaşılacağı ve rapor ile ilgili görüş alınacağı KBB, Kocaeli Valiliği, STK lar, OSB, Serbest Bölge Müdürlüğü nün ve firmaların katıldığı bir çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştayda GİTES projesi hakkında bilgi ve sektör raporu hakkında sunum yapılmış hazırlanan çalışma kitabı dağıtılmıştır. Toplantıda sektör ile ilgili 4 ayrı çalışma grubu oluşturulmuş sektör sorunları ve çözüm yöntemleri aranmıştır.

Bu faaliyet ile hedeflenen; Proje sonuç paylaşım toplantısından alınan görüşlerin de hazırlanan rapora eklenmesi ile raporun son halini alması ve oluşturulan Fizibilite Raporu 300 adet halinde basılarak üst makamlara duyurulması çalışması

yapılmıştır. Ayrıca rapor Kocaeli Sanayi Odası'nın resmi sitesinden kamuoyu ile basın toplantısı yaparak paylaşmıştır.

Proje Sürdürülebilirliğinin Sağlanmasına Yönelik Kurul Oluşturulması için çalışmalara başlanmıştır. Oluşturulacak kurul ile fizibilite raporu sonuçlarının uygulanabilirliğinin takip edilmesidir. Kurul Kocaeli Sanayi Odası önderliğinde toplanacaktır. Kurul üyeleri; KSO YK Başkanı /Üyesi, ilgili KSO Meslek Komitesi üyeleri, KSO Hukuk Danışmanı, KSO Profesyonelleri (Genel Sekreter, Genel Sekreter Yrd. Çevre Sistemleri Sorumlusu), KBB Sorumlusu, Kocaeli Valiliği İl planlama Müdürü'nden oluşması için çalışmalar sürdürülmektedir.

2.2. KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDEN SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ KAPSAMINDA 80 FİRMAYA SORULAN DIŞ TİCARET SORULARI ve HANGİ SONUÇLARA ULAŞILMAK İSTENİLDİĞİ

Kocaeli ilinde Demir-çelik Sektörünün Sürdürülebilir Dış Ticaret projesi kapsamında, firmaların genel olarak dış hammadde ve hurda alımında Karşılaşılan sektör sorunları ile çözüm yöntemlerinin belirlenmesi. Genel dış ticaret profilini çıkarmak ve hurda ithal malı yerine, ikame Yerli Malı arzının artırılması için neler yapılması gerektiği amaçlanmıştır. Sektörün Kümeleme açık olup olmadığı araştırılmış 80 Firmaya 29 adet soru sorulmuş toplam, 20 farklı konunun cevabı aranmıştır.

KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ ANKETİ SORULARI

1. Hurda sektöründe firma tanımınız nedir?

- a. İmalatçı ()
- b. Alım- Satım ()
- c. Hepsi ()

2. İşletmenizin hukuki yapısı?

- a. Şahıs ()
- b. Limited Şirketi ()
- c. Kolektif Şirketi ()
- d. Anonim Şirketi ()

3. Anket yapılan kişinin Firmadaki görevi?

- a. İşletme Sahibi ()
- b. Genel Müdür ()
- c. Bölüm Yöneticisi ()
- d. Teknik Personel ()
- e. Diğer ()

4. Üretim aşamasında ihtiyaç olunan teknik sertifikalı eleman bulunabiliyor mu?

- a. Buluyorum ()
- b. Bulamıyorum ()
- c. Zor buluyorum ()

5. İşletmenizde çalışan eleman sayısı?

- a. 1-9 ()
- b. 10-49 ()
- c. 50-99 ()
- d. 100-249 ()
- e. 250 üstü ()

6. İş yerinizde çalışanların eğitim durumları nedir?

- a. İlköğretim (Kaç kişi) ()
- b. Düz Lise (Kaç kişi) ()
- c. Meslek Lisesi (Kaç kişi) ()
- d. Meslek Yüksek Okulu (Kaç kişi) ()
- e. Üniversite (Kaç kişi) ()
- f. Yüksek Lisans ve Doktora (Kaç kişi) ()

7. İşletmenizin kalite Belgeleri var mı?

- a. Evet ()
- b. Hayır ()

8. Evet ise;

- a. ISO 9000 ()
- b. ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi ()
- c. ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi ()

- d. ISO 18001 OHSAS İşçi Sağlığı ve Güvenliği Sistemi ()
- e. Diğer ()

9. Hammadde ihtiyacı(Hurda (EAO), Demir Cevheri, Taş Kömürü) yoğunlukla nereden karşılanıyor?

- a. İthalat (Tedarik Oranı % kaçtır?.....)
- b. Yurt içi aracından alıyorum(Tedarik Oranı % kaçtır?.....)
- c. Kendim topluyorum(Tedarik Oranı % kaçtır?.....)
- d. Hepsi(Tedarik Oranı % kaçtır?.....)

10. Hammadde alımında kullanılan finans yöntemini öncelik sırasına göre numaralandırınız.

- a. Peşin ()
- b. Vadeli ()
- c. Kredi ()
- d. Hepsi ()

11. Stoklama yeriniz, işletmenize mi ait ve yeterli mi?

- a. Kendi yerim, yeterli ()
- b. Kendi yerim, yetersiz ()
- c. Kiralık, yeterli ()
- d. Kiralık, yetersiz ()

12. Hurda stok maliyetinizi nasıl yönetiyorsunuz?

- a. İhtiyacımız kadar alıyorum ()
- b. Hazır stoklu çalışıyorum ()
- c. Hepsi ()

13. Yurt içi hurda temininde yaşanan en önemli 5 sorunu nedir? Önem sırasına göre sıralayınız.

- a.
- b.
- c.
- d.
- e.

14. Geri dönüşüm tesisi mevcut ise hangi üretim yöntemi kullanılmaktadır?

- a.
- b.
- c.

15. Satın alınan hurdadan hangi mal üretilmektedir.

- a.
- b.
- c.

16. Demir-Çelik Sektöründe yurt içi hurda arzının arttırılması için beklentilerinizi önem sırasına göre 5 maddede sıralayınız.

- a.
- b.
- c.
- d.
- e.

17. Yıllık üretim kapasiteniz ne kadar ? Kapasite kullanımınızı % olarak ifade eder misiniz?

- a.

18. Üretim ve/veya satışlarınızın % kaç ihracattır?

- a.

19. Dış Ticaret departmanınız var mı? Kaç kişi görev yapıyor?

- a. Var (..... kişi)
- b. Yok

20. Var ise dış ticaret ile ilgili hangi bölümler yer alıyor? Ve bölümlerde çalışan kişi sayısı nedir?

- a. Satış-Pazarlama (..... kişi)
- b. Satınalma ve Tedarik Zinciri (..... kişi)
- c. İthalat Operasyon (..... kişi)
- d. İhracat Operasyon (.....kişi)

21. Firmanızda yabancı dil bilen kaç çalışanınız var?

a.

22. Sektörünüzde dış ticaret eğitilmiş personel bulabiliyor musunuz?

- a. Evet kolay bulabiliyorum ()
- b. Hayır kolay bulamıyorum ()

23. Hurda alımı yaptığınız 5 ülke ve miktarları?

- a.
- b.
- c.
- d.
- e.

24. Nihai Ürün ihracatı yaptığınız 5 ülke ve miktarları ?

- a.
- b.
- c.
- d.
- e.

25. Maliyetlerinizi düşürmek için Dahilde İşleme Rejimini kullanıyor musunuz?

- a. Evet ()
- b. Hayır ()
- c. Bilgim yok ()

26. Hangi Devlet Yardımları ve Teşviklerinden faydalaniyorsunuz?

- a. Yatırım Teşvik Kanunu ()
- b. KOSGEB ()
- c. Kalkınma Ajansı ()
- d. Ekonomi Bakanlığı ()
- e. Hepsi ()
- f. Hiçbiri ()

27. GITES Projesi hakkında bilginiz var mı?

- a. Var ()
- b. Yok ()

28. Karlılık oranınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a. Yeterli ()
- b. Yetersiz ()

29. Karlılığınızı etkileyen en önemli parametreler neler? Önem sırasına göre numaralandırınız.

- a. Kur ()
- b. Birim Fiyat ()
- c. Nakliye ()
- d. Stoklama ()
- e. KKDF ()
- f. Kredi Faizi ()

Demir-çelik ve Hurda sektörünün en önemli sorunları, sektörün hurda ithalatının nasıl azaltılabileceği, ihracatın nasıl artabileceği hakkında görüşlerinizi aşağıdaki bölüme belirtmenizi rica ederiz.

Görüşler:

Soruları sorularken güncel sorunların belirlenmesi, yol haritasının belirlenebilmesi için aşağıdaki konulara cevap aranmıştır

ANKETLERDE ARANAN SONUÇLAR

1. HURDA ALIM YAPAN FİRMALARIN İMALATÇI FİRMA OLMA ORANI NEDİR?
2. HUKUKİ YAPILARINA GÖRE İHRACAT YAPMA ORANLARI NEDİR?
3. ANKET YAPILAN FİRMALARIN ÇALIŞAN SAYILARINA GRUP DAĞILIMLARI NEDİR?

4. ANKET SORULARINA CEVAP VEREN FİRMA YETKİLİSİ GÖREV DAĞILIMI NEDİR?
5. TEKNİK SERTİFİKALI ELEMAN ÇALIŞTIRAN FİRMALARIN İHRACAT YAPMA ORANLARI NEDİR?
6. İHRACAT YAPAN FİRMALARIN YABANCI DİL BİLEN ÇALIŞAN SAYISI ORANI NEDİR?
7. İHRACAT YAPAN FİRMALARIN YURT İÇİNDEN HURDA TEMİNİ ORANI NEDİR?
8. İHRACAT YAPAN FİRMALARIN İTHAL HURDA KULLANMA ORANI NEDİR?
9. İHRACAT YAPAN FİRMALARIN KALİTE BELGELERİNE SAHİP OLMA ORANI NEDİR?
10. HURDA ALIM YAPAN FİRMALARIN KULLANDIĞI ÜRETİM TEKNİĞİ ORANLARI NEDİR?
11. ELEKTRİKLİ ARK OCAĞI KULLANAN FİRMALARIN HURDA ALIM ORANI NEDİR?
12. İNDÜKSİYON OCAĞI KULLANAN FİRMALARIN HURDA ALIM ORANI NEDİR?
13. ELEKTRİKLİ ARK OCAĞI KULLANAN FİRMALARIN İTHAL HURDA KULLANMA ORANI NEDİR?
14. ELEKTRİKLİ ARK OCAĞI KULLANAN FİRMALARIN YERLİ HURDA KULLANMA ORANI NEDİR?
15. İNDÜKSİYON OCAĞI KULLANAN FİRMALARIN İTHAL HURDA KULLANMA ORANI NEDİR?
16. HURDA ALIM YAPAN FİRMALARIN HAZIR STOKLU ÇALIŞMA ORANLARI NEDİR?
17. HURDA İTHALATI YAPAN FİRMALARIN DAHİLDE İŞLEME REJİMİ KULLANMA ORANI NEDİR?
18. EĞİTİMLİ DIŞ TİCARET PERSONELİ ÇALIŞTIRMA ORANI NEDİR?
19. İHRACAT YAPAN FİRMALARIN ÜLKE DAĞILIM ORANLARI NEDİR?
20. HURDA İTHALATI YAPAN FİRMALARIN ÜLKE DAĞILIM ORANLARI NEDİR?

2.3 ANKET ANALİZ SONUÇLARI ve DEĞERLENDİRMELER**KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ ANKET ANALİZ SONUÇLARI****1- Hurda Alımı Yapan Firmaların İmalatçı Olma Durumu**

Hurda Sektöründe Firma Tanımı	Firma Sayısı	Dağılımı(%)
İmalatçı	28	56,0
Alım-Satım	8	16,0
Hepsi	4	8,0
Hiçbiri	10	20,0
TOPLAM	50	100,0

Firmaların hurda sektöründeki durumuna bakıldığında %56 payla sadece imalatçı olanların en büyük payı oluşturduğu görülmektedir. Hurda alımı yapıp aynı zamanda da imalatçı olan firma sayısı da 4 olup, %8 ile en az paya sahiptir. Yukarıdaki sonuçlara göre toplamda %64 lük bir kısmı imalatçı konumundadır. Hurda ithalatı imalata yönelik sanayi hammaddesi olduğu anlaşılmaktadır. Yani direkt tüketim malzemesi değildir. Üretim aşamasında katılan katma değer ile ihracata daha fazla ağırlık verilir ise bu sektördeki dış ticaret açığının öncelikle azaltılabileceği daha sonra nitelikli aramalı üretimi ve ihracatı ile dış ticaret açığı kapatılabilecektir.

2- Firmaların Hukuki Yapısı

Firmanın Hukuki Yapısı	Firma Sayısı	Dağılımı(%)
Şahıs	1	2,0
Limited Şirketi	17	34,0
Kolektif Şirketi	-	0
Anonim Şirketi	32	64,0
TOPLAM	50	100,0

Firmaların hukuki yapısına bakıldığında çoğunluğunun Limited ve anonim şirket şeklinde olduğu görülmektedir. Görüşülen firmaların %98, 0'nin Kolektif şirket olduğu tespit edilmiştir. Şahıs şirketleri de %2,0 ile az paya sahiptir. Bu durum sektörün sermaye şirketlerine ağırlık vermiştir. Büyüme ve zamanla kurumsallaşmaya endeksli bir görünüm çizmektedir.

3- Firmaların Hukuki Yapılarına Göre İhracat Yapma Oranları

Not: İhracat yapma durumunu belirleyen, 18. soruya toplam 42 işletme cevap vermiştir. Bu nedenle 42 işletme üzerinden değerlendirilmiştir. Anket yapılan firmalar arasında kolektif şirket bulunmadığı için, tabloda gösterilmemiştir.

İhracat Yapma Oran Dağılımı (%)	Firmanın Hukuki Yapısı					
	Şahıs		Limited Şirketi		Anonim Şirketi	
	n	%	n	%	n	%
$x \leq 25$	1	10,0	6	46,15	10	35,71
$26 \leq x \leq 51$	0	0,0	6	46,15	8	28,57
$52 \leq x \leq 77$	0	0,0	0	0,0	7	25,00
$78 \leq x$	0	0,0	1	7,70	3	10,72
TOPLAM	1	10,0	13	100,0	28	100,0

Firmaların hukuki yapısına bakıldığında en fazla 28 firma ile anonim şirketlerin olduğu görülmektedir. İhracat yapma oranlarına bakıldığında en fazla ihracat yapılma oran dağılımının %0-25 arasında görüldüğü bunu da toplam 17 firmanın gerçekleştirdiği saptanmıştır. Şahıs şirketi olan 1 firmanın %0 payla ihracat yaptığı, Limited şirketlerden 6 firmanın %0-25 arasında ihracat yaptığı ve diğer 6 firmanın %26-51 arasında ihracat yaptığı, Anonim şirketlerden 10 firma %35,71'lik pay ile %0-25 arasındaki ihracat payı ile en büyük payı oluşturmuştur. Sektörün büyüme hedefleri içerisinde sermaye şirketleri ile işe başladığı anlaşılmış olup, limited ve Anonim şirketlerin ihracat yapma arzusunun daha fazla olduğu tablo ile ortaya çıkmaktadır.

4- Firmaların Çalışan Eleman Sayıları Dağılımı

Çalışan Eleman Sayısı Grupları	Firma Sayısı	Dağılımı(%)
1-9	4	8,0
10-49	19	38,0
50-99	6	12,0
100-249	7	14,0
250+	14	28,0
TOPLAM	50	100,0

Anket yapılan firmaların çalıştırdıkları eleman sayısı incelendiğinde en büyük payı 10-49 arasında çalışan sayısı ve % 38 pay ile 19 firma oluşturmaktadır. 2. sırada en büyük paya sahip 14 firma 250 kişinin üzerinde çalışan sayısı ile % 28'lik pay meydana getirmiştir. Anket sonuçlarına göre ortaya çıkan bir durum ise Demir-çelik ve Döküm sektörünün istihdam yaratıcı bir sektör olduğu anlaşılmaktadır. Sektörün % 92 si 10 kişiden fazla işçi çalıştırmaktadır. Toplam oran % 64 ünün 50 den fazla kişi istihdam etmesi ekonomi ve işsizliğe olumlu katkı yapmaktadır. Sadece sektörün yarattığı dış ticaret açığına bakılmamalı, İstihdam, toplam kurumlar ve gelir vergisi yönünden sektörün durumu incelenmelidir.

5- Anket Yapılan Kişinin Firmadaki Görev Durumu

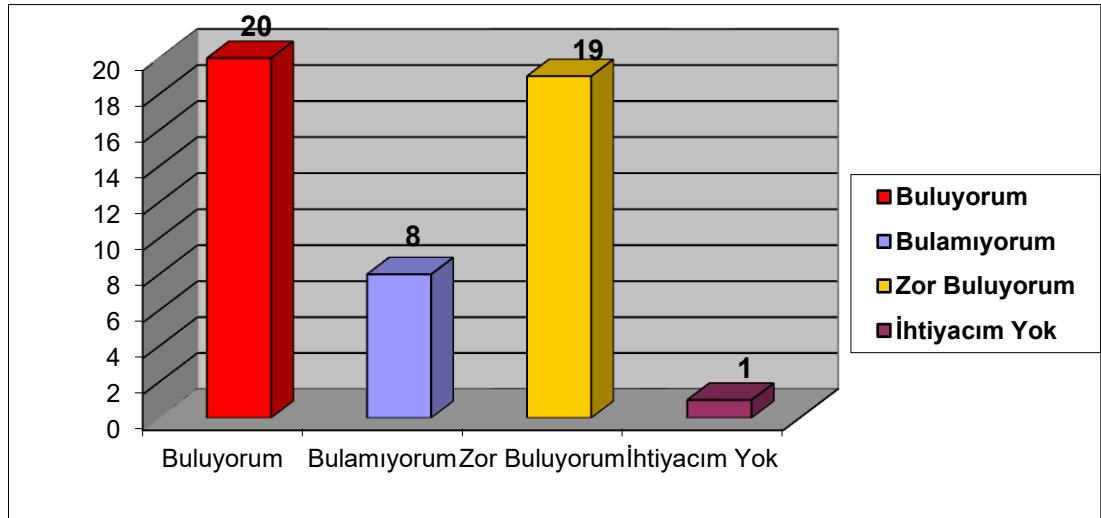
Firmadaki Görevi	Sayısı	Dağılımı(%)
İşletme Sahibi	13	26,0
Genel Müdür	11	22,0
Bölüm Yöneticisi	21	42,0
Teknik Personel	0	0,0
Diğer	5	10,0
TOPLAM	50	100,0

Anket yapılan kişinin firmadaki görevi incelendiğinde en büyük payı %42 ile bölüm yöneticisinin oluşturduğu, bunu % 26'lık pay ile işletme sahibinin takip ettiği görülmektedir. Anket çalışmalarında bilgi verilerine bakıldığında % 48 karar verici dediğimiz firma sahibi ve genel müdür ile görüşülmüştür. % 42 bölüm yöneticileri ile

birlikte % 90 firma hakkında detaylı bilgi verebilecek kişilere ulaşılmıştır. Bu anket verilenin doğru sonuçlara ulaşacağını göstermektedir.

6- Teknik Sertifikalı Eleman Bulabilme Durumu

Teknik sertifikalı eleman bulabilme durumunu belirleyen, 4. soruya toplam 48 işletme cevap vermiştir. Bu nedenle 48 işletme üzerinden değerlendirilmiştir

Firmaların teknik sertifikalı eleman bulabilme durumuna bakıldığında, 20 firmanın “buluyorum” cevabını vererek en büyük sayıyı oluşturduğu görülmektedir. Bunu 19 firmayla “zor buluyorum” cevabı takip ederken, en az sayıyı 1 firmayla “ihtiyacım yok” cevabı oluşturmuştur. Aslına çok önemli bir sorunu göz önüne getirmektedir. Firmaların neredeyse yarısı nitelikli ve sertifikalı işçi bulamadığını belirtmiştir. Sektörün ihtiyaçlarına yönelik Meslek eğitimlerine ağırlık verilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

7- Teknik Sertifikalı Eleman Bulabilen Firmaların İhracat Yapma Durumu

Not: İhracat yapma durumunu belirleyen 18.soru ve teknik sertifikalı eleman bulabilme durumunu belirleyen 4.sorunun ikisine birlikte cevap veren firma sayısı 40 olduğu için, Bu nedenle 40 işletme üzerinden değerlendirilmiştir.” İhtiyacım Yok” cevabını veren firma, 4. soruyu cevaplamadığı için tabloda gösterilmemiştir.

İhracat	Teknik Sertifikalı Eleman Bulabilme Durumu
---------	--

Yapma Oran Dağılımı (%)						
	Buluyorum		Bulamıyorum		Zor Buluyorum	
	n	%	n	%	n	%
$x \leq 25$	3	17,65	4	57,14	10	62,50
$26 \leq x \leq 51$	7	41,18	2	28,57	3	18,75
$52 \leq x \leq 77$	5	29,41	-	-	2	12,50
$78 \leq x$	2	11,76	1	14,29	1	6,25
TOPLAM	17	100,0	7	100,0	16	100,0

Teknik sertifikalı eleman bulabilen 17 firma, toplam 40 firma arasında en büyük sayıyı oluşturmuştur. Teknik sertifikalı eleman bulabilen firmalar arasında %26-51 arasında ihracat yapma oranına sahip 7 firma % 41,18 ile en büyük payı oluşturmuştur. İhracat yapma oran dağılımları arasında %25'den daha az ihracat yapma oranı 17 firma ile en büyük sayıya sahiptir. Bu 17 firma arasında dağılıma bakıldığında 10 firmanın teknik sertifikalı eleman zor bulabildiği, 4 firmanın teknik sertifikalı eleman bulamadığı, 3 firmanın teknik sertifikalı eleman bulabildiği saptanmıştır.

Teknik sertifikalı eleman bulabilen 17 firmanın genel olarak ihracat yapma oranı ortalaması% 48,76 iken, teknik sertifikalı eleman zor bulabilen 16 firmanın genel olarak ihracat yapma oranı ortalaması% 28,25 olarak hesaplanmıştır.

Bu verilerde tekrar sorun ikinci bir kez göz önüne gelmektedir. Yüksek oranda nitelikli teknik eleman bulabilme sıkıntısı göz önündedir. Ülkemizdeki işsizliğin ve üretici firmaların verimliliğinin artırılması için teknik ve mesleki eğitimlerin artırılması gerektiği anlaşılmıştır. Anket çalışmalarında birçok işverenden askeri ücretin üstünde bir ücret verdikleri halde aradığı personeli bulamadığını, ama bunun birçok sebebi olduğu beyan edildi. Bunun sebeplerinin en başında OSB lerin veya yatırım yapılabilen alanların şehir merkezlerine çok uzak olduğu, toplu taşıma sisteminin nerdeyse hiç olmaması dile getirilen bazı sorunlardır.

8- İhracat Yapan Firmaların Yabancı Dil Bilen Sayısı Oranı

İhracat yapma oranlarını belirleyici 18. soruya cevap veren 42 firma arasında 36 firmanın ihracat yaptığı, 6 firmanın ise ihracat yapmadığı saptanmıştır. İhracat yapan firmalar arasında yabancı dil bilen eleman sayısını belirleyen 21.soruya, 36 firma arasında toplam 33 firma cevap vermiştir. Toplam 33 firma arasında yabancı dil bilen eleman sayısı ortalaması 24,44 olarak bulunmuştur. Bu firmaların yabancı dil bilen eleman sayıları ile ilgili ayrıntı aşağıda verilmiştir.

Yabancı Dil Bilen Eleman Sayı Grupları	Yabancı Dil Bilen Eleman Sayısı	
	n	%
$x \leq 20$	26	78,79
$21 \leq x \leq 41$	1	3,03
$42 \leq x$	6	18,18
TOPLAM	33	100,0

İhracat yapan firmalar arasında yabancı dil bilen eleman sayısına bakıldığında firmaların, %78,79'nun 20 kişinin altında yabancı dil bilen eleman çalıştırdığı görülmektedir. Ama bu iyi bir sonuç olmaktadır ki dış ticaret alanında birden fazla dil bilen, yabancı dilini satış ve satın alma alanında kullanabilen kişilerin olduğunu anlamaktayız.

9- İhracat Yapan Firmaların Yurt İçinden Hurda Temin Oranı

İhracat yapan firmalar arasında yurtiçi hurda temin oranını belirleyen 9.soruya, 36 firma arasında toplam 35 firma cevap vermiştir.

Yurt İçinden Hurda Temin Durumu	Yurt İçinden Hurda Temin Eden Firma Sayısı ve Temin Eden Firmaların Oransal Ortalaması	
	N	Ortalama %
Yurtiçinden Temin Ediyor	30	62,66
Yurt İçinden Temin Etmiyor	5	0,00
TOPLAM	35	

Soruyu cevaplayan 35 firma arasından 30 tanesinin yani %85,71'nin hurda ihtiyacını yurt içinden temin ettiği görülmektedir. Bu firmaların toplam hurda ihtiyacı içerisinde, yurtiçinden temin ettikleri hurda oranı ortalaması da %62,66 olarak bulunmuştur.

Yurt içinden temin edilme oranının bu kadar yüksek olmasında döküm sektörüne ait tüm firmaların hurda ihtiyacının yurt içinden karşıyor olmasıdır. Kullandıkları hurdanın evsafının Demir-çelik sektörü ile farklılık göstermesine rağmen, Döküm sektörünün hammadde olarak kullandığı hurda aynı zamanda, üretimde kullandıkları sistem nedeni ile Demir-çelik sektörü tarafından da hammadde olarak kullanılmaktadır²².

Ayrıca yurt dışından hurda temin eden Demir-çelik firmaları hurda ihtiyaçlarının yaklaşık %20 civarlarındaki payını yurt içinden temin etmekte olduğundan %85,71'lik oran içerisinde yer almaktadır. Sonuçtan asıl çıkarılması gereken firmaların yurtiçinde yeterli arz olması halinde önceliğin yurt içine verileceğidir. Mutlak olan yurt içi arz ile birlikte dünya fiyat ortalamalarının yakalanmasıdır.

10- İhracat Yapan Firmaların İthal Hurda Kullanma Oranı

İhracat yapan firmalar arasında ithal hurda kullanma oranını belirleyen 9.soruya, 36 firma arasında toplam 30 firma cevap vermiştir.

İthal Hurda Kullanma Durumu	İthal Hurda Kullanan Firma Sayısı ve Kullanan Firmaların Oransal Ortalaması	
	N	Ortalama %
Kullanıyor	17	60,76
Kullanmıyor	13	43,33
TOPLAM	30	

Soruyu cevaplayan 30 firma arasından 13 tanesinin yani %43,33'nün ithal hurda kullanmadığı görülmektedir. Bu firmaların toplam hurda ihtiyacı içerisinde, ithal hurda kullanma oranı ortalaması da %60,76 olarak bulunmuştur. Anket sonuçlarında çıkan ithal hurda kullanımına ait bu oranın tamamına yakın kısmı Demir-çelik Sektöründe faaliyet gösteren firmalara aittir.

²² Türkiye Döküm Sanayiciler Derneği

Yurt içinden yeterli arz sağlayamayan Elektrikli Ark Ocağı ile üretim yapan imalatçılar ithal hurda girdisi kullanmak zorundadır. İhracatın arttığı sürece aynı ve yükselen oranda hurda ithalatı artacaktır. Önemli olan dış ticaret açığının kapatılabilmesi için yüksek katma değerli metal aramalı ihracatına geçilmesidir.

11- İhracat Yapan Firmaların Kalite Belgesine Sahip Olma Durumu

Kalite belgesine sahip olma durumunu belirleyen 7.soruya toplam 41 işletme cevap vermiştir.

İhracat Yapma Durumu	Kalite Belgesine Sahip Olma Durumu			
	Kalite Belgesi Var		Kalite Belgesi Yok	
	N	%	n	%
İhracat Yapıyor	31	91,18	4	57,14
İhracat Yapmıyor	3	8,82	3	42,86
TOPLAM	34	100,00	7	100,00

Soruyu cevaplayan 41 firma arasından 34 tanesinin yani %82,93'nün kalite belgesine sahip olduğu görülmektedir. Kalite Belgesine sahip firmaların % 91,18'nin ihracat yaptığı saptanmıştır.

Anketimizde Demir-çelik ve Döküm sektöründe firmaların sermaye şirketleri şeklinde kurulması, kurumsallığa açık olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte ihracat yapılabilmesi için alınması gerekli zorunlu ve zorunlu olmayan belgelerin ihracatçı Demir-çelik firmaları tarafından alındığı görülmüştür.

12- Hurda Alımı Yapan Firmaların Kullandığı Üretim Tekniği Oranları

Firmaların kullandığı üretim tekniğini belirleyen 14. soruya geri dönüşüm tesisi mevcut olan 22 firma cevap vermiştir. 28 firmanın da geri dönüşüm tesisi bulunmadığı görülmektedir. Bu 22 firmanın kullandıkları yöntem aşağıda belirtilmiştir:

Kullanılan Yöntem	Firma Sayısı	%
İndüksiyon Ocağı	8	36,36
Elektrikli Ark Ocaklı(EAO)	10	45,46
Kum regenerasyon sistemi,	2	9,09
Döküm geri dönüşümü(indüksiyon ocağı ile yapıyor)	2	9,09
TOPLAM	22	100,0

Firmaların hurda alımında kullandığı yöntem sorusuna verilen cevaplarda, 10 firma sayısı ve %45,46 payla” Elektrikli Ark Ocaklı(EAO)” cevabı en fazla payı oluşturmuştur. Elektrikli Ark Ocakları hammadde ihtiyacı olan hurdanın çok büyük bir kısmını kullandığı bilinmektedir. İndüksiyon ocakları ise daha kaliteli hurdalardan ve daha az miktarlarda üretim yapmaktadır. Hurda kullanımı ile ilgili asıl sorunlar Ark Ocaklı üretim yapan sistemlerden oluşmaktadır. Proje ve GITES dış ticaret açığının azaltılması ile ilgili özellikle Elektrikli Ark Ocaklı üretici sistemlere odaklanmalıdır.

13- Elektrikli Ark Ocağı Kullanan Firmaların Hurda Alım Oranı

EAO Kullanan Firmalar	Hurda İhtiyacı Karşılandığı Yer			
	İthalat	Yurtiçi	Kendi Topluyor	Hepsi
	%	%	%	%
1.Firma	80,00	20,00	-	-
2.Firma	80,00	20,00	-	-
3.Firma	70,00	30,00	-	-
4.Firma	80,00	20,00	-	-
5.Firma	-	100,00	-	-
6.Firma	100,00	-	-	-
7.Firma	90,00	10,00	-	-
8.Firma	80,00	20,00	-	-
9.Firma	-	100,00	-	-
10.Firma	80,00	20,00	-	-

Hammadde ihtiyacını karşıladıkları yeri belirleyen 9.soruda, toplam 10 firma elektrikli Ark Ocağı yöntemini kullanmaktadır. Bu firmaların hurda ihtiyacını karşıladıkları yerler, tabloda ayrıntılı olarak verilmiştir. Bu firmalardan 7 tanesi hem ithalat hem de yurtiçi tedarik yöntemi ile hurda temin etmektedir. Bu 7 firmanın toplam hurda alımları içerisinde hurda alım oranları (İthalat) ortalaması %80,0

yurtiçi hurda alım oranı ortalaması da %20,00 olarak hesaplanmıştır. Diğer 3 firmadan 2 tanesi, hurda ihtiyacının tamamını yurtiçinden karşılar, 1 firma da tamamını ithalat yaparak karşılamaktadır.

Yüksek kapasitelerde üretim yapılıyor olması, üretim sırasında çıkan fire oranını da göz önüne alacak olursak yüksek tonajlarda hurda ihtiyacı doğurmakta ve yurt içi hurda arzı ise bu talebi karşılayamamaktadır. Bu nedenle, ithalata dayalı hurda alımı oranı yüksek çıkmaktadır. Firma bazına inildiğinde de anket verilerinde bu oranın her firma için aynı olduğu gözlemlenmiştir. Bu tabloya göre sektörün dış ticaret açığını Elektrikli Ark Ocaklı sistemler oluşturmaktadır. Elektrikli ark ocaklı sistemlerden katma değeri yüksek ürün ile ilgili üretime yönelmeleri gerekmektedir. Artık ürünü potalarda eritip basit kaplarda soğutma işlemi ile elde edilen ürün yöntemlerinden vazgeçilmelidir.

14- İndüksiyon Ocağı Kullanan Firmaların Hurda Alım Oranı

İndüksiyon Ocağı Kullanan Firmalar	Hurda İhtiyacı Karşılandığı Yer			
	İthalat	Yurtiçi	Kendi Topluyor	Hepsi
	%	%	%	%
1.Firma	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
2.Firma	-	100,00	-	-
3.Firma	-	100,00	-	-
4.Firma	-	100,00	-	-
5.Firma	-	100,00	-	-
6.Firma	-	100,00	-	-
7.Firma	-	100,00	-	-
8.Firma	-	100,00	-	-

Hammadde ihtiyacını karşıladıkları yeri belirleyen 9.soruda, toplam 8 firma **İndüksiyon Ocağı** yöntemini kullanmaktadır. Bu firmaların hurda ihtiyacını karşıladıkları yerler, tabloda ayrıntılı olarak verilmiştir. Bu firmalardan 1 tanesi 9.soruya cevap vermemiştir. Diğer 8 firmanın tamamı, hurda ihtiyacını tümüyle yurtiçinden karşılamaktadır.

İndüksiyon ocaklarının neredeyse %100 e yakın bir oranda ithal hurda girdisi kullanmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni ise nitelikli hurda ihtiyacı olduğu ve tonaj olarak düşük rakamlarda üretim yapıldığı için yurt içi arz yeterli olmaktadır.

15- Hurda Alımı Yapan Firmaların Hazır Stoklu Çalışma Durumu

Firmaların hazır stok çalışma durumunu belirleyici 12.soruya toplam 44 firma cevap vermiştir.” İmalatçı” firmalardan 1 tanesi, “Alım-satım” yapan firmalardan 2 tanesi, “İhtiyaç yok “ diyen firmalardan 3 tanesi, 12.soruyu cevaplamadığı için, 44 firma üzerinden değerlendirilmiştir.

Hurda Sektöründe Firma Tanımı	Hurda Stok Yönetim Şekli				
	İhtiyacı Kadar Alıyor	Hazır Stokla Çalışıyor	Hepsi	Yok	
İmalatçı	12	14	1	0	
Alım-Satım	3	2	0	1	
Hepsi	2	2	0	0	
İhtiyaç Yok	0	1	2	4	
TOPLAM	17	19	3	5	

İmalatçı 27 firma içerisinde en büyük payı 14 firma ve %51,85 payla “hazır stokla çalışıyorum” cevabını verenler oluşturmuştur. 2.sırada da 12 firma ve %44,44 payla” ihtiyacım kadar alıyorum” diyen firmalar yer almaktadır.

Alım-Satım yapan 6 firma içerisinde en büyük payı 3 firma ve %50,0 payla ” ihtiyacım kadar alıyorum cevabını verenler oluşturmuştur. 2.sırada da 12 firma ve %44,44 payla “hazır stokla çalışıyorum ”diyen firmalar yer almaktadır.

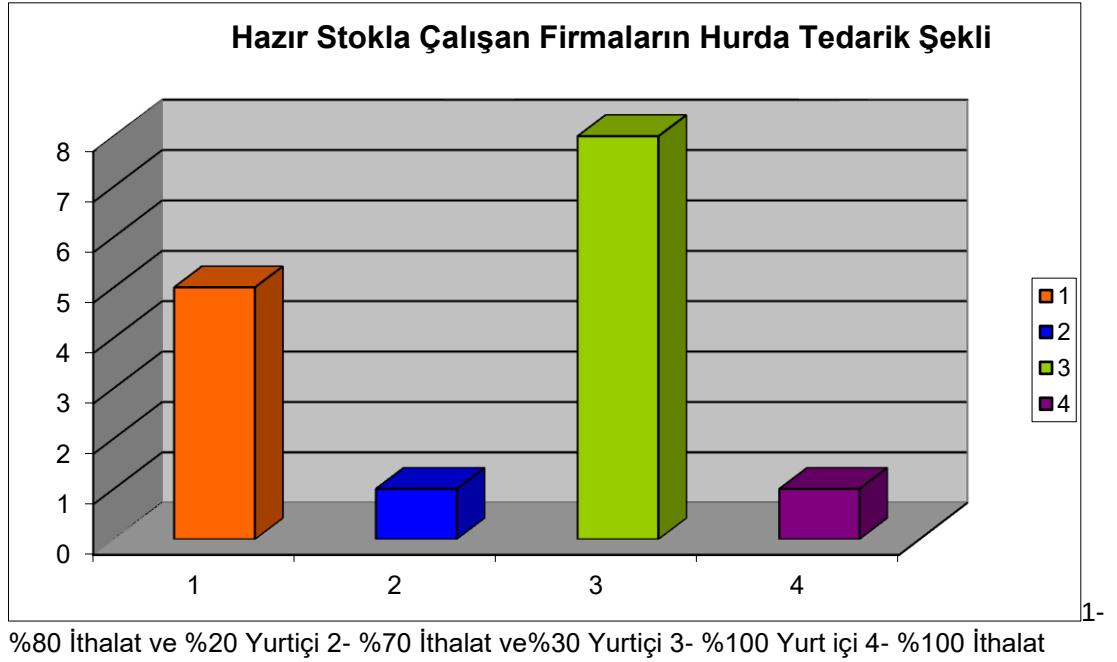
Hurda alımı yapan 37 firma genel olarak değerlendirildiğinde ise, 18 firma %48,65 payla “hazır stokla çalışıyorum” cevabıyla en büyük payı oluşturmuştur.17 firma %38,64 payla “ihtiyacım kadar alıyorum” cevabını vererek 2.sırada yer almaktadır.

Bu tabloya göre stoklu çalışmayan firmaların stok bulundurmamasının iki temel sebebi vardır. Birincisi Hurda fiyatlarında sürekli bir dalgalanma meydana gelmesi,

ikincisi ise stok sahalarında yer sorunu yaşamaları limandan stok sahasına aktarma esnasında yüksek lojistik maliyetleridir.

16- Hurda Tedarik Şekline Göre Hazır Stokla Çalışma Durumu

Hazır stokla toplam 19 firma çalışmaktadır. Bu firmalar içerisinde hurda ihtiyacını karşıladıkları yeri belirleyici 9. soruya 15 firma cevap vermiştir. Bu nedenle 15 firma üzerinden değerlendirilmiştir.

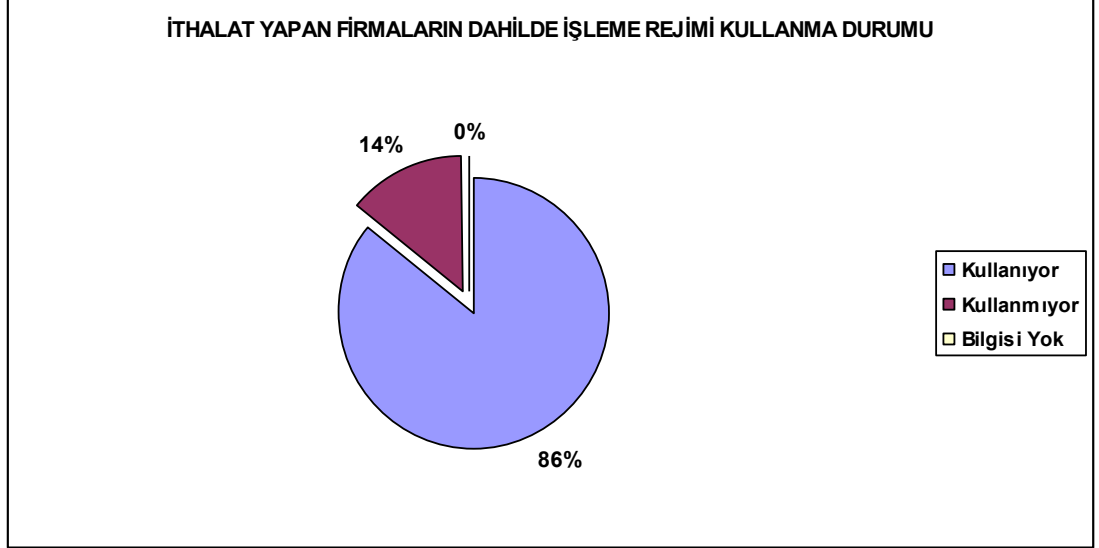

9.soruya cevap veren hazır stokla çalışan 15 firmanın hurda tedarik şekli incelendiğinde, en büyük payı 8 firma sayısı ile %100 Yurtiçi çalışan firmalar oluşturmuştur. Bunu 5 firma sayısı ile %80 İthalat ve %20 Yurtiçi tedarik eden firmalar takip etmektedir. %70 İthalat ve % 30 Yurtiçi tedarik eden 1 firma mevcut iken, % 100 ithalat ile çalışan 1 firma en az sayıyı meydana getirmiştir.

Yurt içi tedarik ile çalışan firmaların hazır stoklu çalışma oran yüzdesinin bu seviyelerde olmasının sebebi, 14 firmanın içerisinde aynı zamanda yurt dışından tedarik eden firmaların da olmasıdır. Zaten sektörün ihtiyacı olan yurtiçi arzın çok yetersiz olması direkt olarak ithal hurda girdisi kullanılması zorunluluğu doğurmaktadır.

17- Hurda İthalatı Yapan Firmaların Dahilde İşleme Rejimi Kullanma Durumu

Firmaların dahilde işleme rejimini kullanma durumunu belirleyici 25.soruya toplam 38 firma cevap vermiştir. Bu firmalar arasında 14 tanesi ithalat yapmaktadır. İthalat yapan firmaların dahilde işleme rejimini kullanma durumu aşağıda grafikte verilmiştir.

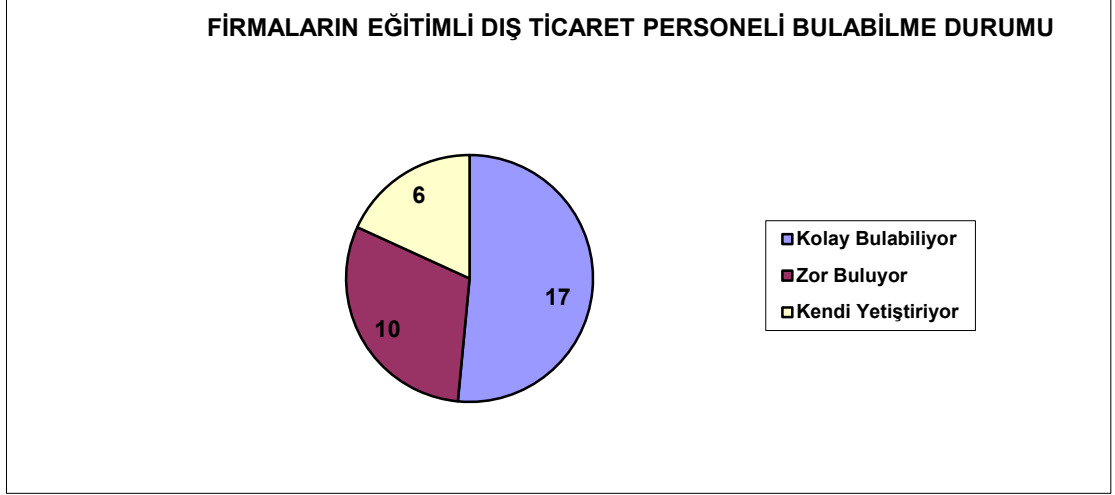

İthalat yapan firmaların dahilde işleme rejimi kullanma durumuna bakıldığında 12 firmanın% 86 payla kullandığı, 2 firmanın %14 payla kullanmadığı, bilgisi olmayan firmanın da bulunmadığı görülmektedir.

Dahilde İşleme Rejimi kullanan firmalar, bu rejimi vergi avantajından değil, vadeli alımları nedeni ile oluşan %6 KKDF (kaynak Kullanımı Destekleme Fonu) muafiyetinden faydalanmak için tercih etmektedirler. Bilindiği üzere hurda ithalatında herhangi bir vergi doğmamaktadır.

18- Firmaların Eğitimli Dış Ticaret Personeli Bulma Durumu

Firmaların eğitimli dış ticaret personeli bulabilme durumunu belirleyici 22.soruya toplam 33 firma cevap vermiştir

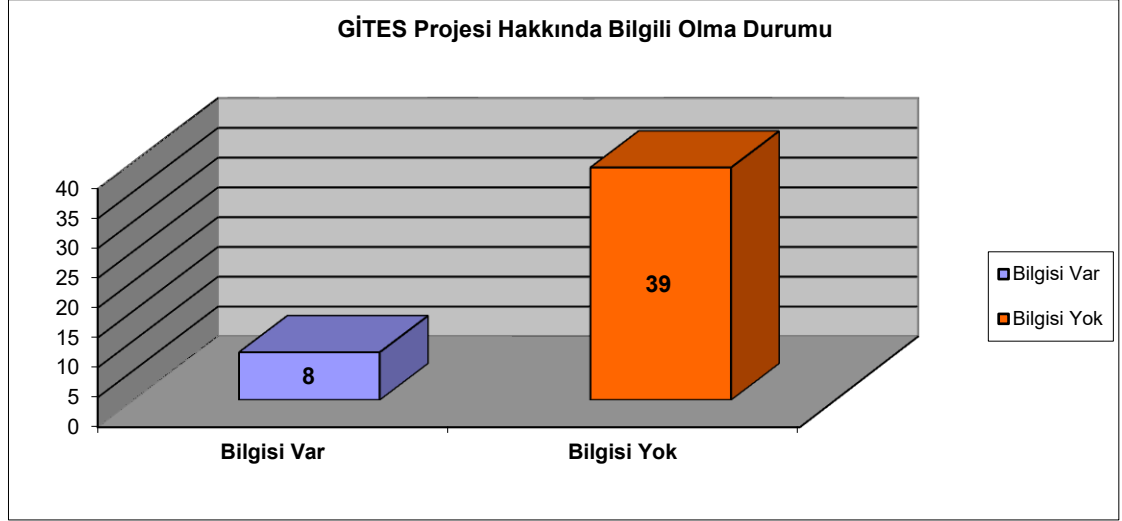
Firmalardan 17 tanesi, %51 payla eğitimli dış ticaret personelini kolay bulduğunu, 10 tanesi %30 payla eğitimli dış ticaret personelini zor bulduğunu, 6 tanesi %18 payla eğitimli dış ticaret personelini kendi yetiştirdiğini belirtmiştir.

Dış Ticaret Alanında eğitimli personel bulma zorluğu oranının yüksek olmasının sebebi, kalifiyeli, eğitimini almış personelin az olmasından daha çok, bu kesimin maddi beklentilerinin sektör tarafından karşılanamamasının büyük etkisi bulunmaktadır. Diğer bir etken ise, Dış Ticaret Eğitimi almış adayların bilgi seviyesinin, daha çok teoride olması ve uygulama yönünde bilgi birikimine sahip olmamasıdır. Ayrıca, üniversitelerimizde ve/veya sertifikalı kuruluşlarda verilen eğitimlerin yabancı dil ağırlıklı olmaması aynı zamanda yabancı dile hâkimiyet ruhunu da beraberinde getirmektedir. Bu alanda, sayılan başlıca nedenler doğrultusunda ortaya çıkan ve genel olarak tecrübe eksikliği olarak adlandırılan durum karşısında, sırf alanında eğitim almış olması sebebi ile maddi anlamda beklentilerin yüksek olması, firmaların eleman bulmada zorluk yaşamasını da beraberinde getirmektedir. Bu nedendir ki, firmalar tecrübesiz ve bu alanda eğitim almamış ancak yabancı dili iyi bilen adaylar üzerinde durarak, kendi bünyelerinde yetiştirme yoluna gitmektedirler.

Kolay buluyorum cevabı alınan firmaların oranının yüksek olmasının altında yatan en önemli unsur, bu firmaların dış ticaret alanında yoğun ve sistematik bir işleyişe sahip olmamaları ve bu nedenle de dış ticaret personeli arayışında çok beklentiye sahip olmamalarıdır. Bu da eğitimini almamış, ancak dış ticaret işlemleri hakkında temel bilgilere sahip eleman bulmalarını kolaylaştırmaktadır.

19- Firmaların GİTES Projesi Hakkında Bilgisi Olma Durumu

Firmaların GİTES projesi hakkında bilgili olma durumunu belirleyici 27.soruya toplam 47 firma cevap vermiştir

Firmalar arasında 39 firmanın %82,98 lik payla GİTES projesi hakkında bilgi sahibi olmadığı, 8 firmanın %17,02 payla bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Ekonomi bakanlığı işbirliği yaptığı kurum ve kuruluşlar ile projesini çok daha iyi tanıtmalıdır. Sektörler ile ilgili çalışma grupları kurulmalı hazırlanan çözüm yöntemleri uygulanabilmesi için çalışmaların sonuna kadar gidilmesi gerekmektedir.

20- İhracat Yapan Firmaların Ülke Dağılım Oranları

Soruya cevap veren 42 işletme arasında 36 tanesi ihracat yaparken, 6 tanesi ihracat yapmamaktadır. İhracat yapan firmaların ülkesel dağılımı aşağıda verilmiştir. Tabloya baktığımızda ihracatın %50 sinden fazlasının AB ülkelerine yapıldığı anlaşılmaktadır. AB çevre kirliliği açısından kendi topraklarında geri dönüşüm tesislerin kurulması ve işletilmesi konusunda sorunlar çıkarmaktadır. Buda Türkiye için bir fırsat yaratmaktadır. AB haricinde diğer dünya ülkeleri nede ihracat yapıldığı görülmektedir. İhracatta asıl amaç basit imalatlı ürün ihracatından çok katma değeri yüksek ürünlere geçiş yapmamız gerekliliğidir.

İhracat Yapılan Ülke	Firma Sayısı	%	İhracat Yapılan Ülke	Firma Sayısı	%
Almanya	11	30,55	İsrail	1	2,78

Mısır	7	19,44	Doğu Avrupa	1	2,78
Fransa	6	16,67	Danimarka	1	2,78
ABD	6	16,67	Dubai	1	2,78
İngiltere	5	13,89	Norveç	1	2,78
Afrika Ülkeleri	5	13,89	Irak	1	2,78
İran	5	13,89	Peru	1	2,78
İtalya	4	11,11	Finlandiya	1	2,78
Romanya	4	11,11	KKTC	1	2,78
Rusya	4	11,11	Yunanistan	1	2,78
Fas	4	11,11	Kuveyt	1	2,78
Libya	3	8,33	Azerbaycan	1	2,78
Arabistan	3	8,33	Kazakistan	1	2,78
Ukrayna	3	8,33	Singapur	1	2,78
İsveç	3	8,33	Çek Cum.	1	2,78
Hollanda	2	5,56	İspanya	1	2,78
Orta Doğu	2	5,56	Katar	1	2,78
Suriye	2	5,56	Arnavutluk	1	2,78
Slovakya	2	5,56	Gürcistan	1	2,78
Lübnan	2	5,56			
Brezilya	2	5,56			
BAE	2	5,56			
Bulgaristan	2	5,56			
Çin	1	2,78			
Körfez Ülkeleri	1	2,78			

21- Hurda İthalatı Yapan Firmaların Ülke Dağılım Oranları

Hurda alımı ile ilgili ülke dağılımı sorusu olan 23. soruya 11 firma cevap vermiştir. Aslında görüşmelerimiz sonucunda hurda ithali ile ilgili iki konu ortaya çıkmıştır. Birincisi Fiyat, ikincisi ise hurdanın niteliği ve kalitesidir. Bu yüzden ülke ayırımı yapmadan dünyanın her yerinden hurda alımı yapmaktayız. Ama asıl hurda arzı yaratan ülkeler ekonomik olarak gelişmişlik seviyesi ulaşmış olan ülkelerdir. Türkiye ise hurda arzının artmasının temel gerçeği gelişmişlik ve ekonomik seviyesi artması ve geri dönüşüm ile ilgili eğitim düzeyinin yükseltilmesidir.

İhracat Yapılan Ülke	Firma Sayısı	%	İhracat Yapılan Ülke	Firma Sayısı	%
ABD	7	63,64	Karadeniz Ülkeleri	2	18,18
Romanya	5	45,45	Suriye	1	9,09
Rusya	5	45,45	Lübnan	1	9,09
Ukrayna	5	45,45	Tunus	1	9,09
AB Ülkeleri	2	18,18	Mısır	1	9,09

Gürcistan	2	18,18	İskandinav Ülkeleri	1	9,09
Hollanda	2	18,18			
İngiltere	2	18,18			

BOLUM III

3. SONUÇ

3.1. ANKET VERİLERİNİN GENEL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Ankete katılan ve Kocaeli İli ve civarı bölgelerde faaliyet gösteren firmalarla birebir yapılan görüşmeler sonucunda, öncelikle GİTES Projesi bilgisine sahip olmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle görüşmeler esnasında öncelikle GİTES projesi hakkında bilgi verilerek, sağlıklı veriler elde edilmesi amaçlanmıştır.

Demir-çelik sektörünün ana hammaddesi olan hurda %80'lere varan oranlar ile yurt dışından ve özellikle A.B.D ve AB başta olmak üzere Rusya, Ukrayna, AB ülkelerinden satın alınmaktadır. Hammadde ve hurda işlendikten sonra ise yoğunlukla başta AB ülkeleri olmak üzere dünyanın birçok ülkesine ihracat yapıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

İthalat ve İhracat yapan firmaların bünyelerinde dış ticaret departmanlarının bulunduğu ancak, bu konuda eğitim almış personel çalıştırma konusunda kesin yaklaşımları olmadığı tespit edilmiştir. Bu departmanda çalıştırılmak üzere seçtikleri

personelde öncelikle aranan yabancı dil yeterliliği ve mümkünse az da olsa dış ticaret hakkında bilgi sahibi olup olmadığıdır.

Sektör temsilcileri ile görüşmeler sonucunda %50 oranında firmanın imalat aşamasında teknik ve sertifikalı kalifiye işçi bulamadığı öğrenilmiştir. Görüşmelerimiz sonucunda sektörün istihdam yarattığı anlaşılmış olup, en küçük işletmenin bile en az 10 kişiden fazla istihdam yattığı, %30 luk bir payın ise 250 üzeri işçi çalıştırdığı görülmüştür.

Kocaeli ili ve çevresindeki bölgelerde yer alan imalat yapan işletmelerin Demir-çelik sektöründe faaliyet gösterenlerin üretimlerinde Elektrikli Ark Ocağı kullandıkları, yine hammadde olarak hurda kullanan Döküm Sektöründe faaliyet gösteren imalatçı firmaların ise üretimlerinde İndüksiyon Ocağı kullanılmaktadır. Elektrikli Ark Ocağı(EAO)üretim tekniği ile imalat yapan firmaların ithal hurda temininin Endüksiyon Ocağı ile imalat yapan firmalara göre çok fazla oranda olduğu tespit edilmiştir. Elektrikli Ark Ocakları tesisleri için çok büyük miktarlarda hurdaya ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. İndüksiyon ocakları ile imalat yapan firmalarda görüşülen firma istatistiklerine göre çok büyük bir kısmı hammadde ihtiyacını yurt içinden temin etmektedir. Bunun sebebi ise nitelikli ve kaliteli hurdalardan üretim yapmasıdır. Bu durum çok önemli bir gerçeği ortaya koymaktadır. Hurda ithalinden kaynaklanan dış ticaret açığının temel sebebi elektrikli ark ocakları (EAO) ile üretim yapan firmalardan kaynaklanmaktadır. GITES projesi Elektrikli Ark Ocakları ile üretim yapan firmalara odaklanmalıdır.

Ankete katılan firmaların, İhracat yapabilenlerinin büyük çoğunluğu Dahilde İşleme Rejimi sistemini kullandığı belirlenmiştir. Özellikle vadeli hammadde alımlarında ödenen %6 KKDF sektör için önemli bir maliyet kalemlerinden biri olduğu anlaşılmıştır.

Demir-çelik ve Döküm sektöründe faaliyet gösteren firmalar hammadde ihtiyaçları olan hurdanın, görüşülen firmalar sonucunda yarısı stoklu çalışma gösterdiği yarısı ise sıfır stoğa yakın çalıştığı anlaşılmıştır. Stoklama maliyetleri ve yer sahası darlığı sektörün sorunları arasındadır.

3.2 ANKET VERİLERİ VE FİRMALAR İLE YAPILAN İKİLİ GÖRÜŞMELERDE ORTAYA ÇIKAN SONUÇLAR

Bugünkü kapasitelerle fire hesabı dahil olmak üzere Türkiye'nin minimum günlük 105.000 ton hurda ihtiyacı bulunmaktadır. Maalesef ki Türkiye'de bu ihtiyacı karşılayacak hurda arzı olmaması sebebi ile hurda temini yurt dışından sağlanmaktadır. Demir-çelik sektörü ana hammaddesi hurdanın gerek EAO gerekse Endüksiyon Ocağı dayalı üretim şekillerinde ithal bağımlılık oranının yüksek olması ülkemizin içinde bulunduğu şartlar doğrultusunda beklenen bir sonuçtur. İthal bağımlılığın fazla olması sadece ana hammadde olarak değil, aramalı ihtiyacında da ortaya çıkmaktadır.

Yurt içinde hurda arzının yeterli değildir. Yurtiçinden toplanan hurdanın kaliteli ve temiz olmaması yansırı bu hurdanın üretime girecek vasma ulaşabilmesi için gerekli olan teknolojik imkânların Kocaeli ili ve civarı bölgelerde hatta ülke genelinde bulunmaması yurt dışından temin edilmesi yoluna yönelinmesini zorunlu kılmaktadır. Yurt içinde hurda arzının artmasının gelişmişlik veya gelişime açık olma düzeyi ile doğrudan ilgili olduğu, gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin, devamlı olarak modernizasyon, geri dönüşüm yaşamaları sebebi ile bu ülkelerde hurda arzının fazla olduğu hakkında görüş birliği oluşmuştur. Bu konunun aşılması için Devlet tarafından bazı desteklerin olması gerektiği sektör aktörlerinin ortak fikridir.

Yurt içinde hurda arzının artması için özellikle kaliteli hurda elde edilen otomotiv, Çelik servis merkezleri, makina yatırımları, gemi söküm tersaneleri, beyaz eşya sektörlerine ilave teşvikler verilmesi beklentiler arasındadır. Evsel atıkların artması ve bunun teşvik edilmesi de hurda arzının artmasında pay sahibi olacaktır. Ülke genelinde kullanılan otomobillerin, kullanılma yaşı hakkında bir tahdit getirilerek, hurdaya ayrılmasının zorunlu tutulması ancak bunun karşılığında yeni araba alımında, tahakkuk edilen vergilerin teşvik edilmesi yolunda çalışmaların yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu da hurda araçlar mevzuatında bir takım değişikliklerin yapılmasını beraberinde getirecektir. Yeni otomobil alımlarında uygulanan yüksek oranda Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve bu verginin de Katma Değer Vergisi (KDV) matrahına eklenmesi sureti ile alınan KDV, otomobil sektöründen geri dönecek hurda miktarını olumsuz yönde etkilemektedir. Yeni otomobil bedeli kadar vergi ödeniyor olunması, kullanıcıların kullandıkları otomobili, mümkün olduğunca uzun surelerde kullanmalarını beraberinde getirmektedir. Öz eleştiri yapar ise erken hurdaya ayrılan otomobiller soruna bir çözüm olmayacak, miktarsal ihtiyaçları karşılamayacaktır.

Ülkemizde üretilen otomobillerin parçalarının büyük bir kısmı yurt dışından getirilmekte ve ülkemizde montajı yapılmaktadır. Buna en belirgin örnek olarak motor ithalatını verebiliriz. Motorun ülke kaynakları kullanılarak yurt içinde üretiliyor olması ve üretim esnasında çıkan hurdanın değerlendirilmesi ekonomiye birden fazla sektörü içine alan katma değer kazandıracaktır. Otomotiv sektöründen çıkan hurdaların hem Demir-çelik sektörü hem de Döküm Sektörü tarafından vasıflı, temiz ve kaliteli hurda olarak nitelendirildiğini de göz önünde bulunduracak olursak, bu sektördeki geri dönüşümün yurt içi hurda arzına oldukça olumlu ve yüksek seviyede katkısının olacağı da kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Yurt içi hurda arzını artıracak ve desteklenmesi gereken bir diğer yatırım ise Gemi Söküm tersaneleri yatırımlarıdır. Ülkemizde sadece Aliağa'da bulunan tersane, lojistik anlamda ve kapasite anlamında Kocaeli ili ve çevresine yeterli gelmediği gibi Türkiye genelinde de bir yeterlilik gösterememektedir. Sökülen gemi hurdaların volümde ağır ve vasıflı hurda olması sebebi ile Demir-çelik sektörü 'nün tercih sebebidir. Ancak gemi söküm işçilik maliyetlerinin yüksek olması bu yatırımlarda teşvik edilmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca gemi söküm sırasında çevreye verilen tehlikelerin olması sebebi ile alınacak önlemlerin de maliyetli olması bu konuda da teşvik verilmesi gerçeğini ortaya koymaktadır. Kaliteli hurda için mutlak suretle daha fazla gemi söküm tersanelerine ihtiyaç vardır.

Evsel atık dönüşümünün daha hızlı sağlanması gerekmektedir. Evsel atıklar da hurda arzında bir diğer etken olarak görüşmelerimiz sonucu karşımıza çıkmıştır. Evde kullanılan elektronik eşya, beyaz eşya, soba vb. tüketim ürünlerinin hurdaya ayrılması ile ilgili düzenlemeler getirilmesi, kullanıcıların hurdaya ayırdıkları bu eşyalar yerine yenisini koymaları halinde veya hurdaya vermesi halinde, bazı özendirici teşvik prim sistemlerinin oturtulması, evsel atık geri dönüşümüne de bir ivme kazandıracağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Beyaz Eşya sektöründe teşvikler verilerek, ara malların yurt içine bağımlılığını artırma yoluna gidilmelidir. Buzdolabı üretiminde kullanılan kompresör yurt dışından temin edilmektedir. Ülkemizde kendi tesislerinde kompresör üretimi yapan firmalarımızın kendi ihtiyacını karşılayacak miktarda dahi üretimi bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise, kompresör yatırımının çok pahalı bir yatırım olması ve üretimde kullanılan hammaddenin ve ara malının yurt dışına bağımlı

olmasıdır. Oysaki bu mamulden çıkan hurda vasıflı hurda niteliğindedir. Türkiye'nin önemli bir eksiği olan kompresör yatırımlarında özendirilmelidir.

Türkiye'de bulunan ve Yüksek Fırınlı (BOF) tesislerde hammadde olarak kullanılan Demir Cevherleri yataklarının işletilmesi ve çıkan cevherlerin kalitelerinin zenginleştirilmesi, cevherden yarı mamul üretilmesi ile ilgili yatırımların yapılmasının sağlanması ve bu yatırımların Devlet tarafından desteklenmesi gerekliliğidir. Küresel anlamda Girdi tedarik Stratejisini yönetmek adına, bu cevherlerin bulunduğu ülkelere, cevherlerin çıkarılması ve işlenmesine yönelik yatırımların yapılmasının teşvik edilmesi ve girdi tedarikinin süreklilik kazanması adına lojistik imkânların geliştirilmesi de, Demir-çelik sektöründe GİTES'in sürdürülebilirliğini de beraberinde getirecektir. Yeni yatırımlar yapılmasa dahi mutlak suretle cevher zenginleştirilme işlemleri yatırımlarının yapılması gerekmektedir.

Yabancı yatırımcının, ülkemizdeki cevherlerin işlenmesi sonucu yaratacağı katma değer hakkında bilinçlendirerek, ülkemize bu yönde yatırım yapılmasının sağlanması ve yabancı yatırımcının ilgisini odaklayacak teşviklerin sağlanması ile mümkün olabilecektir.

Yurt içinde hurda arzının yeterli olması veya demir cevheri yataklarının işletilmesi tek başına yeterli olmadığı aynı zamanda beraberinde bu hurdayı çıkaracak, ayrıştıracak, talep edilen vasıfta hurdayı elde etmek için zenginleştirecek, paketleyecek ve demir cevherini işleyecek teknolojinin de bulunması gerektiği yapılan ikili görüşmeler sonucu ortaya çıkan diğer bir sonuçtur. Hurdanın ergitilmesi sonrası, istenilen ürünün elde edilmesi için kullanılan ferro alyaj malzemelerinin tedariki de tamamıyla yurt dışından sağlanmaktadır. Ferro Mangan, Ferro Silisyum, fero Krom gibi bu cevherlerin yatakları da ülkemizde bulunmasına rağmen, bu cevherlerin çıkartılıp işlenmesi için gerekli olan teknolojik alt yapı bulunmamaktadır. Bu durum sektörü bu malzemelerde de yurt dışına bağımlı kılmaktadır. Ülke olarak, aramalı oluşturan hammaddelere sahip olmamıza rağmen, ülkemizde bu ara mallarını üretecek tesislerin olmaması, hem hurda alıp ürüne çeviren tesisleri hem de demir cevherinden üretim yapan Entegre tesisleri ara malı tedarikinde de yurt dışına bağımlı hale getirdiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Ferro Mangan, Ferro Silisyum, fero Krom alanında yatırım yapılmalı kimyasalların Türkiye de üretilmesi sağlanmalıdır.

Cevherde yurt dışı bağımlılığının olması ve ülkemizde bulunan cevher yataklarının değerlendirilememesi paslanmaz mamul ve yassı mamul üretiminde de karşımıza çıkmaktadır. Yassı mamulün hammaddesi olan Krom yurt dışından ithal edilmektedir. Oysaki ülkemiz krom açısından zengin yataklara sahiptir. Yukarıda da değinildiği üzere bu zenginliğin değerlendirilmesi, sahip olunan yatlardan bu cevherlerin çıkarılmasının ve işlenmesine yönelik yatırımların yerli ve yabancı yatırımcılar tarafından gerçekleştirilmesinin teşvik edilmesi gerekmektedir. Cevherin çıkarılıp işlenmesi hurdaya nazaran daha maliyetli bir süreçtir. Bu nedenle destek verilmesi önem teşkil etmektedir.

Hurda tedarikinde bir diğer önemli unsur, hurdanın toplanma şeklidir. Ülkemizde bu faaliyeti profesyonel anlamda yapan bir kuruluş bulunmamaktadır. Hurdanın normlara uygun, çevre sağlığını koruyacak şekilde toplanması, ayrıştırılması ve paketlenmesi gibi faaliyetleri bir arada yürütecek ve bu alanda hizmet verecek profesyonel firmaların meydana çıkabilmesi için bu alanda da teşvikler verilmesi gereklilik arz etmektedir. Satın alınan hurdanın sertifikalı olması, alıcı açısından önemlidir. Türkiye’de hurda toplama ve dağıtımı konusunda profesyonel anlamda hizmet veren çok az sayıda firma bulunmaktadır.

Yurt içi hurda alımının özendirilmesi konusu ele alınırken, yurt içi hurda satışının faturalı yapılması ile ilgili düzenlemelerin getirilmesi ihtiyacı da ortaya çıkmaktadır. Yurt içinden hurda temin eden, özellikle orta ölçekli işletmeler faturalı alım yapmakta sıkıntı yaşadıklarını ifade etmektedirler. Üretici açısından, hammadde olarak kullandığı hurdanın muhasebe kayıtlarına işlemesi, faturalı satış yapmalarından ötürü oldukça önem arz etmektedir. Böylelikle hurda ticareti faturasız ticaret yapılan sisteme Maliye Bakanlığı tarafından tedbir alınmalıdır.

Hurda temininin yurt dışına bağımlı olması ve her firmanın bireysel olarak alımlar yapması aynı zamanda sektörde hem firma bazında hem de genel olarak birim maliyetlerde dalgalanmalar göstermekte, bu da üreticilerin kar marjlarında negatif yönde etkiler yaratmaktadır. Bu nedenle karlılık oranlarında en önemli etken birim maliyetler olduğu sonucuna varılmıştır. Sektörde yer alan ve ülke üretim kapasitesinin %50 fazlasını elinde tutan firmaların sinerji oluşturmak sureti ile toplu alımlar yapılmasının sağlanması birim maliyetlere doğrudan artı değer kazandıracağı görüşü çoğunluktadır. Sektörde bu anlamda sinerji yaratılması önem arz etmektedir. Bu konu ile ilgili olarak, bir takım girişimlerde bulunulmuş ancak sonuç alınamamıştır.

Karlılık oranını etkileyen diğer bir önemli faktör ise KKDF oranı ve bu oranın yüksek olmasıdır. Özellikle büyük tonajlarda alımlarda %6'lık oran, birim maliyetlerde ciddi bir yük oluşturmakta, zaten düşük kar marjı ile çalışan sektörün karlılığını yok seviyesine kadar indirgemektedir. Dahilde İşleme Rejimi kullanan ve bu rejim hakkında bilgisi olan firmalar bu maliyeti muafiyet kapsamına sokmak sureti ile bertaraf edebilmekte ancak bu rejim hakkında bilgisi olmayan ve belge kullanmayan firmaları ise direk olarak olumsuz etkilemektedir. Ancak sadece vadeli yurt dışı alımlarda belge kullanmanın KKDF açısından avantaj getirmektedir. Oysaki yurt içi alımlarda, tedarikçi firmalar da oldukça yüksek oranda faizler ve/veya finansman bedeli altında tanımladıkları vade farkları uygulamaktadırlar. Bu vade farkları ve/veya faizler herhangi bir muafiyet kapsamına alınamadığından direk maliyet olarak addedilmektedir. Yurt içinden tedarik edilen hurdanın KDV yükü olmaması ve Dahilde İşleme İzin Belgesinin (D.İ.İ.B) yurt içi alımlarda KDV istisnasını getirmiş olması sebebi ile yurt içi alımlar belge kapsamında yapılmamakta ancak ithal edilen hurdada KDV olmamasına rağmen, vadeli alımlarda doğan KKDF muafiyet kapsamına alınmaktadır. Yurt içi hurda arzının artırılması ile birlikte, firmanın yurt içi hurda alımına yönelmesi halinde, bu teşvik tedbirinden yararlanma şeklinin finansman açısından da aynı ithalatta olduğu gibi düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkabilecektir. Diğer taraftan, firmaların hazır stoklu çalışan firmalar ve alım öncesi ihracat yapan firmalar olduğu da göz önünde bulundurularak, yurt içi hurda temini için Dahilde İşleme Rejiminde finansal açıdan düzenlemeler getirilmesinin yansırı, tecil-terkin ve eşdeğer eşya kullanımı hakkında da düzenlemeler getirilmesi ihtiyacı da doğabilecektir.

Hurda'nın EAO'larda ve/veya Endüksiyon Ocaklarında geri dönüşüme sokularak, ara malı veya nihai ürüne dönüştürülmesi aynı şekilde demir cevherlerinin işlenerek ürüne dönüştürülmesi esnasında yoğun bir elektrik sarfiyatı ortaya çıkmaktadır. Bu tesislerin çalışması güçlü akımlarla elektrik çekilmesine neden olmaktadır. Bu nedenle Kocaeli ve civarı Organize Sanayi Bölgeleri ile görüşmelerimizde, bu tesislerin bölge'deki elektrik akımına ve kullanımına zarar verdiği ve mevcut alt yapının bu yükü kaldırmadığı yönünde bilgiler edinilmiştir. Aynı zamanda enerji kullanımında meydana gelen bu sıkıntılar, üreticilerin kapasitelerini tam olarak kullanamamasına da neden olmaktadır. Bu konuya çözüm olarak ise, demir-çelik sektörü üreticilerinin bir arada toplandığı ve alt yapısının da bu sektörün ihtiyacına göre tesis edildiği OSB'ler kurulması olduğu belirtilmiştir. Bu görüşten yola çıkarak, EAO ve Endüksiyon Ocaklı tesislerin, bu tesislerin yurt içi tedarikçilerinin,

hurda ayrıştırma ve paketleme hizmeti veren tesislerin bir arada toplandığı, üretim sonucu çıkan atıkların çevre sağlığına uygun bir şekilde toplandığı, imha edildiği OSB'lerin kurulması gerekmektedir. Bu durum lojistik maliyetlerini azaltmaya ve zamandan kazanım elde edilmesine de neden olabilecektir.

Diğer taraftan kullanılan enerji, Demir-Çelik Sektöründe karlılık oranını direkt olarak etkileyen bir maliyet kalemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Enerji sarfiyatı karşılığı bedel, toplam maliyetlerin %33'üne varan oranını işgal etmektedir. Türkiye'de yatırım mevzuatında sadece yenilebilir enerji için yatırım teşvik verilmekte olup, diğer enerji kaynakları için verilen Devlet Teşviki bulunmamaktadır. Enerji sarfiyatı yoğun sektörlerin başında gelen ve Dünya genelinde de düşük kar marjları ile çalışılan Demir- Çelik sektör yatırımlarının enerjilerinin teşvik edilmesi tüm sektör aktörlerinin beklentisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kocaeli ve civarı bölgelerdeki OSB'lere enerji kullanım birim fiyatlarındaki indirimin kaldırılması maliyetlerdeki payının daha da yukarı seviyelere ulaşmasına neden olmuştur.

Türkiye lojistik konumu açısından kaynaklara çok yakın olduğu gibi, kendi içinde de oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Bu ayrıcalığını teknolojik gelişmelerle pekiştirerek, şu anda dışa bağımlı olarak yaptığımız üretim ve karşılığındaki ihracat potansiyelimiz Dünya piyasasını elimizde tutacak güçte iken, üretim hammadde kaynağımızı yurt içine çekmemiz halinde katma değeri yüksek sektör olma yolunda olan sektörlerin başında yer alması kaçınılmazdır. Sektör basit imalattan vazgeçmelidir. Katma değeri yüksek ya da teknolojik ürünlerde üretim yapılması ile karlılık seviyelerinin artırılması oluşan dış ticaret açığını çözülebilecek bir sistem oluşturacaktır.

3.3 KOCAELİ DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DIŞ TİCARET PROJESİ ÇALIŞTAYI

Kocaeli Sanayi Odası tarafından 05 Eylül 2012 tarihinde Kocaeli Sanayi Odası Konferans ile toplantı salonlarında gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya 2 Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü, İstanbul Maden Metal İhracatçı Birlikleri Temsilcisi, Ekonomi Bakanlığı Gites Projesi Uzmanı, Kocaeli Üniversitesi Metalürji Bölüm Başkanı, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Uzmanları, Kocaeli Sanayi Odası Başkan

Yardımcısı, Genel Sekreter ve Genel sekreter yardımcısı ve bölüm uzmanları, İstanbul Üniversitesi Öğretim görevlisi ile 15 ayrı firma katılımcıları ile birlikte toplam 30 kişinin katıldığı 2 aşamalı çalıştay yapılmıştır. Çalıştayın birinci aşamasında konferans salonunda katılımcılar sektör ve yapılan anket çalışması hakkında bilgilendirilmiştir. İkinci aşamada ise ayrı bir bölüme geçerek 3 ayrı grup oluşturularak sektör sorunları, GİTES projesi ve İhracatın artırılması için neler yapılması gerekliliği hakkında çalışma yapılmış görüşleri alınmıştır. Çalıştayın devamında tekrar konferans salonuna geçilerek her bir grup sözcüsü tarafından alınana kararlar, yapılması gerekenler ve sektör sorunları bütün katılımcılara açıklanıp çalıştay tamamlanmıştır.

Çalıştay Alınan Kararlar ve Talepler;

- Sektörün en önemli sorunu Enerji Maliyetleri yüksekliği ortak bir kararla dile getirilmiştir. Rekabetçilik ve karlılık oranlarının artırılması için enerji maliyetlerinin düşülmesi çok önemlidir. Sektör ortak şirket kurarak Güneydoğuda Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi gerekiyorsa HES Hidro elektrik Santrali yatırımı yaparak kendi elektriğini kendisi üretmelidir.
- Enerji maliyet sıkıntısı ile birlikte yüksek ve dalgalı enerji kullanımı yüzünden OSB lerde yer bulamamaktadır. Mutlaka Liman ile demiryolu taşımacılığı entegre olan Demir-çelik ve Döküm İhtisas OSB kurulması gerekliliğidir. Hammadde olan hurdanın stoklanması için geniş araziye ihtiyaç duyulmasıdır. Böylelikle kümeleme oluşturulacak ve sektörün lojistik maliyetleri aşağı düşürülecektir.
- Sektörün temel hammadde ihtiyacı olan Hurda ithali için ortak şirket kurup hareket etmenin doğru olmayacağıdır. Hem uluslararası mevzuat gereği sorunlar ortaya çıkaracağı hem de serbest piyasa kuralları için doğru olmayacağı. Yapılacak yanlış

bir adımın dünyada hurda fiyatlarını arttırılabileceğidir. Yüklü alımlar arz talep dengesini bozabileceği konuşulmuştur.

- İç piyasa Hurda Arzının hiçbir zaman sektörün ihtiyaçlarını karşılayamayacağı hesaplanmıştır. Şu an Türkiye'deki yeni dahil bütün otomobilleri hurda olarak kullansak dahi sadece bizim 1 yıllık ihtiyacımızın karşılayabileceği hesaplanmıştır. Bu rakam yurtiçi arz ile ilgilenmeyeceğimiz manasına gelmemektedir. Mutlak suretle yurt içi arz miktarının arttırılması çalışmaları yapılmalıdır.

- Yurtiçi Hurda arzının arttırılmasının temel gerçeği Türkiye'de ekonomik seviyenin artmasıyla ilişkilidir. Çünkü beyaz eşya yenileme, otomobil yenileme gibi hurdanın temel kaynakları gelir seviyesi ile örtüşmektedir. Türkiye'nin nüfusu ve tüketim rakamları ise hiçbir zaman hurda ihtiyacımızı karşılayacak seviyede değildir. Türkiye'de hala nitelikli ayrıştırma ve eleme fabrikaları bulunmamaktadır. En basit örnek vermek gerekirse toplanan kutu kolaların ayrıştırılmak için başka ülkeye gönderildiği toplantıda dile getirilmiştir. Hurdaların toplanmasında Belediyeler büyük iş düşmektedir. Yurt içi hurda toplama işlemlerinde halen faturasız işlemlerin dönmesi Maliye Bakanlığının önlem alması gerektiği bir konudur.

- Yurt içinde Ulusal Geri Dönüşüm Stratejisi oluşturulmalı, okullarda bu konu ile ilgili eğitimler verilmelidir.

- Hurda ithalinden kaynaklanan dış ticaret açığı ancak teknolojik ve nitelikli katma değeri yüksek ürün ihracatları ile birlikte kapatılabilecektir. Sektörde otomotiv yan sanayi nitelikli üretimin arttırılması ve çeşitlendirilmesi, araba motoru üretimi, Kompresör üretimlerinin mutlaka bu ülkede yapılması gerekmektedir. Sektörün basit ayrıştırma tekniklerin vaz geçmesi artık vaz geçilmez bir gerçektir.

- Görüşlerden bazıları ise artık Elektrikli Ark Ocaklı yeni tesislerin kurulumuna izin verilmemesidir. Ya da şartlara bağlanmalıdır. Elektrikli Ark Ocağı açmak isteyen yada kapasitesini arttırmak isteyen firmalara en az %35 oranında katma değer oluşturan ara mal üretimi şartı getirilmelidir.

- Hurda Türkiye de yeterli miktarda arz olmadığı için yurt dışından getirilmesi mecburidir. Vadeli ithalatlardaki %6 KKDF kaldırılırsa ihracatta da daha rekabetçi bir ülke olabileceğimiz belirtildi.
- Üretim yapan Entegre tesisleri ara malı tedarikinde de yurt dışına bağımlı hale getirdiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Ferro Mangan, Ferro Silisyum, ferro Krom alanında yatırım yapılmalı kimyasalların Türkiye de üretilmesi sağlanmalıdır

3.4 SEKTÖR EYLEM PLANI HAZIRLANMASI

- a) Demir-çelik sektöründe ile ilgili GITES projesi kapsamında Kocaeli Sanayi Odası ile Ekonomi Bakanlığının işbirliği içerisinde çalışma yapılması
- b) Türkiye’de Hurda Arzının arttırabilmesi için modern toplama yöntemlerine geçilmesi belediyeler ile işbirliği yapılarak nitelikli ayrıştırma tesislerin kurulmasının sağlanması. Ulusal Hurda Toplama ve ayrıştırma stratejisi oluşturulmalıdır.
- c) Demir-çelik ve Döküm sektörü ile ilgili Kocaeli Sanayi Odası öncülüğünde Limanı olan ihtisas OSB kurulması çalışmaları yapılması. Liman ile kurulacak OSB arasından özel yada TCDD tarafından demiryolu hattı döşenmesi gerekmektedir.
- d) Sektörün ihtiyacı olan Enerji maliyetlerini düşürmek için Kocaeli Sanayi Odası liderliğinde konsorsyüm kurularak HES, Rüzgar veya Güneş enerjisi yatırımları yapıp maliyetleri düşürmek.
- e) Sektörün ihtiyacı olan katmedeği yüksek metalden mamül ara malının Türkiye’de üretilmesi ve yabancı yatırımcıların ülkemize çekilebilmesi için Özel Teşvikler Düzenlenmesi için çalışmalar yapılacaktır.
- f) Hurda ihtiyacı ile ilgili Gemi söküm tersanleri yatırımlarının mutlak suretle destekleme çalışmaları yapılmasıdır.
- g) Madencilik yatırımlarına önem verilmelidir. Maden ihracatlarında %25 altında zengileştirilmiş maden ihracatları yasaklanma çalışmaları yapılmalıdır.

- h) Üretim yapan Entegre tesisleri ara malı tedarikinde de yurt dışına bağımlı hale getirdiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Ferro Mangan, Ferro Silisyum, ferro Krom alanında yatırım yapılmalı kimyasalların Türkiye de üretilmesi sağlanmalıdır
- ı) Sektördeki ARGE çalışmaları özel bir kanun yada yönetmelikle teşvik edilme çalışmaları yapılmalıdır.
- j) Yabancı yatırımcıların Katma Değeri yüksek ürünler özellikle araba motorları, Kompresör üreticilerinin özel teşviklerle bu ülkeye çekilme çalışmaları yapılmalıdır.
- k) Elektrikli Ark Ocaklı yeni tesislerin kurulumuna izin verilmemesidir. Ya da şartlara bağlanmalıdır. Elektrikli Ark Ocağı açmak isteyen yada kapasitesini arttırmak isteyen firmalara en az %35 oranında katma değer oluşturan ara malı üretimi şartı getirilme çalışmaları yapılmalıdır.
- l) Hurda Türkiye de yeterli miktarda arz olmadığı için yurt dışından getirilmesi mucburidir. Vadeli ithalatlardaki %6 KKDF kaldırılıp fiyat alanında daha rekabetçi bir ülke olabileceğimiz belirtildi.

3.5 DEMİRÇELİK ve HURDA SEKTÖRÜNDE DIŞ TİCARET ALT YAPISININ OLUŞTURULMASI, GELİŞTİRİLMESİ VE İHRACAT BİLİNCİNİN ARTTIRILMASI.

Dış Ticaret Altyapısının oluşturulması 3 aşamada yapılacaktır.

3.5.1. Ürün ve Üretim Yöntemleri

- a) Kalite Belgelerinin alınması
- b) Ürün AR-GE çalışmalarının yapılması
- c) Üretim standardının tutturulması
- d) Patent başvurularının yapılması
- e) Uluslararası etiket ve ambalaj standardının oluşturulması

3.5.2. Kurumsallaşma ve Pazarlama alanında

- a) Markanın oluşturulması
- b) Öncelikle yurt içinde daha sonra yurt dışında markaların tescil edilmesi
- c) Logonun oluşturulması şirket işlemlerinde kullanılmaya başlanması
- d) Dış Ticarete yönelik web sitesinin yapılması yada güncellenmesi
- e) E- ticaret sitelerine üyelik
- f) Dış Ticaret eğitilmiş Yabancı dil bilen personel çalıştırılması
- g) Yurt dışı Sektörel dergilere reklamlar.
- h) Yurt dışı fuarlara katılımın sağlanması
- i) Ticaret odası ile birlikte yurt dışı sektörel iş gezilerine katılım.
- j) İnternet tanıtımının daha aktif kullanılması
- k) Müşavirlikler ve digger yurt dışından gelen alım taleplerinin değerlendirilmesi takip edilmesi.
- l) E-imza nın kullanılmaya başlanması
- m) Yabancı dilde basılı ve e-katalogların oluşturulması

3.5.3. Dış Ticaret Bilincinin Oluşturulması

- a) Gerekli olan dış ticaret eğitimlerinin alınması
- b) Dış Ticaret Hukuna bağlı olarak Uluslararası Ticari Sözleşme eğitimlerinin alınması ve sözleşmelerin usulüne uygun hazırlanması
- c) Dünyada ortak kullanılan teslim şekilleri ve ödeme şekilleri uygulanması
- d) Dış ticaret ile ilgili yurt içi ve yurt dışı mevzuat, uygulama ve gümrük işlemlerini öğrenmek
- e) Dış Ticaret Yönetiminin sağlanması
- f) Şirket için Dış Ticaret Bölümlerinin kurulması gerekmektedir.
- g) Şirket içerisinde Pazarlama, Satış, Operasyon ve Satınalma Bölümlendirilmesine gidilmelidir.

3.6. KOCAELİ SANAYİ ODASI ile DİĞER KURUMLARA DÜŞEN

GÖREVLER.

- a) Demir-çelik ve Döküm sanayicilerini bir araya getirip sektörel kümeleşmelerinin sağlanması
- b) Sektörün ihtiyaçları doğrultusunda Dış Ticaret ve İstihdam odaklı sektörel mesleki teknik eğitimler düzenlenmesi. Kocaeli Sanayi Odası ilgili kuruluşlar ile ortak çalışması gerekmektedir.
- c) Sektörün en önemli sorunu olan Enerji maliyetleri için ortak bir konsorsiyum kurarak alternative enerji üretimi sağlayıp maliyetlerin aşağı çekilmesi
- d) Bireysel ve evsel atıklar için Hurda bilinci ve önemimin artırılması için gerekli eğitim ve tanıtım çalışmalarının yapılması.
- e) Kocaeli Sanayi Odası öncülüğünde yeni bir sektörel OSB kurulması çalışmalarının yapılması ve bu OSB nin mutlaka Kocaeli sanayi odasından tarafsız bir şekilde yönetilmesi
- f) Kurulacak OSB ile birlikte, OSB ye ait büyük ölçekli ortak bir liman işletilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.
- g) Lojistik maliyetlerinin düşürülmesi için mutlaka OSB ile Liman arasında özel yada TCDD ile görüşülerek demiryolu hattının yapılması zorunlu turulmalıdır.
- h) OSB lerin en önemli soruları olan toplu taşıma araçları için bldiyeler ile ortak çalışma yapılmalıdır.
- i) Sektörde Teknolojik ve Katma değeri yüksek ürünlerin üretimi için Özel Teşvikler sağlanıp sektör yatırımları için özendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- TUIK Türkiye İstatistik Kurumu <http://www.tuik.gov.tr>
- REGA <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120613-31.htm>
- Demir-çelik Üreticileri Derneği 2011 Raporu
- İstanbul Sanayi Odası Demir-çelik Raporu
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı İstatistikleri

EKLER

EK-1 ANKET SONUÇLARI

EK-2 ÇALIŞTAY BASIN VE GÖRSEL VERİLER

EK-3 EĞİTİME KATILIM LİSTELERİ

EK-4 PROJEDE GÖREVLENDİRİLEN UZMAN ÖZGEÇMİ

UZMAN-1

Adı Soyadı: Bahar KARALAR

1. Doğum Tarihi: 24.01.1971 / ISTANBUL

2. Uyruğu:T.C

İletişim Bilgileri (Tel, Faks, E-posta): +90 530 498 08 99/ +90 532 287 87 88

bahar.karalar@disticaretyonetime.com/bahar@mentordanismanlik.com

3. Eğitim Bilgileri:

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	İstanbul Üniversitesi
Tarih	1987-1991
Mezun Olunan Bölüm/Unvan	İktisat

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	
Tarih	
Mezun Olunan Bölüm/Unvan	

4. Dil Becerileri: (1'den 5'e kadar; 1=temel düzey, 5=ileri düzey)

Dil	Okuma	Yazma	Konuşma
İngilizce	5	5	4
Almanca	5	5	4

5. Mesleki Deneyim

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Şubat 2009-
Yer	İstanbul
Şirket/kurum	DÖRTEL Gümrük Müşavirliği Ltd. Şti., Akplas Plastik San. Ve Tic. A.Ş., E.C.S Stil Tekstil San. Ve Tic. Ltd.Şti., Kimberly Clark Dayanıklı Tüketim Malları San.Tic.A.Ş., Perfetti Van Melle Gıda San.A.Ş., Enprode Engineering & Conculting Ltd. Şti. , Ema Boya San. Ve Tic . A.Ş., Art Kalıp Elemanları A.Ş., Çetinsan Çelik İmalat San. Ve Tic. A.Ş., Beretta Holding (Stoeger Silah San. Ve Tic. A.Ş.) Digitürk İletişim Hizmetleri A.Ş., Profilo-Telra Elektronik San.ve Tic. A.Ş.
Pozisyon	Dış Ticaret & Dahilde İşleme Rejimi Danışmanlığı
İş tanımı	Firmaların talepleri doğrultusunda Dahilde İşleme Rejimi ve Dış Ticaret konuları ile ilgili tüm operasyonlardan sorumludur. Belge alımı,kullanımı ve kapatması, ithalat-ihracat işlemleri sırasında doğan tüm işlemlerin takibi,raporlanması ve yönetilmesinde tüm resmi kuruluşlar dahil olmak üzere tam yetkilidir.

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Şubat 2009-
Yer	İstanbul
Şirket/kurum	Dış Ticaret Yönetimi
Pozisyon	Dış Ticaret & Dahilde İşleme Rejimi Eğitmeni
İş tanımı	Dış Ticaret ve Dahilde İşleme Rejimi konularında uygulamalı eğitimler verir.

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Nisan 2005-Ocak 2009
Yer	İstanbul

Şirket/kurum	Beko Elektronik San. Tic. A.Ş. Arçelik A.Ş.
Pozisyon	Dahilde İşleme izin Belgeleri Sorumlusu
İş tanımı	Beko Elektronik A.Ş.'ye ait tüm Dahilde İşleme İzin Belgelerinin alımı , ithalat ve ihracat süreçlerinin takibi, yönetimi, İhracatçılar Birliği, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, nezdinde mevzuatların incelenmesi, takibi , uygulaması, Belge alımından kapatılmasına kadar tüm süreçlerin yönetilmesi, üst yönetime raporlanması, Şirket bünyesinde Dahilde İşleme Rejimi hakkında eğitim programlarının hazırlanması ve bu eğitimlerin verilmesi görevlerini yerine getirmiştir.

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Ekim 1997- Ağustos 1998
Yer	İstanbul
Şirket/kurum	Zorlu Holding A.Ş.
Pozisyon	Dış Ticaret Müdür Yrd.
İş tanımı	Holding bünyesinde yer alan tüm şirketlerin Yatırım Teşvik Belgelerinin müracaat aşamasından kapatılmasına kadar olan süreçte yer alan tüm operasyonların takibi ve yönetimi. Holding bünyesinde bulunan şirketlerimizin ithalatlarının sipariş aşamasından gümrüklenmesine kadar olan süreçte gerek banka, gerek nakliye ve gerekse gümrükleme operasyonlarının yönetimi , ihracatların İhracatı Teşvik Belgesi kapsamında takibi ve yönetimi , üst yönetime raporlanması hizmeti vermiştir.

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Mart 1995- Haziran 1997
Yer	İstanbul
Şirket/kurum	Kareks Deri San. Tic. Ltd. Şti.
Pozisyon	İhracat Sorumlusu
İş tanımı	Tüm ihracat operasyon süreçlerinin uygulanması , takibi ve raporlanması, Stok kontrolünün yapılması ve firma siparişlerinin takibi görevlerini üstlenmiştir.

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Kasım 1991- Kasım 1994
Yer	İstanbul
Şirket/kurum	Kanal 6
Pozisyon	İthalat Müdürü Bütçe Finans Grup Başkan Yrd.
İş tanımı	Yatırım Teşvik Belgelerinin proje bazında müracaatlarının yapılmasından kapatılmasına kadar olan tüm süreçlerin takibi ve yönetimi, Prodüksiyon Malzemelerinin ithalat süreçlerinin takibi ve yönetimi, Prodüksiyon Bütçelerinin hazırlanması , onayının alınması , bütçenin prodüksiyon birimlerine dağıtımı ve raporlanması görevlerini üstlenmiştir. .

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Haziran 1989 – Kasım 1991
Yer	İstanbul
Şirket/kurum	Meta ITT Schaub Lorenz
Pozisyon	İthalat Elemanı
İş tanımı	İthalat banka ve gümrük operasyonlarında ekibe destek veren görevler üstlenmiştir..

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Haziran 1998 – Ekim 1998
Yer	İstanbul
Şirket/kurum	Vema Teknik Ltd. Şti.
Pozisyon	İthalat Stajyeri
İş tanımı	

Tarih: (ay/yıl) tarihinden (ay/yıl) tarihine kadar	Haziran 1987 – Eylül 1987
Yer	İstanbul
Şirket/kurum	Feniş Holding A.Ş.
Pozisyon	Muhasebe Stajyeri
İş tanımı	

6. Projedeki Pozisyonla İlgili Başlıca Vasıfları:

a-Proje ile ilgili saha ve masa çalışmalarının yapılması

b- Proje Raporunun oluşturulmasında önemli enstrümanların değerlendirilmesi ve bir araya getirilmesi

c- Projenin yazılması

7. Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar:

İstanbul Maden Metal İhracatçılar Birliği

İstanbul Ticaret Odası

8. Eğitim verdiği Kurum ve Kuruluşlar

Bolu Ticaret Odası

Sakarya Sanayi ve Ticaret Odası

Düzce Sanayi ve Ticaret Odası

Yalova Ticaret Odası

Kocaeli Sanayi Odası

Maltepe Üniversitesi

Dış Ticaret Yönetimi Eğitim ve Danışmanlık

9. Yer aldığı Çalışmalar ve Projeler:

a. Dahilde İşleme Rejimi Mevzuatında firmalar aleyhine bulunan noktaları tespit ederek teklif hazırlanması ve

b. Dış Ticaret Müsteşarlığı kanalı ile bu teklifin değerlendirmeye alınması ve ek tebliğ çıkartılmasına yönelik sektörün diğer iki büyük firması ile birlikte ortak sonuç odaklı bu projenin hayata geçirilmesi.

c. Dahilde İşleme Rejimi ve Telafi Edici Vergi Uygulamaları hakkında Eğitim Programlarının hazırlanması ve açık eğitimlerin verilmesi.

d. Dahilde İşleme Rejimi mevzuatında 53 no.lu Özel şartın çıkarılması ve hayata geçirilmesi çalışmalarının yapılması

e. Gümrük Müsteşarlığı 2011/1 Genelge'nin çıkarılması ve hayata geçirilmesi çalışmalarının yapılması

f. Dahilde İşleme Rejimi mevzuatında 2010/15 tebliğ 20. Geçici Madde'nin çıkarılması ve hayata geçirilmesi çalışmalarının yapılması

g. 6111 Sayılı Amme Alacakların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Çıkan Kanun çerçevesinde faydalanma yönünde firmalara, Vergi Daireleri, Gümrük

Müşterarlığı ve Ekonomi Bakanlığı nezdinde operasyonel, mevzuatsal anlamda danışmanlık hizmetleri.

h. KOCAELİ SANAYİ ODASI –“Demir-Çelik Sektöründe Dış Ticaretin Sürdürülebilirliği – GİTES Projesi

10. Diğer Bilgiler:

Microsoft Office, SAP, Access, sunum becerileri,

UZMAN- 2

Adı Soyadı: Bülent BALYEMEZ

1. Doğum Tarihi: 10.02.1979

2. Uyuğu: T.C.

3. İletişim Bilgileri: 0 532 332 32 99 – balyemez26@yahoo.com

4. Eğitim Bilgileri:

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	İstanbul Ticaret Üniversitesi
Tarih	2005
Mezun Olunan Bölüm/Unvan	Yüksek Lisans / Uluslararası Ticaret

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	Anadolu Üniversitesi
Tarih	2000
Mezun Olunan Bölüm/Unvan	İktisat Fakültesi – Maliye Bölümü

5. Dil Becerileri: (1'den 5'e kadar; 1=temel düzey, 5=ileri düzey)

Dil	Okuma	Yazma	Konuşma
İngilizce	4	4	3

6. Mesleki Deneyim:

Tarih	2006-2012 Devam Ediyor
Yer	İstanbul
Kurum/Kuruluş	Doğu Marmara ABİGEM ve İstanbul Üniversitesi
Pozisyon	Öğretim Görevlisi/ Akademisyen/Uzman
Açıklama: Doğu Marmara ABİGEM Uzmanı ve İstanbul Üniversitesi Dış Ticaret Bölümü Öğretim Görevlisi	

Tarih	2006- Devam Ediyor
Yer	İstanbul
Kurum/Kuruluş	DIŞ TİCARET YÖNETİMİ
Pozisyon	Öğretim Görevlisi
Açıklama: Dış Ticaret Yönetimi isimli firmada bugüne kadar 10.000 saate yakın dış ticaret ve devlet teşvikleri eğitimi verdim	

7. Projedeki Pozisyonla İlgili Başlıca Vasıfları: Akademisyen / Dış Ticaret Uzmanı
8. Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar:
9. Diğer Bilgiler: Toplamda 23.000 saatin üzerinde Devlet Teşvikleri, Dış Ticaret, Gümrük ve Lojistik eğitimi Devlet ve Özel kuruluşlarda verdim.

İş Deneyimi:

01.10.2006- Devam Ediyor (İstanbul Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi Bilgim Academy, Okan Üniversitesi, Doğu Karadeniz İhracatçı Birlikleri Öğretim Görevlisi)

İş Tanımı: Akademisyen- Öğretim Görevlisi

İstanbul Üniversitesi Dış Ticaret Bölümü Öğretim görevlisi olarak İstanbul Üniversitesinde, Dış Ticaretin Finansmanı, Dış Ticarete Standardizasyon, Türkiye - AB ilişkileri ve Türkiye ve AB Parasal Birlik Derslerini Vermekteyim

Bilgi Üniversitesi Bilgim Academy'de 320 saat eğitim verdim. Halen Dış Ticaret Derslerini vermekte devam ediyorum.

Okan Üniversitesi Dış Ticaret Ve Lojistik Bölümünde Temel Dış Ticaret Dersleri veriyorum.

Doğu Karadeniz İhracatçı Birlikleri, İst. Maden Metal İhr. Birlik.,Fatih Üniversitesi, ABİGEM, Dış Ticaret Yönetimi Eğitim Hizmetleri, UTIKAD, UND – Uluslararası

Nakliyeciler Derneği, Fındık Tanıtım Grubu, Dış Ticarete Yaklaşımlar ve birçok özel Eğitim şirketinde, Dış Ticaret Gümrük ve Lojistik Öğretim Görevlisi olarak yarı zamanlı çalışmaktayım.

2012 Yılı İçersinde verdiğim eğitimler.

2012 Yılı Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Dış Ticaret Eğitimi Projesi kapsamında Kalkınma Ajansı ve Doğu Marmara ABİGEM işbirliği aşağıdaki Temel Dış Ticaret eğitimlerini verdim.

15-16-19.12.2011	KOCAELİ MARMARA KALKINMA AJANSI SALONU	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
21-22-23.12.2011	GEBZE TİCARET VE SANAYİ ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
06-07-08.02.2012	KOCAELİ MARMARA KALKINMA AJANSI SALONU	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
08-09-10.02.2012	SAKARYA TİCARET VE SAN. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
15-16-17.02.2012	GEBZE TİCARET VE SANAYİ ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
20-21-22.02.2012	AKYAZI SAN. VE TİC. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
19-20-21.03.2012	KORFEZ SAN. VE TİC. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
21-22-23.03.2012	BOLU TİCARET ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
26-27-28.03.2012	DÜZCE SAN VE TİC. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
28-29-30.03.2012	SAKARYA TİCARET VE SAN. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
16-17-18.04.2012	YALOVA SANAYİ VE TİC. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
18-19-20.04.2012	KOCAELİ MARMARA KALKINMA AJANSI SALONU	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
24-25-26.04.2012	GEBZE TİCARET VE SANAYİ ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
25-26-27.04.2012	SAKARYA TİCARET VE SAN. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
14-15-16.05.2012	KOCAELİ MARMARA KALKINMA AJANSI SALONU	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
21-22-23.05.2012	SAKARYA TİCARET VE SAN. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
04-05-06.06.2012	BOLU TİCARET ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ
11-12-13.06.2012	DÜZCE SAN VE TİC. ODASI	3 GÜN	TEMEL DIŞ TİCARET EĞİTİMİ

2012 Mayıs ayı içersinde EKONOMİ BAKANLIĞI ONAYLI toplam 9 gün Trabzon Ticaret ve Sanayi Odasında, 72 saatlik dış ticaret eğitimi verdim.

TARİH	SAAT	KONU	YER
30 Nisan Pazartesi	6 Saat	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
1 Mayıs Salı	6 Saat	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
2 Mayıs Çarşamba	6 Saat	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
3 Mayıs Perşembe	6 Saat	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
7 Mayıs Pazartesi	6 SAAT	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
8 Mayıs Salı	6 SAAT	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
9 Mayıs Çarşamba	6 SAAT	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
10 Mayıs	6 SAAT	TEMEL DIŞ	TRABZON TİCARET VE

Perşembe		TİCARET	SANAYİ ODASI
28 Mayıs Pazartesi	6 SAAT	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
29 Mayıs Salı	6 SAAT	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
30 Mayıs Çarşamba	6 SAAT	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
31 Mayıs Perşembe	6 SAAT	TEMEL DIŞ TİCARET	TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI

Haziran 2012 de Marks & Spencer Türkiye şirket merkezinde,
Dış ticaret ve gümrük lojistik ve operasyon çalışanlarına şirket içi toplam 32 saat
TEMEL DIŞ TİCARET eğitimi verdim.
16 ve 17.06.2012 = 16 saat
23 ve 24.06.2012 = 16 saat

Haziran 2012 de, DIŞ TİCARET YÖNETİMİ kapsamında 8 firmanın katıldığı,
21 Haziran 2012 = 8 Saat Bütün Devlet Teşvikleri Ve Dünyadan Örnekler Eğitimi,
22 Haziran 2012 = 8 Saat Yatırım Teşvik Belgesi Hazırlama Eğitimi Verdim.

7 Haziran 2012 UTİKAD – Dış Ticarete Kullanılan Vesaikler Eğitimi 8 Saat.
2011 yılı içerisinde Kuzeydoğu Kalkınma Ajansında 3 gün E- Ticaret, İpekyolu
kalkınm ajansında 1 Gün Devlet Teşvikler Eğitimi, Doğu Marmara Kalkınma
Ajansında ise 6 gün Dış Ticaret Eğitimi verdim.

Verdiğim Ders Başlıkları:

Teslim Şekilleri, Incoterms, Ödeme Şekilleri, Akreditif ve Uygulamaları, İuslar arası
Fiyatlandırma Teknikleri ve Stratejileri, İhracat Belge ve Uygulamaları, İthalat Belge
ve Uygulamaları, Gümrük Mevzuatı ve Uygulamaları, Ticari uyuşmazlıklar ve Ticari
Sözleşmeler, Dış Ticaretin Finansmanı, Türkiye AB ilişkileri, Türkiye ve AB Parasal
Birlik, Devlet Teşvikleri, AB Projeleri.

2008 Yılında Trabzonda Doğu Karadeniz İhracatçı Birliklerinin AB hibe destekli Dış
Ticaret Elemanı Yetiştirme Kursunun tamamını 480 Saat dış ticaret eğitimini verdim.

2008 ve 2009 içerisinde Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası, Adana Sanayi Odası
ve Fethiye Ticaret ve Sanayi Odasında, Denizli Sanayi Odasında, Yalova Ticaret
Odasında, Kocaeli Sanayi Odası ve İstanbul Ticaret Odasında, Sakarya Ticaret ve
Sanayi Odasında, Edirne Ticaret ve Sanayi Odasında, Manavgat Ticaret ve Sanayi

Odasında, Çorum Ticaret ve Sanayi Odasında, Antalya Ticaret ve Sanayi Odasında Devlet Teşvikleri ve Dış Ticaret eğitimini verdim.

2010 Yılı içersinde Dış Ticaret Müsteşarlığına bağlı FTG Fındık Tanıtım Gurubu çerçevesinde Trabzon, Ordu, Giresun, Akçakoca, Düzce ve Adapazarı'nda Dış Ticaret Eğitimleri verdim ve sürdürmekteyim.